ENIGMA

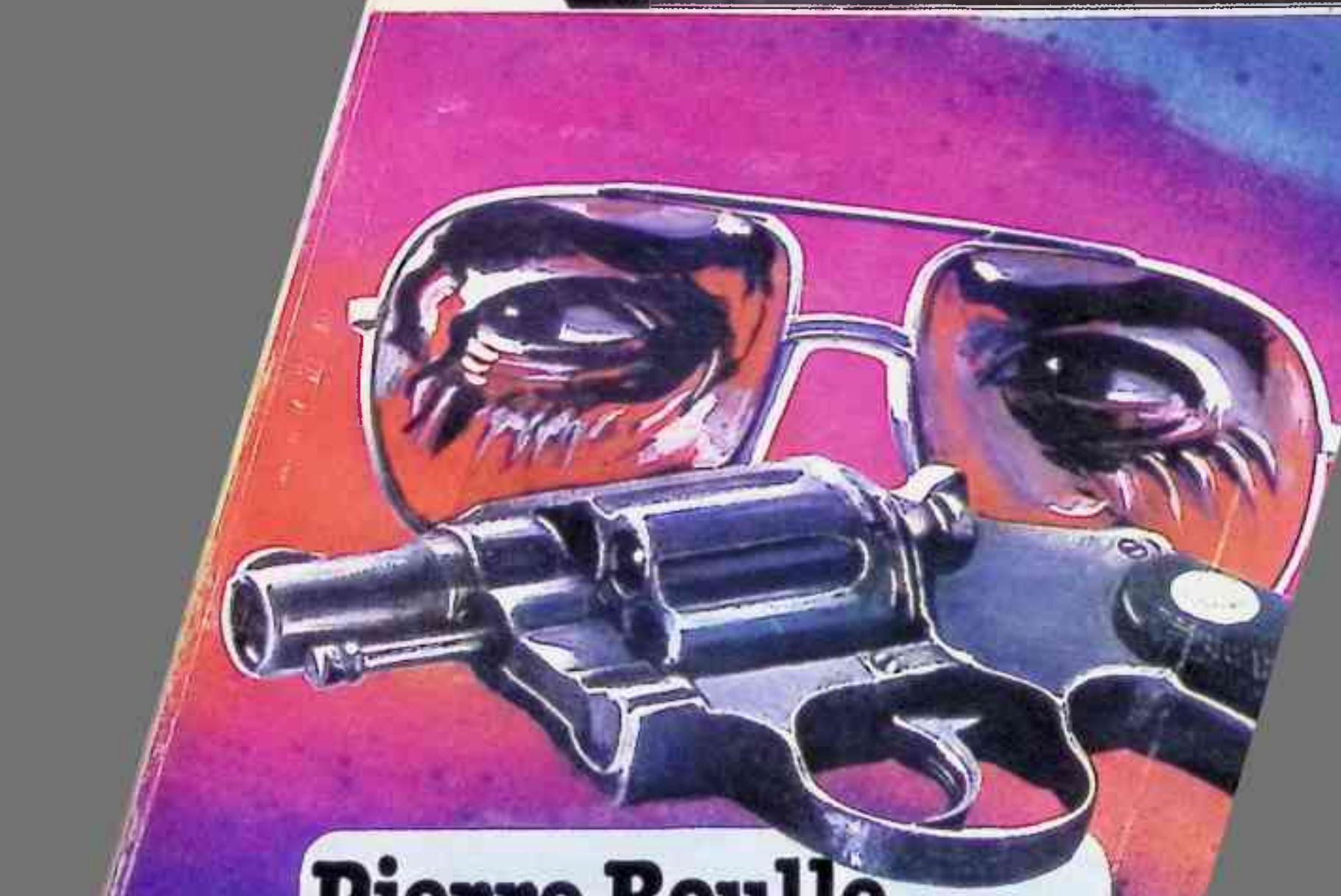

Pierre Boulle

O MESERIE DE SENIOR

PIERRE BOULLE / O MESERIE DE SENIOR

Pierre Boulle
UN MÉTIER DE SEIGNEUR
René Julliard, Paris, 1960

PIERRE BOULLE

O meserie de senior

roman

Traducere de TEODORA POPA-MAZILU

București, 1993

CONSILIER LITERAR : H. GRĂMESCU
Coperta de : GH. BALTOC

*...Ready to surrender himself faithfully to the claim of his own world of shades.**

JOSEPH CONRAD

---

* Gata să se predea cu încredere în numele propriei sale lumi de umbre.

PARTEA ÎNTÎI

I

...DOCTORUL FOG ERA un om de știință, cu o vastă experiență, care se consacrase multă vreme studiului creierului, uman și care, în afara activităților sale medicale, mai exercita și unele funcții secrete în strînsă legătură cu spiritul. El susținea că incertitudinea, instabilitatea sufletului pot fi întîlnite și că sunt chiar destul de obișnuite. E adevărat că doctorul Fog era un psihiatru și că acestui gen de specialiști i se întîmplă uneori să emită judecăți potrivnice bunului simț.

Oricum, cînd el întîlni pe Cousin, numit mai tîrziu Arvers, doctorul socoti a fi descoperit un creier demn de un interes deosebit, menit să-i ilustreze teoriile. Împrejurările care-l determinară să se ocupe de această personalitate erau în același timp banale și excepționale, ca și războiul care le provocase.

Cousin era un intelectual. Doctorul Fog avea să insiste adesea asupra acestui punct pe care-l considera drept cert. Dar această situație nu însemna pentru el o apartenență la o anumită clasă socială, nu mai mult decît putea rezulta, după părerea sa, dintr-o educație specială sau dintr-o cultură rafinată. El era considerat ca rezultatul unui principiu înnăscut, fundamental, a cărui prezență imaterială ori absență introducea în rîndul ființelor umane, încă de la nașterea lor, o diferențiere destul de importantă, ca și sexul de altfel. În cazul lui Cousin, totuși, profesia și mediul social erau în armonie cu firea lui.

Fiul unui scriitor, el însuși scriitor, născut între litere, hrănit cu litere, înghițind de-a lungul diferitelor vîrste o cantitate considerabilă de diverse litere, era un om de litere pînă în vîrful unghiilor, un om de litere cu viciile,

virtuțile, caraghioslîcurile și entuziasmurile sale nobile sau copilărești, și cu tendința de a substitui evenimentelor rezultatul speculațiilor sale.

La treizeci de ani, se și distinsese în majoritatea căilor deschise condiției sale. Începuse prin a scrie romane. In ele își desfășurase, în modul cel mai strălucit, calitățile supreme ale unui scriitor : adică reușise cu o șansă invariabilă să transfigureze realitatea în așa fel, încît s-o facă să capete culorile glorioase ale ficțiunii artistice și să-și lustruiască, să-și rînduiască himerele imaginației într-un mod atît de firesc, încît să sfîrșească prin a arbora aparențele realității.

La sfîrșitul unora dintre aceste lucrări, în care pusese tot ce era mai bun în el, cînd se simțea pătruns pînă la punctul de a izbucni în lacrimi de duioșie în privința unor situații, sau replici ale personajelor sale, convingerea și emoția sa se condensau într-o formulă scurtă dedesubtul ultimului rînd : locul geografic al creației și data terminării sale. Astfel, *Paris, octombrie...*, *sau Tombuctu, ianuarie 19...*, sau *Pe mare, în luna iunie 19...*, serveau drept supapă unui entuziasm deosebit, iar tipograful lui nu poseda niciodată italice destul de sugestive, pentru a-i pune în valoare această stare a sufletului.

Abordă cu același succes și critica : analizele sale frămîntară operele pînă ce se degajă din ele o formulă simplă, pe care o salută ca pe o chintesență obiectivă a textului și care de fapt era reflexul, întotdeauna același, al propriilor sale concepții. Cunoscu astfel frumoase izbînzi în jurnalistică ; n-avea pereche în a elabora, respectînd integritatea fiecărui fapt material, o semnificație originală ce corespundea, fără ca el să-și dea seama, convingerii sale intuitive, grijii de a da satisfacție unei autorități superioare, ori pur și simplu imperativelor artei sale.

Astfel și-ar fi petrecut viața, urmînd destinul firesc al oamenilor de litere, dacă n-ar fi izbucnit războiul. Atunci, existența sa luă o nouă întorsătură.

În mod paradoxal, în septembrie 1939, încă din primele zile ale mobilizării, Cousin. încercă o violentă sete de eroism și, cum dorințele. sale se manifestară la început

printr-o îndelungată muncă cerebrală, începu prin a-şî imagina şi a se admira ca şi cum ar fi îndeplinit unele fapte de arme neaşteptate. Să fie oare treizeci de ani o vîrstă critică, marcînd nevoia imperioasă de schimbare ? Poate că spiritul lui simţea o îmbărbătare deosebită în a se contempla, el, un intelectual pacifist, obţinînd lauri pe cîmpul de luptă. Simţea orgoliul sau o plăcere subtilă visînd că fiinţele liniştite pot, în împrejurări deosebite, să întreacă în îndrăzneală militarii de profesie ? Nobleţea acestei atitudini nu putea fi în nici un caz discutată în spiritul principiului său ; ea era cea a multor francezi. Dar imaginaţia lui Cousin îl ducea foarte repede pe culmile cele mai înalte şi-i trebui puţină vreme pentru ca aureola sa să devină strălucitoare, uluindu-i pe toţi cei care i-o contemplau — căci, în visele sale, existau întotdeauna numeroşi martori ai valorii sale.

Noua sa ambiţie se traducea în imagini colorate. Se vedea, de exemplu, pătrunzînd în ţara duşmană, în fruntea unui detaşament, făcînd incursiuni foarte departe de linia frontului ; şi asta, în ciuda instrucţiunilor precise şi severe ale şefilor săi, căci îi plăcea să-şi împodobească firea cu puţină indisciplină, cu o latură de năzdrăvănie, dînd astfel savoare nenumăratelor calităţi, care smulgeau surîsuri indulgente acelor martori indispensabili reveriilor sale.

Neascultarea sa voită aducea o victorie importantă. Dezorganiza liniile duşmanului, îi producea pierderi sîngeroase şi se întorcea cu o mulţime de prizonieri. Simţea atunci nevoia să creeze detalii materiale arhicunoscute, extrem de precise, pentru a susţine entuziasmul întoarcerii sale triumfale. Colonelul, comandant al sectorului, îl convoca la postul de comandă şi-l primea cu vocea tăioasă a disciplinei.

— Cousin, nu mi-ai ascultat ordinele. Vei face o lună arest !

— Am înţeles, domnule colonel, răspundea locotenentul în rezervă Cousin, în poziţie de drepţi, fără să clipească.

— Şi vei fi citat prin ordin de zi pe armată, fiindcă ai izbutit atît de bine, continua colonelul schimbînd tonul.

Acest gen de discuție, amintire inconștientă a lecturilor din copilărie, făcea să-i țiuie urechile, iar interlocutorii căpătau un relief deosebit. Cînd își venea în fire, își dădea seama de caracterul pueril, convențional al acelor clișee, dar se lăsă din nou cucerit foarte repede de îmbătătoarea lor seducție.

Curajul său cerebral, aţîţat de dorința de a-i întrece pe alții, îl aducea uneori pe punctul de a-l face să-și împingă eroul familiar pînă la sacrificiul suprem. Asta însă se întîmpla rar. Eul său nu se ridica pînă la acea stare de sumbră exaltare care să-i îngăduie să-și privească în față propria-i moarte decît după ce dădea o luptă crîncenă cu el însuși. Exista în asta, în ceea ce-l privea, o limită sublimă, greu de atins chiar și în domeniul visului. Putea să se considere, fără prea multă greutate, grav rănit, cu trupul pe jumătate golit de sînge, dar îi era silă să-și înfățișeze evenimentul ireparabil, clipa fatală în care, pierzîndu-și conștiința, o dată cu viața, era frustrat de concertul laudelor pe care-l intonau *martorii*. Nu ajungea să înfrunte această încercare decît trișînd puțin și, în rarele clipe de extaz, izbutind să audă, împotriva oricărei verosimilități, povestirea faptelor sale fabuloase, lectura citatelor postume al căror obiect era, precum și murmurul de venerație care-i însoțea sicriul.

II

COUSIN PETRECU ASTFEL primul an de război într-o stare de exaltare permanentă, pe care nici un accident nu veni să i-o spulbere. Ființa sa materială părea să urmeze, fără împotrivire, calea trasată de firea sa ambițioasă. Încă din primele zile ale mobilizării, ceru să fie repartizat la o unitate combatantă, cînd de fapt relațiile sale l-ar fi putut face să obțină o muncă mai puțin primejdioasă. Făcu chiar mai mult : într-una din acele crize spirituale în care-și simțea posibilitățile lărgindu-se la infinit, ceru și obținu conducerea unui grup independent, specializat în acțiuni periculoase. Ocupă acest post timp de mai multe luni, binemeritînd elogiile și distincțiile oficiale pe care i le decernaseră șefii săi.

Într-adevăr, printr-o curioasă grijă ocrotitoare, soarta părea să îndepărteze de el aspectele cu deosebire impresionante ale violenței. Multe dintre misiunile periculoase, pentru care se oferise voluntar, fuseseră anulate în ultimul moment, din ordine superioare. Nu-i rămînea deci decît să-și manifeste în mod fățiș decepția și să păstreze toată încrederea celor din jur despre bunăvoința sa. Unele expediții nocturne pe care le călăuzi, se desfășurară fără complicații. În două sau trei rînduri, cînd un tir orb fusese declanșat în direcția detașamentului său, existase întotdeauna destulă lume în jurul lui, ca să nu aibă impresia că este direct vizat, așa că nu-și pierduse cumpătul. Senzația că oamenii săi erau cu ochii ațintiți asupra lui, îmbinată cu sentimentul confuz că proiectilele nu-l căutau pe el, îi imprimară reflexele unui viteaz. Nu cunoscu niciodată lupta corp la corp. Dezastrul din 1940 nu alteră puritatea eroului pe care și-l făurise în minte. Car-

nea sa rezistă bine la proba bombardamentelor masive, iar atitudinea sa, cu acest prilej, îi aduse noi dovezi de stimă. În legătură cu acest comportament onorabil, doctorul Fog, care mai tîrziu verifică minuţios fiecare alineat al dosarului său secret, remarcă întîmplător că în cursul bombardamentului unui mare oraş aproape toţi cetăţenii îşi păstrară sîngele rece şi dădură dovadă de curaj. El adăugă că trebuia să vezi în asta un sens deosebit al solidarităţii umane, îmbinat cu o judecată matematică a inconştientului ; fiecare ins era convins că proiectilele aveau mult mai multe şanse să cadă asupra altuia decît asupra sa. Dar spiritul critic al doctorului Fog se exprima uneori prin observaţii cinice, adesea nejustificate.

Ordinul de retragere, unul dintre ultimele pe care avea să le mai primească, îi parveni lui Cousin înainte ca iureşul duşmanului să-l atingă. Se supuse fără întîrziere, ca un ofiţer disciplinat, înainte de a se fi indignat, cu glas tare, împotriva ruşinii unei astfel de retrageri.

Deruta îl tîrî foarte departe, spre vest, pe drumurile Franţei, la început însoţit de unitatea sa, străduindu-se să urmeze instrucţiuni sporadice şi confuze, mai apoi izolat, rupt de comandanţii săi şi pierzîndu-şi încetul cu încetul toţi oamenii, amestecat într-o masă de fugari şi refugiaţi, dar mereu convins că această goană îi era impusă împotriva voinţei sale.

Această lungă călătorie, efectuată în cea mai mare parte a timpului pe jos, îi îngădui chiar să-şi îmbogăţească mintea cu viziuni proaspete şi să adauge cîteva floricele la cununa sa. În vreme ce trupul i se chinuia în mijlocul îmbulzelii, mintea i-o luase razna, făurind noi vise pe ţesătura neobişnuită a evenimentelor actuale. Îşi dădea seama cu precizie, oprindu-se adesea în mijlocul drumului, cu pieptul întors către valul omenesc. Erou înălţat brusc de providenţă, pentru a pune capăt slăbiciunii şi disperării, el striga cu sobra energie a unei hotărîri încrîncenate : „Staţi ! Aici trebuie să le ţinem piept !“

Asta nu se putea fără a făptui un rău. Înainte de a înfrunta duşmanul, trebuia să lupte împotriva fraţilor săi. Se ocupa de acest lucru fără să încerce vreo ură faţă de cei rătăciţi, dar cu fermitatea intransigentă pe care o

cerea gravitatea situației. Unii încercau să-l împingă și să treacă peste el. Atunci își scotea revolverul — amețit de această imagine, îi era de ajuns să-și ducă doar mîna la toc și să schițeze gestul — și făcea somații scurte. Cînd amenințarea nu era de ajuns,dobora fără să șovăie doi sau trei dintre acei nenorociți. O tăcere solemnă întîmpina acest act ; dar mulțimea înțelegînd în sfîrșit sentimentele care i-l inspiraseră, se oprea, gata să-l asculte. O insuliță de rezistență era astfel constituită. Se mărea încetul cu încetul cu toate grupurile care rătăceau prin sate, cuprindea și alte drumuri, sfîrșea prin a alcătui o linie continuă, solidă, care sub conducerea lui și după o serie de lupte memorabile transforma înfrîngerea într-o victorie strălucită.

Filtrul acestei evocări avea o asemenea putere de captivare, încît nu mai suferea din pricina situației sale mizerabile, iar noțiunile de timp și loc îi deveniseră străine.

Așa se face că se trezi într-o bună zi în Bretania urmărind, fără să bage de seamă, un șir de oameni care se depărta de axul general al exodului.

Ieși cu silă din visul său și se uită în jur. Băgă de seamă că grupurile care urmau același drum îl măsurau fără bună-voință și nu-i trebui prea multă vreme ca să-și dea seama de ce anume. Poseda un fel de simț deosebit, care-l informa aproape în mod instantaneu despre părerile pe care și le făceau ceilalți despre el : era singurul în uniformă. Civilii credeau probabil că dezertase.

Perceperea acestei bănuieli injurioase îl făcu să roșească de mînie. Îi venea să se arunce asupra bătrînului cocoțat pe capra unei trăsuri, care îl fixa disprețuitor. Ardea de dorința să se explice, să se facă înțeles că el nu era dintre cei care se sustrag și că se află acolo numai din pricina ordinelor primite.

Dar trăsura trecuse ; ridică din umeri și-și continuă drumul, îndreptîndu-și spatele și străduindu-se să-și ia un aer marțial. Atunci îl zări în fața lui pe Morvan, care-și reluase marșul, după ce se odihnise un moment la marginea drumului.

Ca și el, Morvan era în uniformă, și Cousin văzîndu-l se încruntă. Singur, cu hainele sfîșiate și pline de noroi,

acest caporal — îi recunoscuse gradul — era probabil un dezertor. Făcea desigur parte din acea specie de ostaşi pe care-i văzuse aruncîndu-şi armele şi ascunzîndu-se în turmă. Cum ezita să intre în vorbă cu el, Morvan întoarse capul, îl zări şi se apropie. Era şleampăt, posac. Avea obrajii scofîlciţi şi privirea neliniştită. Îi fu antipatic chiar de la început.

— Domnule locotenent...

— Da...

Se prezentă corect : coporalul Morvan, dintr-un grup de transmisiuni. Cousin îl întrebă, cu un aer sever, ce face acolo. Celălalt îi istorisi povestea sa cu timiditate, străduindu-se cu o grijă evidentă să se facă bine înţeles. Fuseseră surprinşi, el şi secţia sa, şi făcuţi prizonieri, atunci cînd se credeau foarte departe de front. Dar, cum nemţii care-i capturaseră — un pluton motorizat ce pătrundea spre interior — n-aveau timp să se ocupe de ei, le luaseră doar armele şi le distruseseră maşinile : apoi îi părăsiseră, declarîndu-le că războiul era pe terminate şi ordonîndu-le să rămînă pe loc.

Morvan îşi spusese că era în orice caz mai bine să nu rămînă acolo să aştepte grosul trupelor duşmane. Convinsese cîţiva soldaţi, bretoni ca şi el, şi o porniseră spre vest, fără să întîlnească opoziţie. Pe drum şi-a pierdut camarazii şi a continuat de unul singur, mergînd din instinct în direcţia satului său situat aproape de Rance, între Dinan şi Dinard, singurul refugiu ce i se părea demn de dorit în împrejurările care-i depăşeau puterea de gîndire.

Procedase bine ? Privirea sa plină de nesiguranţă îl interoga pe Cousin. La începutul retăcirii sale întîlnise cîţiva ofiţeri izolaţi, dar nici unul nu-i putuse da instrucţiuni precise. S-a adresat jandarmilor, fără să aibă mai mult succes. Un brigadier i-a confirmat totuşi că războiul se terminase, sau aproape, şi că a te întoarce acasă era probabil soluţia cea mai înţeleaptă. Îşi continuase deci drumul. Acum se afla la douăzeci de kilometri de satul său, unde mamă-sa era probabil neliniştită de soarta lui. Era limpede că nu se gîndea în acel moment decît să-şi gră-

bească pasul, ca să ajungă cît mai repede și să-și liniștească mama.

— Oare am făcut bine, domnule locotenent ? întrebă el cu voce temătoare.

Cousin era indignat de această manieră pasivă de a privi evenimentele. Propria sa situaţie i se părea cu totul diferită de cea a lui Morvan. Totuși, după ce reflectă, conveni că amploarea dezastrului și dezorganizarea generală scuzau confuzia anumitor firi slabe — acest caporal, acum era convins, n-avea deloc caracter — și-i dădu un răspuns neutru pe un ton condescendent. Îi spuse că, probabil, nu era de condamnat dacă făcuse într-adevăr tot ce era posibil ca să-și reîntîlnească unitatea combatantă. Poate că ajuns acasă va avea să primească alte ordine.

Continuară mașinal drumul împreună. Morvan aprecia mult prezenţa unui ofiţer alături de el. Cît despre Cousin, chiar dacă era îngrozit la gîndul că acest fugar s-ar fi putut folosi de prezenţa sa alături de el, pentru a stabili o analogie între cele două comportări ale lor, găsea totuși un avantaj în a fi împreună : doi oameni formau de acum un embrion de trupă și asta prilejuia mai puţin bănuiala de dezertare pe care o citise în privirea unor civili și a cărei arsură o mai simţea încă.

III

— SÎNTEȚI OBOSIT DOMnule locotenent ?

Fața lui Cousin se crispă. I se păru că întrevede, sub această solicitudine, o tendință spre familiarism, pe care o socotea detestabilă la Morvan. Totuși, era într-adevăr frînt de oboseală, mersese săptămîni în șir, aproape fără popas.

— Nu-i nimic, spuse el îndreptîndu-și trupul cu greutate. N-am dreptul să mă opresc.

Cu toate că nu schimbaseră multe cuvinte de cînd mergeau împreună pe drum, hotărîse să-l lase pe caporalul lui să înțeleagă că era însărcinat cu o misiune importantă și secretă ; și asta mereu în scopul de a evita ca acest caporal că poată stabili o comparație între cele două rătăciri ale lor, teamă care nu încetă să-l hărțuiască încă de la întîlnirea lor. Nu făcuse nici o precizare — caporalul nici nu ceruse vreuna — ci doar aluzii vagi la anumite contacte pe care urma să le aibă, ceea ce corespundea de altfel la el cu o convingere semiintuitivă.

— Domnule locotenent, reluă cu timiditate Morvan, iată drumul care duce spre satul meu. În mai puțin de un ceas am ajuns. În curînd se va lăsa noaptea. Vă propun să veniți să dormiți la mine. Acasă nu-s decît mama, care ține o băcănie, și sora mea. Pot să vă găzduiesc, dacă nu sunteți prea dificil.

În fața tăcerii lui Cousin el făcu o digresiune, pentru a explica anevoie că sora sa făcuse studii și că în vremuri normale lucra în oraș ca secretară-dactilo. Dar întreprinderea unde lucra se închisese la începutul războiului și ea se înapoiase în sat, așteptînd să găsească altceva de lucru.

Cousin îl asculta distrat, gîndindu-se numai la propunerea lui.

— Va fi totuşi cu mult mai bine decît să vă petreceţi noaptea pe drum, domnule locotenent, reluă caporalul. Şi apoi, dacă nemţii vin pe aici, riscaţi să fiţi făcut prizonier.

— Nu *trebuie* să fiu prins, spuse Cousin.

Hotărîse să accepte invitaţia, şi ameninţarea cu nemţii dădea un sens cu totul firesc acceptării sale. Repetă cu o energie crîncenă că nu trebuia în nici un caz să cadă în mîinile duşmanului, ca şi cum libertatea sa de acţiune era o treabă de o importanţă naţională.

— La mine veţi fi bine ascuns. Satul este departe de toate şoselele mari.

Cousin acceptă, după ce mai ezită încă un moment. Celălalt fu încîntat. Părea să se agaţe din toate puterile de acest ofiţer ieşit în chip miraculos în calea lui, pentru a înlocui orice alte autorităţi sfîrşite de putere. Cousin se gîndi cu amărăciune că omul nu-l poftise decît fiindcă prezenţa sa avea să atenueze, în ochii alor săi, întoarcerea lui prea puţin glorioasă.

Traversară o regiune împădurită, unde singurele locuinţe erau cîteva colibe izolate, cufundate în verdeaţă. Morvan îl înştiinţă pe însoţitorul său că se găseau în valea Rance, nu departe de mare. Intrară în curînd în satul care părea pustiu. Probabil că locuitorii se încuiaseră în case. Băcănia era închisă. Morvan ciocăni de mai multe ori în oblonul tras şi strigă ca să fie recunoscut. Cousin se află în curînd în prezenţa mamei sale, o bretonă bătrînă, cu faţa ridată, şi a sorei lui, Claire, o tînără de vreo douăzeci de ani pe care o cîntări de la început ca avînd o fire mai energică decît fratele ei.

După ce fu îmbrăţişat de cele două femei, Morvan îl prezentă în mod respectuos pe însoţitorul lui ca pe un ofiţer cu o misiune specială. Cousin fu mulţumit de asta şi nu protestă. Gîndul că nu fugea la întîmplare ca ceilalţi, gîndul acesta luase amploare în mintea lui şi-şi pierduse tot caracterul de ficţiune.

Ambianţa căminului îl smulse din visele sale de bravură, care-i alcătuiau de zile în şir hrana spirituală şi se

gîndi în sfîrşit să ceară noutăţi despre război. Ciulea o ureche distrată la zgomotele care se auzeau pe drum. Cele două femei, care se înlocuiau cu schimbul în faţa aparatului de radio, erau la curent cu ultimele desfăşurări. Situaţia se dovedea catastrofală. Nemţii erau pretutindeni. Se cerea armistiţiu.

Cea care vorbea era Claire. Bătrîna se mulţumea să clatine din cap, mormăind cînd şi cînd „boşii", cu un aer de om pus pe harţă. Amîndouă păreau copleşite, dar o sclipire lumină chipul fetei cînd vorbi despre o emisiune pe care o ascultase în ajun. Nu înţelesese tot — transmisia fusese proastă — dar intuise esenţialul. Din Londra, un general francez afirma că dezastrul nu era ireparabil şi-şi incita compatrioţii să vină să li se alăture, pentru a continua lupta.

Cînd ea tăcu, Cousin băgă de seamă că-i pîndea, pe fratele său şi pe el, cu un fel de nelinişte, părînd că aşteaptă din partea lor o reacţie. Roşi. Simţea că trebuia să răspundă acestei mute interogări. Avea s-o facă din instinct, în sensul cerut de grija sa plină de nelinişte faţă de părerea altora şi în respectul cerut de propriul său personaj ; dar tînăra fată schimbă dintr-o dată subiectul.

— Trebuie să te îmbraci civil, îi spuse ea fratelui său... Şi dumneata la fel, domnule locotenent ; şi apoi, cred că muriţi de foame...

Se străduí să le găsească haine şi să pregătească masa. După o oră Cousin, îmbrăcat ca un ţăran duminica, se aşeză la masă în tovărăşia familiei, în odăiţa din spatele băcăniei ; era toropit de oboseală şi de calmul acestui colţ de provincie. Afară, satul era tăcut. Claire prinsese postul de radio şi pîndea cu nerăbdare pendula. În sfîrşit o emisiune de la Londra ; se grupară în jurul aparatului : era o nouă difuzare a apelului.

Dintr-o dată spiritul lui Cousin se trezi, iar darul exaltării cerebrale pe care-l primise la naştere se afla din nou înălţat la cel mai înalt grad. I se păru că acest apel i se adresa doar lui şi că el însemna justificarea firească a odiseii sale prin Franţa. Imaginaţia sa entuziastă stabilea un raport evident între programul trasat aici şi misterioasa misiune cu care se pretindea însărci-

nat. Nu se gîndea la faptele urgente pe care le implica consimţirea sa. Simţea în mod inconştient că era vorba de un lucru ieşit din comun, demn doar de o mică elită, iar extazul în care-l cufunda această idee îndepărta orice altă preocupare materială.

Băgă de seamă că Claire îi observa din nou, pe el şi pe Morvan, cu aceeaşi privire insistentă pe care-o avusese înainte de masă.

— Unii au plecat de ieri, spuse ea. Au găsit un vapor de pescari. I-am ajutat...

— Unde au plecat ? murmură fratele ei căscînd ochii mari.

Morvan ascultase în tăcere ca şi ceilalţi, dar părea că nu pricepe şi nu manifestă nici o urmă de emoţie. Această atitudine îl şocă pe Cousin, ca o pecete a laşităţii şi crezu că bagă de seamă cum acest calm îi displăcea în egală măsură şi tinerei Claire. Tonul indignat al răspunsului ei dădu la iveală amestecul acesta de sentimente.

— Unde ? În Anglia, ce dracu ! Pentru a continua lupta...

— Înţeleg, spuse simplu Morvan, după cîteva secunde de gîndire. Credeţi într-adevăr că trebuie să plecăm, domnule locotenent ?

— Nu mai e vreme de stat pe gînduri, răspunse Cousin autoritar, fără să-şi fi dat încă seama de realizarea practică a acestui angajament.

— În Anglia ?.

— În Anglia.

— Dacă aşa stau lucrurile, domnule locotenent...

Morvan se arăta la fel de indiferent. Directivele date într-un fel atît de precis de o autoritate superioară îl scuteau de orice neplăcere. Se mai gîndi cîteva secunde, apoi se adresă surorii sale :

— Se găsesc vapoare ?

Spontaneitatea răspunsului dovedi că tocmai această întrebare o neliniştea.

— Nu există mijloace de transport, dar barca noastră e tot aici. Am ascuns-o împreună cu mama într-un golfuleţ al estuarului.

Cousin își îndreptă repede privirea asupra bătrînei mame care nu lua parte la discuție și părea absentă.

— Avem benzină ? întrebă Morvan cu același calm.

— Am făcut plinul, pentru orice eventualitate. Și mai am niște bidoane de rezervă ascunse de mama.

— Atunci, domnule locotenent... spuse Morvan, vremea e frumoasă în seara asta. Sunt un marinar destul de bun. N-o să ajungem în Anglia cu barca, dar avem oarecare șansă de a întîlni în larg un vapor aliat. Ce trebuie să luăm ?

Era o ființă lipsită de imaginație. Gîndirea pură îi era străină. Se debarasa de ideile prea complicate, punîndu-le pe loc în practică. Sora sa îi aruncă o privire liniștită.

Cousin ezită un moment, descumpănit deodată de bruscheța și simplitatea acestei hotărîri, fiindu-i necaz pe graba sa care tindea să-i dea peste cap elementele visării sale. Vedea un soi de barbarie în a îneca astfel entuziasmul în realizarea imediată. Îi plăcea să savureze proiectele eroice. Totuși simțea că trebuia să se arate încă mai grăbit decît Morvan și strigă :

— Să plecăm imediat. N-avem nevoie de nimic.

— Am pregătit un sac cu provizii, spuse Claire. Ajunge pentru trei... Merg și eu cu voi.

În fața aerului mirat al fratelui său, Claire explică cum că oamenii dintr-un sat vecin, întorși cu cîteva zile în urmă, o vestiseră că el scăpase. Mama sa și ea nădăjduiseră atunci că și el se va întoarce în curînd acasă.

— Fie ce-o fi, noi am pregătit totul, conchise ea.

— Bun, aprobă Morvan.

Acest ton firesc, această lipsă de comentarii îi insuflară lui Cousin un amestec de invidie și mînie. I se părea că-i întunecă eroismul comportării sale. Ea repetă calm :

— Merg cu voi... iar mamă-sa nu protestă. Fie ce-o fi, spunea ea, pregătirile fuseseră făcute și era de prisos să mai revie asupra acestui lucru. Încă o dată el simți că rolul său cerea o supralicitare.

— Să plecăm repede, spuse Cousin ridicîndu-se. Și așa am pierdut prea mult timp.

Claire îi explică, cu calm, că nu le trebuia mai mult de o oră ca să ajungă la barcă şi că vor fi obligaţi să aştepte încă multă vreme înainte ca mareea să le fie favorabilă.

— Mai bine să aşteptăm acolo.

Îi grăbi. În ciuda curajului ei, bătrîna îşi şterse o lacrimă. Nu încercă totuşi să-şi oprească copiii. Cunoştea pericolele expediţiei, dar prefera să-i ştie departe de nemţii a căror venire o umplea de groază.

— Voi ăştia tinerii, bodogăni ea, e mai bine să nu rămîneţi aici.

Cousin stătea puţin mai la o parte pîndind neliniştit scena despărţirii. Claire plîngea. Morvan îşi întorsese capul. Dăduseră, în sfîrşit, cîteva dovezi de slăbiciune. Încercă o uşurare. Putea să-şi reia rolul de conducător de oameni ; îi simţea perfect cele mai mici nuanţe şi se bucura de perfecţiunea cu care îl juca. Îl jucă chiar atît de bine, încît reuşi, prin mimica feţei să-i convingă că numai datoria îl obliga să-i grăbească astfel şi că, în ciuda atitudinii sale dominatoare, aproape dure, făcea el însuşi un efort pentru a-şi reţine lacrimile, lucru pentru care ei îi fură recunoscători. Cînd efectul dorit fu obţinut, chipul său se întunecă şi le apăru doar ca un şef care n-are voie să se înduioşeze. Îi smulse din îmbrăţişare, ordonă pe un ton imperativ plecarea şi-i împinse pe cei doi tineri înainte, spre aventură, fără să aibă conştiinţa că de fapt el era luat de ei.

Astfel, la el, reacţiile spiritului le precedau întotdeauna pe cele ale trupului, dar pînă acum acesta nu rămăsese niciodată în urmă ; trupul îl urma desigur cu întîrziere, dar îl urma totuşi, tîrît, dus de obligaţiile imperioase create de spirit.

IV

MORVAN NU SE LĂUdase socotindu-se un marinar destul de bun. Pe deasupra, îl sluji și norocul. Părăsiră estuarul, navigînd fără nici un incident toată noaptea și, în zori, isprăvind benzina, fură strigați de un vas britanic de escortă care-i luă la bord. Comandantul avea ordine precise cu privire la acești navigatori. Îi duse direct pe o plajă engleză, unde fusese instalată o tabără a refugiaților francezi. Acolo urmară filiera obișnuită a tuturor străinilor sosiți pe drumuri insolite. Suportară mai multe interogatorii, adesea chiar bănuitoare, dar întotdeauna politicoase și trebuiră să răspundă de nenumărate ori la chestiuni care-i scoteau din fire și pe cei bine intenționați, în acea vreme :

— Ce-ați venit să faceți aici ?

Fură găzduiți într-un cort și înștiințați că nu puteau fi trimiși la Londra decît după un număr de zile. Un funcționar al serviciului securității îi rugă să redacteze un raport cît mai precis posibil cu privire la echipamentul lor și să dea toate lămuririle pe care erau în măsură să le furnizeze. Morvan și sora sa înmînară chiar în aceeași seară darea lor de seamă. Ea se întindea doar pe o pagină și caporalul își muncise mult creierul ca s-o poată face atît de lungă.

Cousin însă se înhămă la alcătuirea acestui raport cu respectul pe care i-l inspirase orice redactare și cu entuziasmul deosebit pe care-l resimțea pentru o serie de evenimente în care el era eroul principal. El era cel care trăise această extraordinară odisee, el și nu altul. Se pătrundea de această idee, evocîndu-și-o, și i se întîmpla

să tresară de bucurie, gîndindu-se că, fără nici o putință de tăgadă, devenise într-adevăr un aventurier.

Lucrul său dură mai bine de o săptămînă, aproape tot timpul pe care-l petrecură în tabără. În toată această perioadă nu manifestă nici un gest de nerăbdare pentru încetineala de ordin administrativ care întîrzia realizarea viselor sale glorioase. Îi trebuia acest răgaz, pentru a determina exact faptele îndeplinite și a-și însuși capitalul faptelor de vitejie, lustruindu-l în același timp prin jocul limbajului.

Așa cum făcea de obicei în scrierile sale, se supuse obiectivității, cinstei scrupuloase în relatarea faptelor. Faptele sunt intangibile și arta sa nu intervenea decît pentru a le pune în valoare, a le coordona și eventual a le căuta semnificația. Dar chiar acolo, se feri să se lase în voia inspirației sale. Era controlat de o conștiință profesională impecabilă și nu formula o judecată fără s-o fi trecut mai întîi prin sita spiritului său experimentat și critic.

Cu privire la întîlnirea sa cu Morvan, de exemplu, menționă, fără să insiste, și cu o mare discreție, că fusese supărat să-l simtă resemnat la înfrîngere. Asta era riguros exact. Înainte de a scrie acest lucru, își aminti de gestul său de indignare cînd băgase de seamă că Morvan n-avea alt gînd decît să se întoarcă în satul lui.

Adăugă că, la caporal, accesul acesta de slăbiciune avea pesemne un temei și că, atunci cînd el, Cousin, îi arătase, el înțelesese care era adevărata sa datorie. Era sigur că Morvan va fi un soldat excelent, după ce fusese readus astfel pe drumul cel drept... „cu condiția să fie bine încadrat", adăugă el după un minut de gîndire, făcînd un efort pentru a-și condensa întreaga părere într-o formulă cît mai scurtă.

În legătură cu această *datorie,* pe care avu tactul suprem de a nu o defini, lăsînd ca natura ei să se desprindă în mod implicit și evident din povestire, o confuzie de date se stabilise definitiv în spritul naiv al lui Morvan.

Astfel, voința sa înverșunată de a continua lupta îi inspirase toate acțiunile, mai ales retragerea sa, de îndată ce băgase de seamă dezorganizarea armatei. Hotărîrea sa precedase cu mult înainte apelul auzit la radio, acesta venind doar să dea o formă materială precisă speranțelor

sale şi proiectului conceput de atîta vreme. Era o nuanţă măruntă în ea însăşi şi care se impusese în mod firesc peniţei sale, într-atît dădea o înfăţişare logică şi coerentă amintirilor epopeii sale.

N-o uită nici pe Claire în acest document, pe care şi-l dorea cît mai complet. Îi aprecie purtarea într-o frază, după ce meditase îndelung asupra caracterului ei, la fel cum făcea odinioară sintetizînd într-o frază un articol de critică asupra unui text deosebit de delicat. Menţiona „că trebuie să fie cu siguranţă o fată curajoasă pentru a întreprinde o expediţie care i-ar fi speriat pe mulţi bărbaţi". Din acest punct de vedere, nimeni pe lume n-ar fi putut nega că Claire era o fată curajoasă. Citi de mai multe ori acest pasaj, care îi dădu, pînă în cele din urmă, deplină satisfacţie.

Plecară la Londra, nădăjduind să fi terminat în sfîrşit cu formalităţile. Acolo fură puşi în legătură cu un alt serviciu care se ocupa de francezii ce-şi manifestaseră intenţia de a continua lupta alături de aliaţi. Majoritatea erau imediat îndreptaţi spre birourile embrionare ale Franţei Libere. Altora, care păreau elemente de valoare, li se oferi să colaboreze direct cu englezii, dîndu-li-se să înţeleagă că talentele lor vor fi utilizate cît mai curînd.

Acesta fu şi cazul celor trei. Ca specialist în transmisiuni, Morvan era preţios. Claire era o excelentă secretară-dactilo, iar iniţiaţii cunoşteau preţul unei secretare atît de bune în timp de război. Vorbea engleza şi, în plus, era o bună operatoare-radio, fratele ei învăţînd-o odinioară meseria sa. Cît despre Cousin, cultura, calitatea de ofiţer şi strălucitoarele sale state de serviciu, făceau din el un element de prim ordin.

Cînd i se făcu această propunere, însoţită de comentarii elogioase asupra persoanei şi conduitei sale, Cousin socoti că ea se adresa unei elite printre elite şi nu şovăi. Primi imediat şi-şi invită tovarăşii să facă la fel. Li se asigură atunci o locuinţă într-un hotel rechiziţionat din Londra şi fură rugaţi să aştepte o convocare.

Claire fu chemată prima, chiar a doua zi. Serviciul anglo-francez, care se organiza cu înfrigurare, avea nevoie în primă urgenţă de dactilografe. După cîteva zile,

Morvan a fost trimis într-o tabără ca să se pună acolo la curent cu noua tehnică. Pentru Cousin, aşteptarea se prelungi mai multe săptămîni. Se părea că fusese uitat. La început îl încercă pur şi simplu puţină amărăciune, apoi izbucni în vorbe dezamăgite despre birocraţia engleză care, după cîte vedea el, n-o putea invidia cu nimic pe cea din ţara sa. Adresă autorităţilor mai multe cereri în care nerăbdarea şi dorinţa sa de a sluji se manifestară cu energie. Ruga să fie folosit în orice fel de misiune periculoasă.

În sfîrşit, patriotismul şi încăpăţînarea sa îşi căpătară răsplata şi felul în care se apelă la el fu deosebit de plăcut spiritului său romantic. Într-o zi fu convocat la Londra printr-un bilet laconic şi se trezi în faţa unui civil, într-un birou cu aspect comercial. Îl năpădi brusc o fierbinţeală, ghicind, după felul în care se angajă discuţia, că urma să fie invitat să lucreze pentru un serviciu al cărui nume doar evoca misterul şi aventura.

V

CLIPA ÎN CARE ÎNȚELESE că i se propunea că participe la războiul secret fu una dintre cele mai înflăcărate din viaţa sa. Tot trupul îi freamăta, străbătut de efluviile sobrei poezii pe care o reflectă serviciile speciale în vreme de război, iar visele sale căpătară imediat o formă nouă. Misterul și intriga adăugară arome ameţitoare parfumului de glorie pe care spiritul lui îl distila în permanenţă. O frază, remarcată odinioară în lecturile sale, începu să-i zumzăie în creier : „Meseria de spion e o meserie de senior".

Înainte ca civilul să fi isprăvit de explicat, el și presimţea natura misiunii pe care doreau să i-o încredinţeze : urmau să-l trimită în mod clandestin în Franţa. Avea motive suficiente să presupună asta. De multe ori, în cursul discuţiilor sale cu autorităţile, importanţa pe care urma s-o ia războiul secret în ţările ocupate fusese amintită prin cuvinte voalate. Într-un fel, îi trecuse pe la ureche ideea utilizării sale în acest domeniu, dar i se părea prea minunată pentru ca să cuteze să rămînă la ea. Înţelegînd dintr-o dată că fusese mult prea modest și că-l socoteau demn de o meserie atît de îndrăzneaţă, fu iluminat de perceperea posibilităţilor pe care le oferea valorii sale acest nou univers.

— Am aici un anumit număr de informaţii despre dumneata... spuse celălalt. Pe front, întotdeauna voluntar pentru acţiunile de mare curaj. Foarte bine. Am citit de asemenea povestea fugii dumitale din Franţa. Te felicit.

Cousin rămase tăcut, simţind că nici un comentariu nu va ajuta la buna părere făcută despre el datorită faptelor sale.

— Văd că și la Londra ai solicitat misiuni periculoase. Am una deosebit de delicată să-ți propun... mai periculoasă și mai utilă decît ai putea obține în armata regulată... căci bănuiești, desigur, e vorba de a intra într-un serviciu foarte special...

O expresie de încîntare licări în ochii lui Cousin. Nici o îndoială nu mai era posibilă : acest civil de vreo cincizeci de ani, cu început de burtă, cu aer liniștit, acest birou cu aspect anodin... era vorba nu numai de un serviciu secret, ci de singurul, de adevăratul, de marele, de faimosul Inteligence Service ! Resimți un pic de milă dispreţuitoare pentru unii dintre compatrioții săi reîntîlniți la Londra, care încercau, cu mijloace jalnice, să constituie un organism de informație în cadrul Franței Libere. Cei care-l solicitau pe el, erau cei mari, seniorii.

— Ne trebuie, continuă omul de cincizeci de ani, căruia nu-i displăcea, cînd avea ocazia, să adîncească filozofia meseriei sale, ne trebuie oameni de acțiune, siguri, dar înainte de toate, creiere. Agentul ideal este cel care posedă o energie de neînfrînt în slujba celor mai înalte calități intelectuale. Lawrence va rămîne probabil un model perfect din acest punct de vedere. Noi socotim că vei fi un element prețios.

Drace ! Pentru el era un soi de revelație. Nu poseda el oare acel amestec atît de rar de calități disparate ? Cum de nu se gîndise el însuși la asta ? Simți un fel de greață cînd își aminti de treburile grosolane la care fusese constrîns în armata regulată. La urma urmei, abia acum își dădea seama că se simțise întotdeauna destinat altor treburi.

Ascultă distrat, cu nerăbdare, expunerea în linii mari a eventualei sale misiuni. Va fi trimis în Franța însoțit de un operator radio. Acolo trebuia să creeze o rețea de informații. Nu exista încă nimic închegat. Va avea cea mai mare inițiativă și va trebui să ia hotărîri importante

— Avem oameni de acțiune aproape peste tot, dar ceea ce ne lipsește acolo sunt organizatorii, înțelegi ?

Fiecare frază era un excitant pentru amorul său propriu. Nici o secundă nu-și imagină atunci primejdiile acestui proiect. N-avea în acea clipă decît un gînd precis :

o dorință ciudată de a scurta acestă discuție, pentru a se regăsi față în față cu el însuși.

Se grăbea să fie singur, fiindcă prezența interlocutorului său împiedica deplina desfășurare a viselor care clocoteau în mintea sa. Se vedea în mod vag sub masca unui domn X misterios, necunoscut de nimeni, dar ajuns celebru în întreaga Franță prin faptele sale cutezătoare, o ființă a tenebrelor evocată seara, după cină, prin șușoteli pline de entuziasm în orașe și la țară, scăpînd din toate capcanele inamicului, grație abilității sale infernale și ieșind din umbră abia în ziua victoriei. Dar asta nu era încă decît o schițare. Sufletul său simțea nevoia imperioasă de singurătate pentru a-și ordona aceste imagini fugare și a căuta forma ideală a concretizării lor printr-o mulțime de amănunte materiale precise care nu se pot descoperi decît într-o stare de reculegere.

Acceptă propunerea fără nici o obiecție și se declară gata să plece de îndată ce vor voi. Civilul păru satisfăcut de această grabă, dar îi spuse că trebuia să urmeze mai întîi un antrenament special.

Înainte chiar de a efectua acest stagiu, trebuia mai întîi să se prezinte la cîteva birouri și să suporte o anchetă severă din partea a numeroși experți. Se plecă în fața acestor formalități, fără să manifeste prea multă nerăbdare.

Unul dintre acei specialiști, îndeosebi, îi puse, în franceză, întrebări stranii — dintre care majoritatea păreau să nu aibă nici o legătură cu noile sale funcții — înainte de a se concentra asupra activităților trecute, antecedentelor de familie și stării sănătății sale. Avea impresia că suportă un examen medical de un gen special. De fapt, examinatorul era un doctor, ba chiar un psihiatru. Era vorba de doctorul Fog.

După acest interogatoriu, pe care Cousin îl socotea dezlînat, doctorul Fog reveni fără fraze de tranziție la misiunea sa și-l întrebă cînd anume socotea să plece.

— Cît mai curînd posibil, exclamă el. Dacă acest lucru nu depinde decît de mine, voi pleca astă-seară.

Doctorul Fog îl cercetă cu ochi de inchizitor și prin privirea sa trecu o vagă licărire de contrarietate. Nu făcu totuși nici un comentariu.

— Adevărat ? spuse el doar, pe un ton neutru.

Cousin avu intuiția că făcuse o gafă. Acel simț insolit, care-i îngăduia să urmărească variațiile de păreri ale altora cu privire la persoana sa, îl înștiință că răspunsul, menit să satisfacă anumite autorități, nu fusese pe placul noului personaj.

Rectifică pe un ton mai așezat :

— De îndată ce voi termina cursurile și antrenamentul.

— Așa socoteam și eu... murmură doctorul.

Reflectă, apoi reluă privindu-l din nou cu insistență :

— Presupun că vi s-a vorbit despre pericolele la care veți fi expus ?

— Nu le ignor.

Doctorul Fog ținea totuși să-i vorbească el însuși despre acest subiect. O făcu în termeni preciși și cu lux de amănunte, dovedind o vastă documentare, dacă nu chiar o experiență personală. Timp de un sfert de oră descrise gama procedeelor întrebuințate de dușman, spre a-l face pe un agent secret aliat să vorbească atunci cînd acesta îi cădea în mîini ; se începea de la simple lovituri, savant dozate pentru a-ți năuci creierul, pînă la torturile cele mai înfricoșătoare, trecînd chiar prin baie și prin șocurile electrice.

Cousin nu-și pierdu cumpătul ascultînd această lungă expunere despre atrocități. Vorbele nu-l înfricoșaseră niciodată și acestea nu se concretizau în el prin senzații. Totuși, trebui să facă un efort pentru a susține pînă la capăt privirea pătrunzătoare a doctorului și, cînd acesta isprăvi de vorbit, spuse pe un ton rece :

— Bănuiam toate astea și sînt gata să înfrunt primejdiile.

— Ești de asemenea gata să înghiți și asta dacă e necesar ? spuse doctorul Fog deschizînd o cutioară.

— Asta ?

— Cianură. Ca să poată fi întrebuințată în serviciile speciale, există sub diferite forme : pilule, cașete. Eu optez pentru aceste fiole minuscule. Dacă izbutești să-ți strecori una în gură, fără să fii văzut, poți s-o ții sub limbă pînă în clipa în care simți că ești gata să cedezi în fața suferinței. Știu bine că acest moment critic este un punct de

apreciere deosebit de delicat, remarcă întîmplător doctorul Fog, ridicîndu-şi sprîncenele, dar dacă sunteţi foarte rezistent şi vă păstraţi mintea limpede, veţi avea şansă pînă la sfîrşit. Dacă socotiţi că veţi fi atins limita puterilor dumneavoastră, că sunteţi pe punctul să vorbiţi, să trădaţi, atunci o simplă strîngere din dinţi şi totul s-a sfîrşit... Nădăjduiesc că nu veţi ajunge să vă serviţi de ea, dar este o eventualitate pentru care orice bun agent trebuie să fie pregătit.

Doctorul Fog dădea o deosebită atenţie unui astfel de test pe care trebuiau să-l suporte unii dintre noii recrutaţi. Socotea că reacţia lor îi furniza indicaţii preţioase asupra caracterului fiecăruia. Cousin pălise ; rămase un moment imobil şi tăcut, parcă hipnotizat de tubuleţul de sticlă, dar îşi reveni destul de repede. Doctorul, care-l observa îndeaproape, nu descoperi decît un uşor tremur al mîinii cînd luă fiola şi o imperceptibilă tulburare a vocii cînd declară :

— Nu voi uita prescripţiile dumneavoastră, domnule. Nădăjduiesc, la rîndul meu, că nu voi recurge la acest mijloc ; dar, dacă va fi cazul, voi încerca să discern momentul oportun.

Reuşise chiar să strecoare o undă de ironie în răspuns şi i se păru că examinatorul său aprecia acest uşor sarcasm ; astfel se simţi recompensat pentru efortul depus.

— Nu lăsaţi asta la îndemîna copiilor, spuse doctorul, concediindu-l.

Totuşi, doctorul Fog nu părea pe deplin satisfăcut. Răsfoi cu nervozitate dosarul pe care-l avea în faţă, reciti, clătinînd din cap, însemnările pe care el însuşi le mîzgălise, apoi aruncă totul într-un dulap şi rămase pe gînduri. Meditaţia sa fu întreruptă de intrarea omului de cincizeci de ani care-l primise pe Cousin la prima sa convocare. Acesta ascultase toată conversaţia, din biroul vecin, uşa fiind întredeschisă. Îl cunoştea bine pe doctor şi ştia că acestuia nu-i plăcea graba. Se aşeză liniştit în faţa lui, îşi aprinse o ţigară şi, după un minut, remarcă :

— Cred că e un recrut bun.

Doctorul Fog nu răspunse.

— Totuși, reluă omul de cincizeci de ani, ca și cum ar fi fost contrazis, statele sale de serviciu sînt excelente.

Doctorul Fog rămase mut.

— Am remarcat, continuă celălalt cu răbdare, că i-ați vorbit pe un ton deosebit de sever.

— Adevărat ?

— Aș fi jurat că vreți să-l dezgustați de meserie.

— O meserie de senior, murmură pe un ton neutru doctorul Fog.

— Aveți vreo obiecție în ceea ce privește angajarea lui ?

— În materie de servicii speciale, spuse doctorul, fără să răspundă în mod direct la întrebare, metodele naziste au măcar un avantaj asupra noastră. Ei nu se mulțumesc cu teste teoretice. Ei experimentează într-adevăr, într-un fel foarte realist, capacitatea de rezistență a agenților lor.

— Asta nu se poate la noi.

— O știu prea bine.

— În sfîrșit, care e diagnosticul dumneavoastră ?

— Un intelectual, spuse doctorul cu glas șovăielnic ; un intelectual... Pentru această specie diagnosticul meu este foarte dificil, întotdeauna nesigur. Aceștia pot fi capabili de sacrificii sublime, după cum se și pot prăbuși la primul accident ; și atunci nu mai rămîne nimic. Mi-ar trebui un studiu îndelungat.

— N-avem timp.

— Atunci angajează-l, replică doctorul cu bruscheță. La urma-urmei, din punctul de vedere al specialității mele, nu văd nici o obiecție serioasă.

— Creierul îi este normal ?

— Normal ! Psihiatrul schiță un gest de nerăbdare, și omul de cincizeci de ani se ridică să plece. Mai întîi ar trebui să definim norma. Tot ceea ce pot să afirm este că știu pe alții și mai nebuni decît el aflați în serviciu... și chiar în posturile cele mai înalte, isprăvi doctorul Fog, în timp ce oaspetele lui se făcu nevăzut.

VI

NĂVĂLIREA GESTAPOU-lui în ferma Lachaume însemnă pentru el sfîrșitul unei serii strălucitoare de izbînzi și al norocului care-l slujise încă de la începutul războiului, mai ales în timpul primelor luni ale noii sale meserii. O resimți ca pe o brutală lovitură de secure în propria-i soartă. Nu numai că-i paralizã membrele, dar îi suspendă aproape toate manifestările vitale, reduse în mod instantaneu la bătăile prodigioase ale inimii și la durerea surdă răspîndită în toată ființa sa de acele bătăi inumane.

Căzu brusc într-o stare de pasivitate absolută, asemenea acelor pacienți cărora o injecție le anihilează reflexele înaintea unei operații delicate. Nu făcu nici o mișcare spre pistolul-mitralieră care se găsea în dulap, la îndemînă. Spiritul lui nu simți dorința să dea vreun ordin, să aibă în vedere vreo rezistență și, oricum, trupul său ar fi refuzat să-l asculte.

Totuși ar fi putut să se apere. Avusese cîteva minute de răgaz, grație eroismului bătrînului Lachaume, care strigase din curtea fermei de îndată ce zărise mașinile ; dar strigătul și detunăturile care urmară, în loc să-l stimuleze, iscară în el o năuceală. Morvan, ocupat cu transmiterea unui mesaj, dădu dovadă de mai mult sînge rece și de o inițiativă de care el n-ar fi fost niciodată capabil. Privirea sa o căută pe aceea a șefului, implorînd ordinul pe care el nu-l putea da ; apoi, cum pașii polițiștilor se și auzeau pe scară, se azvîrli asupra hîrtiilor risipite pe

masă și le aruncă în sobă, unde arseră. Pe urmă, se năpusti spre dulapul în care erau aranjate armele. Dar n-avu vreme să ajungă la el. Patru oameni, cu pistoale-mitralieră în mîini, invadară odaia. Cousin, palid, păstrase o imobilitate de statuie.

Atitudinea lui Morvan îl făcu să se simtă ciudat de nenorocit în timpul răgazului pe care i-l lăsaseră polițiștii ocupați cu cercetarea fermei. O dată atenuate efectele șocului, el își recăpătase însușirea de a gîndi și teama care-l rodea cu privire la soarta sa nu-l împiedică să simtă ca o insultă comportarea modestului său colaborator.

Întîmplarea îi reunise din nou, pe el și pe Morvan, pentru această misiune în Franța. Sigur că nu el îl alesese. Ba chiar obiectase cînd auzise că-i fusese destinat ca ajutor care să se ocupe de transmisiuni. Lui Morvan îi lipsea evident antrenul, strălucirea, și o acțiune de o asemenea natură cerea înainte de toate entuziasm. Desemnat în temeiul iscusinței sale profesionale, se mulțumea să asculte și să se ducă unde-l trimiteai. Cousin își susținu cu insistență punctul de vedere pe lîngă agentul englez care reglementase, împreună cu el, amănuntele expediției ; dar acesta refuză să țină seamă de părerea lui.

— Vă și cunoașteți, pentru că ați venit împreună în Anglia.

— Oh, pură coincidență... remarcați, n-am nimic împotriva lui. S-a purtat corect. Totuși mă întreb dacă este într-adevăr omul cuvenit pentru o întreprindere atît de delicată.

— Va trebui să vă acomodați. Ne lipsesc specialiștii francezi, iar el e un operator-radio de mîna întîi.

Cousin încuviințase, rămînînd totuși cu ideea sa preconcepută. În discuțiile cu Morvan, în cursul pregătirilor, resimțea adesea o dorință violentă de a-l umili, lăsînd să i se vadă neîncrederea. Vocea sa devenea poruncitoare, tăioasă. Se îndepărta din ce în ce de familiaritatea care înlocuia adesea stricta atmosferă de disciplină din serviciile speciale. Cu privirea încărcată de autoritate, îi făcea observații de acest gen :

— Nu știu dacă ți s-a spus, Morvan, că cel mai mic amănunt în această misiune este de o importanță capitală și, înainte de toate, că trebuie considerată ca strict confidențială.

— Da, domnule, răspunse Morvan.

I se dăduse gradul de *major* din pricina responsabilității sale. Morvan, respectuos cu ierarhia, începu prin a-l numi „domnule comandant", ceea ce-l flată, dar în Franța putea fi periculos. Îi făcu observație și Morvan, din proprie inițiativă, îl adoptase în mod firesc pe „domnule".

— Pricepe-mă... Asta se înțelege de la sine cînd vom fi în țară dușmană. Ne-am explicat asupra acestui punct și sper că n-ai uitat ceea ce eventual ai de făcut... Dar chiar aici...

Îi vorbise despre fiolele cu cianură. Cu un soi de delectare rejucase pentru el scena pe care o îndurase în biroul doctorului Fog, rolurile fiind inversate, interpretîndu-l acum pe al său cu o solemnitate impresionantă și pîndind cu o curiozitate aproape morbidă reacțiile colaboratorului său. Le consideră destul de jalnice și asta îl făcu să se mîndrească. Morvan, era limpede, își pierdea cumpătul și-l simțea la doi pași de a refuza aventura. Apoi își veni în fire. Deși Cousin îi întinse o mînă de ajutor spunîndu-i că mai era încă timp să renunțe, că n-ar fi supărat pe el din pricina asta — cît o dorea, cum pîndea cu patimă această mărturisire de slăbiciune ! — Morvan sfîrși prin a declara că socotea să poată face față la fel de bine ca oricare altul și că era gata să plece, de vreme ce fusese desemnat.

— ...Nu uita că dușmanii noștri au urechi pretutindeni, chiar și aici, la Londra, că o vorbă, în aparență fără importanță, poate cauza o catastrofă.

— Știu, domnule. Îmi voi ține limba.

— Ai vreo prietenă pe aici ? insistă Cousin, privindu-l în adîncul ochilor.

— Nu, domnule, răspunse Morvan roșind.

— Bun... Asta este de o importanță atît de mare încît, chiar dacă erai însurat, nevasta nu trebuia să știe nimic despre activitatea ta. Pricepi ?

— Numai sora mea știe că urmează să plec; dar nu i-am spus-o eu.

— Nu-i vina ta, deși e regretabil.

Claire era la curent cu misiunea lor, pentru că ocupa acum un post destul de important — secretară pe lîngă una din autoritățile serviciului. Deși era sigur de discreția ei, ideea că le cunoștea proiectele îi displăcea lui Cousin și nu pierdea nici o ocazie să arate acest lucru fratelui ei.

Polițiștii germani continuară să răscolească, fără să pară că se ocupă de el. Cousin, scuturîndu-și cu neliniște amintirile, conchise că ei nu puteau găsi nimic compromițător... cu excepția postului de emisie-recepție desigur ! Chiar în valizele sale, n-avea nici un document care să-i poată descoperi activitatea. Singurele hîrtii periculoase erau cele pe care le distrusese Morvan.

Sigur că acesta dăduse dovadă de prezență de spirit. Un reflex bun ; Cousin se silea acum s-o recunoască, cu o oarecare ranchiună. Dar el însuși, pînă acum, cîtă dibăcie nu desfășurase de aproape șase luni de cînd își exercita meseria de spion sub nasul dușmanului !

După ce studiase multe planuri îndrăznețe, privind folosirea submarinului sau a parașutei, se reîntorsese, simplu, în Franța, cu Morvan, ziua în amiaza mare, sub numele său adevărat, trecînd prin Spania cu un grup de compatrioți care aleseseră regimul de la Vichy și pe care Anglia nu-i reținuse. Își jucă atît de bine rolul, încît înăbuși orice bănuială. Reuși să fie etichetat ca un înfocat colaboraționist, ceea ce îi dădu libertatea să circule în toată țara și să întreprindă în taină munca de agent secret. Stabili contacte prețioase în mai multe departamente și creă încetul cu încetul o rețea care furniza informații importante. Locuind de obicei în zona liberă, reuși să-și extindă organizația și în Franța ocupată. Găsise un punct de trecere sigur, ferma Lachaume, o magherniță dărăpănată, situată puțin mai la sud de graniță, al cărei proprietar — un flăcău tomnatic, cam simplu, care trăia singur — intrase în slujba sa pentru o retribuție modestă. Lachaume, suflet de braconier, cunoștea locurile ca pe

degete ; trecerea frontierei împreună cu el era doar un joc de copil. Acolo, Cousin se întîlnea adesea cu agenţii sosiţi din nord.

Își reproșă că a venit să locuiască prea des și prea mult la această fermă. Îi plăcea aici. Calmul și izolarea ei erau propice vastelor proiecte pe care mintea sa le elabora fără încetare. Se afla la fermă de mai bine de o săptămînă, instalîndu-și în acest loc cartierul general pentru diferitele tranzacţii și mai ales pentru o acţiune importantă care trebuia să aibă loc chiar în acea noapte, peste cîteva ore, la cincizeci de kilometri distanţă : sabotaj la un atelier de locomotive.

Pusese la punct cu minuţiozitate acţiunea, stabilind el însuși amănuntele. Era pentru prima oară cînd organiza o operaţie de acest fel. După cum învăţase în timpul stagiului, grupele de acţiune și cele de informare trebuiau să se limiteze la specialitatea lor, iar el aparţinea acesteia din urmă. Totuși, ocazia era atît de frumoasă, în acel centru unde reușise să aibă numeroși complici, încît Londra sfîrși prin a-i aproba proiectul, interzicîndu-i totuși să participe la executarea lui, căci el era un personaj prea preţios. Se înclinase în pofida dorinţei sale, tunînd și fulgerînd pe faţă împotriva veșnicei rutine a birocraţilor, care-l lipsea de această sărbătoare. Șeful comando-ului trebuia să-i trimită a doua zi un mesager, pentru a-l informa asupra rezultatului, pe care Morvan avea să-l transmită de la fermă.

Morvan nu-l părăsise de la sosirea în Franţa. Se achitase bine de sarcinile sale, lucru de netăgăduit. Cousin admitea chiar, cu obiectivitate, că era un colaborator util și că neîncrederea sa iniţială părea nejustificată. Era discret și-și cunoștea bine meseria. Graţie lui, legătura cu Londra era întotdeauna asigurată și izbutise să formeze și alţi operatori în diferite colţuri ale Franţei.

N-a crezut că trebuie să-și ascundă satisfacţia. Puţin cîte puţin, ieși din rezerva sa. Mersese chiar pînă la a-i încredinţa multe din secretele reţelei și numele a numeroși agenţi importanţi. Morvan știa deci tot despre operaţia proiectată pentru noaptea aceea.

În acel moment își blestema slăbiciunea. Cine putea ști dacă Morvan, fără să se gîndească la vreun rău, dar probabil prin pălăvrăgeli nechibzuite, nu era cumva cauza catastrofei ? Sigur că cineva vorbise. Și simți din nou față de el toată antipatia instinctivă de la început.

Tocmai era pe punctul să-și formeze convingerea că Morvan era marele răspunzător, cînd polițiștii se apropiară de el cu un aer foarte degajat, ceea ce îl făcu să se înfioare.

VII

NU GĂSISERĂ NIMIC ; dar privirile schimbate cu șeful lor îi dădură a înțelege că nu-și vor lăsa prada. Probabil că fuseseră bine informați, de vreme ce veniseră țintă la această fermă. Dacă le lăsase un moment de răgaz, părînd că nu le pasă de ei după ce le puseseră cătușele, asta nu era o dovadă de ezitare. Făcea parte din tactica lor obișnuită : a alterna brutalitatea și perioadele de calm în care spiritul începe să spere, ca să-l descumpănească mai bine pe adversar printr-o nouă criză de violență.

Pe obrazul șefului se citi acum limpede că operațiile serioase aveau în sfîrșit să înceapă. Vorbea franceza destul de corect. I se adresă lui Cousin :

— Domnul Cousin ?

Cousin, prea emoționat ca să poată vorbi, făcu un semn de încuviințare.

— Vă cunosc de multă vreme, domnule Cousin. Luni de zile v-am suspectat activitatea și m-am străduit să vă prind în flagrant delict. Trebuie să vă felicit. Ați fost destul de dibaci pînă acum. Mi s-a întîmplat chiar să am îndoieli în privința dumneavoastră.

Cu toată spaima sa, Cousin încercă o mîndrie puerilă văzîndu-și meritele recunoscute de adversar. Dar această meschină satisfacție se stinse repede.

— Socot că asta-i o dovadă definitivă în ceea ce privește ocupațiile dumneavoastră, continuă polițistul pe un ton glacial, arătînd postul de emisie. Sunt sigur că nu veți face nici o greutate în a ne da lămuririle pe care le cer despre munca dumneavoastră și a complicilor dumneavoastră. Am numeroase întrebări să vă pun, dar mai

întîi asta : Ce faceţi de mai bine de o săptămînă în această baracă ?

Cousin tăcu. Zăpăceala minţii sale era de asemenea natură, încît nu-şi putea imagina nici cea mai simplă justificare, oricît de nefirească ar fi fost ea. Şeful se întoarse atunci spre Morvan şi-i puse aceeaşi întrebare. Morvan, foarte palid, rămase de asemenea mut. Cousin simţea cum privirea lui i-o căuta pe a sa, dar nu cuteza să ridice capul.

— Nu vreţi să răspundeţi de bunăvoie ?

Şeful se dădu un pas înapoi şi avu o scurtă discuţie, cu glas scăzut, cu celălalt poliţist care părea a fi adjunctul său. Cousin, care vorbea curent germana, înţelese că ezitau între a-i duce imediat sau a proceda pe loc la un prim interogatoriu. Accentul bizar pus pe cuvîntul „interogatoriu" îl făcu să tresară. Spaima sa crescu cînd înţelese că şeful opta pentru a doua soluţie, după o remarcă a acolitului său.

— Nu uita, îi spuse acesta, că Abwehrul e şi el pe pista asta şi ştiu că încă de multă vreme. Dacă pierdem timpul, riscăm să ne-o ia înainte.

— Ai dreptate. De altfel, e preferabil să batem fierul cît e cald. Cei doi sunt sub şocul surprizei ; nu trebuie să-i lăsăm să-şi revină. Materialul pe care-l avem aici e de ajuns, adăugă şeful aruncîndu-şi ochii spre sobă.

Dădu scurt instrucţiuni oamenilor săi. Doi poliţişti îl încadrară pe Cousin şi-l împinseră spre uşă. Alţi doi puseră mîna pe Morvan şi-l legară fedeleş, după ce-i smulseră pantofii şi ciorapii, în timp ce adjunctul aţîţa focul şi punea lemne. Înainte de a fi tîrît într-o odaie alăturată, Cousin îl auzi pe Morvan rostind de la începutul dramei primele sale vorbe.

— Puteţi fi liniştit, domnule, nu voi vorbi.

Deschise gura, simţind că datoria lui de şef îl obliga să răspundă printr-o încurajare la această declaraţie. Cuvintele i se opriră în gît datorită unei privelişti impresionante care-l paraliză din nou : una dintre brute zdrobi faţa lui Morvan cu o lovitură de pumn.

Fără să se grăbească, gardienii săi aprinseră focul într-o sobă veche, de fontă, asemănătoare cu cea care se afla în odaia de alături. Fumul năpădi în cameră, apoi focul dudui în sobă. Așezară în mod fățiș un vătrai pe jăratec și-l lăsară acolo. Groaznica realitate a situației se abătu brusc asupra sa. Pînă atunci, mintea lui refuzase s-o ia în seamă, atît i se părea de monstruoasă. Lacrimi de disperare îi umplură ochii în fața realității care-i copleșea brusc toate simțurile : el, el era cel care avea să fie torturat.

El însuși, nu altul... Un strigăt inuman din camera vecină îi îngheță inima, și-i aminti că nu era singurul aflat în această situație cumplită. Începuseră cu Morvan. Urletul dură cîteva secunde. Intensitatea sa crescu la început, o dată cu stridența, ca o vibrație propagată de un eter infernal ce se amplifica în drumul lui cu toate strigătele torturaților ; pe urmă scăzu, încetul cu încetul, ca să se transforme într-un horcăit, apoi într-un geamăt aproape duios.

Fără să vrea, Cousin începu să reconstituie mental modul în care se desfășura supliciul. Natura lui era evidentă, și era pueril să se străduie să-i descompună astfel toate fazele, dar trebuia ca mintea sa să se ocupe cu ceva, chiar dacă s-ar fi dezintegrat în aceeași clipă.

Polițiștii erau grăbiți. Se temeau ca eternul lor rival, *Abwehr*-ul, să nu le-o ia înainte. N-aveau nici timpul, nici materialul necesar seriei obișnuite de gradații subtile. Foloseau ceea ce aveau la îndemînă întîmplător — — fierul încins. Întîmplarea le sugerase una dintre cele mai mari atrocități care se poate închipui. Urletul corespundea aplicării vătraiului încins pe talpa picioarelor goale. Îl lăsau acolo, în contact cu carnea, o secundă, poate chiar mai puțin prima oară, apoi îl îndepărtau, dînd un răgaz torturatului, pentru a-i îngădui să-și imagineze groaza unui nou contact cu vătraiul.

Un răgaz de ce durată ? Se înverșună în mod stupid să încerce a măsura timpul, atunci cînd geamătul părea o rugăminte pentru a prelungi la infinit această perioadă.

Un al doilea urlet, mai cumplit ca primul, fu urmat de un același horcăit, terminîndu-se cu același geamăt pre-

lung. Morvan își ținea făgăduiala : nu vorbea. Îl asigurase, fără să obțină o încurajare din partea șefului său. El nu cutezase să-i răspundă.

Nu cutezase să-i răspundă din pricina loviturii de pumn provocate de acea declarație semeață. Era paralizat, la fel ca și la năvălirea Gestapoului, de frica unei corecții asemănătoare, împotriva căreia tot trupul lui se răzvrătea. Îi trebuiau evenimentele dimineții, ca să i se trezească repulsia de neînvins pe care violența o implînta în ființa sa materială.

Unda infernală care propaga martiriul tovarășului său făcu să-i vibreze încă o dată trupul ; a patra oară. Se încăpățîna să măsoare elementele acestui ciclu monstruos, a cărui frecvență se accelera cu timpul. Călăii erau grăbiți. Oare Morvan avea să mai reziste multă vreme ? Această întrebare care-l obseda țîșni brusc, într-un fel absurd, sub forma unei speranțe.

La început, nu fu decît o impresie confuză de care mintea sa înfierbîntată încerca să se agațe ; făcea eforturi supraomenești, pentru a nu o lăsa să dispară, simțind că ea reprezenta pentru el ajutorul miraculos pe care soarta îl dă uneori celor pe care îi doboară. Ea se preciză puțin cîte puțin și sfîrși prin a-l lumina : dacă Morvan vorbea — era la curent cu aproape toate secretele rețelei — dacă vorbea !... Băgă de seamă că de multă vreme de la despărțirea lor inconștient dorise acest miracol din toate puterile. Exista în asta o ipoteză profund seducătoare. Dacă Morvan vorbea, asta însemna salvarea lui, a lui Cousin. Interogatoriul său rămînea fără obiect. I-ar salva și onoarea și integritatea cărnii sale.

Se surprinse ascultînd geamătul compatriotului său cu un interes pasionat și cu o teamă de natură bizară. Dar Morvan îndurase de cinci ori aplicarea fierului ; curînd, fără îndoială, călăii aveau să-l lase și să-l ia pe el. Vătraiul care-i era destinat era desigur încins.

Era prea nedrept ! Morvan trebuia să cedeze. Oamenii Gestapoului nu se îndoiau de asta, pentru că de la început îl luaseră pe el. Avu o derizorie tresărire de orgoliu, gîndindu-se că erau buni fizionomiști, fini psihologi.

Morvan trebuia să vorbească și nu el ! Pe obrazul lui ingrat i se citea slăbiciunea... De altfel, nu el era cel care flecărise și încă atîta vreme ? Nu el era singurul răspunzător de această tragedie ? Cît de tare își reproșa că și-l luase drept confident ! Un șef de importanța sa trebuia să-și păstreze secretele pentru el. Căci el era un șef ; Londra îl felicitase pentru iscusința și bravura sa. Întotdeauna voluntar în misiunile cele mai periculoase... în timp ce Morvan, acest Morvan care avea să trădeze, care dădea desigur în vileag, chiar în acel moment, tot ce știa...

Un nou urlet îl rechemă la realitate. Șocul vibrației fu atît de violent, încît trupul său avu o tresărire, iar fălcile sale fură cît pe ce să zdrobească minuscula fiolă de sticlă, sinistrul cadou al doctorului Fog, pe care reușise s-o scoată din ascunzătoarea sa și să și-o strecoare pe furiș în gură, în ciuda mîinilor sale încătușate. Polițiștii care ațîțau focul îl priviră, apoi înălțară din umeri și-și reluară treaba.

Actul de a introduce această fiolă în gură fusese o tresărire disperată a voinței sale șovăitoare, care mai încerca, cu înverșunare, să se amăgească asupra adevăratei sale naturi. Știa acum — o știa efectuînd acest gest orgolios — că nu va avea curajul să zdrobească fiola ; dar simulacrul unei hotărîri eroice ajungea să-l înșele pe el însuși și, mai ales, această aparență de pregătire hotărîtoare la sacrificul total înșela pe veșnicii martori ai viselor sale.

În prezent, contactul neted și rece al fiolei cu limba lui îl umplea de groază. Să spargă oare sticla cu sînge rece ? O emoție nouă pusese stăpînire pe el cînd avusese acea tresărire involuntară. Doamne, dacă într-una din aceste contracții ar sparge, din greșeală, fiola și ar înghiți otrava !

Vaietul se stinse și Cousin așteptă în zadar reluarea torturii. Morvan vorbise, în sfîrșit ? Ușa camerei fu dată în lături, iar scîrțîitul ei i se păru o sinistră prevestire. Șeful poliției intră. Avea un aer întunecat. Morvan ?... Cousin închise ochii, de teamă să nu-i citească răspunsul în privire.

PARTEA A DOUA

I

TÎNĂRUL LOCOTENENT major Austin auzi vorbindu-se pentru prima oară despre Cousin în cabinetul doctorului Fog.

Era la spital, pe cale de a-și efectua vizita obișnuită, cînd i se transmise un mesaj al autorităților militare, prin care era rugat să se ducă chiar în aceeași zi la un anumit birou al *War Office*-ului. Austin nu se miră prea mult. Rănit în timpul campaniei din Franța și transferat la Londra, după convalescență solicitase o nouă slujbă într-o unitate combatantă. Socoti că această chemare era un răspuns.

Abia începuse a se mira, cînd colonelul care-l primi îl întrebă deschis dacă era dispus să intre într-un serviciu de informații. Austin, pe care rutina administrativă îl plictisea de multă vreme și care visa aventuri, întrezări brusc în această propunere putința de a-și împlini cele mai scumpe dorințe.

Totuși, extrem de conștiincios, crezu că trebuie să semnaleze faptul că nu era decît un simplu medic și că nu-și cunoștea vreo însușire deosebită pentru meseria de agent secret.

— Asta nu mă privește, spuse colonelul cu nerăbdare. Eu, personal, n-am decît puține legături cu acești domni ; ei sînt cei care v-au remarcat.

— Pe mine ! Ei ?

— Un anume personaj de la ei, căruia noi, sărmani luptători în uniformă, nu-i putem refuza nimic, chiar dacă ne-ar cere totalul efectivelor noastre. Sunteți de acord sau nu ?

Austin socoti că făcuse destule mofturi și primi, convins că era vorba de o eroare.

— Atunci e în regulă. Nu mai aveţi nimic de făcut la noi. Duceţi-vă să-l căutaţi pe acel doctor Fog. Iată adresa. De el depinde să plecaţi chiar azi.

— Doctorul Fog ?

— E cel care v-a cerut ; o să vă explice el însuşi. Bineînţeles, mister şi discreţie. Nu vă mai cunosc. Duceţi-vă !

Austin salută şi ieşi. Înainte de a se îndrepta spre adresa indicată, consultă anuarul şi găsi de îndată ceea ce căuta : doctorul Fog, specialist în boli mintale. Numele era urmat de titluri ştiinţifice impresionante.

Amintirile nu-l înşelau. Era vorba de acelaşi doctor Fog, psihiatru reputat în cercurile medicale, cu care se aflase în corespondenţă cu puţin timp înainte de izbucnirea războiului. Tocmai îşi terminase studiile şi dorea să se specializeze în aceeaşi branşă. Îi scrisese ca să-i ceară sfaturi şi-i solicitase o convorbire. Doctorul răspunsese la toate întrebările sale, fixîndu-i o întîlnire la o dată destul de îndepărtată din pricina unei călătorii pe care o întreprindea. La înapoierea acestuia, izbucnise războiul şi Austin fusese trimis în Franţa. Repatriat, nu mai îndrăznise să-şi reînnoiască cererea.

Însuşi doctorul Fog îi adusese aminte de acest lucru : dar în ce mod ciudat ! Ce putea să aibă el comun cu serviciul secret ? Iar el, Austin, ce urma să facă în această muncă dificilă ? Acest ultim punct nu-i tulbura prea mult tinereţea sa nepăsătoare. În ceea ce priveşte primul punct, fu lămurit încă de la începutul întrevederii lor, cînd intră, cu inima bătînd, într-o cameră arătoasă, mai mult salon decît birou, cu covoare groase, cu mobilă încăpătoare şi joasă, decorată deosebit, cu întîmplătoare accente de originalitate care, într-un cartier liniştit din bătrîna Londră, era un loc de muncă, de studii, de reflecţii, uneori de speculaţii subtile : cabinetul doctorului Fog.

— Presupun că eşti destul de intrigat, Austin. Vreau să-ţi satisfac mai întîi curiozitatea. Obişnuiesc să n-am taine faţă de colaboratorii mei apropiaţi. Pot să am încredere în discreţia dumitale, nu-i aşa ?

Austin îl asigură că era în stare să păstreze un secret. Doctorul reflectă un minut și reluă :

— Știu că ești un băiat serios. Mi s-au dat de altfel informații destul de bune despre dumneata... da, ai fost supravegheat fără să știi, asta pentru a se da satisfacție vechii rutine. Au vrut să fie siguri că nu te îmbeți înainte de ora șase seara și că nu-ți aduci în fiecare noapte o nouă amantă. Pentru mine, ceea ce contează cel mai mult sînt studiile dumitale, proiectele, specialitatea căreia te-ai consacrat și scrisorile pe care mi le-ai scris. Toate astea sunt excelente. Deci, pentru că accepți să lucrezi cu mine... Ești de acord, nu-i așa ?

— De acord, *sir*, răspunse Austin, care avea impresia că se află în fața unui foarte mare patron și cu care nici măcar nu-i trecea prin minte să discute propunerea.

— Vreau să ai o idee completă despre serviciul meu. Întreabă-mă, dacă sunt prea clar. Pentru început, ai și înțeles, ocup o situație destul de importantă și foarte specială într-un organism secret.

În fața acestei aparente ingenuități, Austin, care avea intuiția că noul său șef nu era chiar atît de încrezător pe cît voia să lase să se creadă, izbuti cu greu să-și ascundă un zîmbet. Doctorul Fog, căruia nu-i scăpa nimc, schimbă tonul.

— Da, înțeleg... Uitasem că ești de meserie, sau aproape. Dumneata îți spui : „Mă primește ca pe unul din clienții săi. Prima regulă față de bolnavii mintali : să le arăți că ai încredere. Toate astea țin de reclama profesională". Nu-i așa ?

Austin roși și schiță un vast gest de protest. Era exact gîndul pe care-l avusese. Doctorul ridică din umeri și continuă :

— În orice caz iată cam ceea ce ar trebui să știi. Asta n-o să te oblige să-ți frămînți creierul, căci am nevoie ca acest creier al dumitale să se consacre unor treburi mai utile. Deci, am un rol de jucat într-un anumit serviciu secret... Te surprinde ? Gîndește-te : eu consider că psihiatrul este auxiliarul indispensabil al Apărării Naționale în vreme de război, chiar dacă n-ar fi decît pentru a-i îndepărta pe nebunii periculoși, militari ori

civili, din posturile-cheie pe care le ocupă. Dumneata nu crezi asta ?

În fața aerului grav al doctorului, Austin se abținu să schițeze un nou surîs și conveni că specialiștii în boli mintale aveau de jucat un rol important în timpul războiului.

— Dar, am crezut că înțeleg sir, că nu numai în calitate de medic...

— Așteaptă. În orice caz astfel am debutat, cu multă vreme în urmă. Începusem să mă bucur de o anumită reputație științifică și iată că deodată un mare șef din serviciu avu ideea să facă apel la mine, pentru a examina un agent important care trebuia trimis într-o țară străină. N-avea obiceiul să se hotărască prea ușor, pricepi ? Ca toți șefii, voia întotdeauna să cunoască părerea tehnicienilor competenți. Pentru prima oară se gîndise și la calitățile intelectuale, ceea ce nu era chiar atît de rău. Am acceptat. A fost mulțumit de colaborarea mea, după cît se vede, căci a căpătat obiceiul de a-mi cere sfatul. Am isprăvit prin a primi un post anume în acest sens. Mi s-au trimis numeroși inși, înainte de a-i angaja definitiv. Dintre cei vechi de asemenea, căci creierul o ia razna ușor în această meserie. I-am pus să treacă printr-o serie de probe. Diagnosticul meu trebuia să răspundă la următoarele întrebări : Va fi un bun agent ? Dacă da, către ce ramură ar trebui să fie dirijat : informații, acțiune, contra-spionaj etc. ?

— Un fel de orientare profesională, bazată pe calități științifice, într-un sector cu totul deosebit, *sir* ?

— Aproape. Am căpătat curînd un puternic interes pentru slujba mea. Găseai uneori tipi extrem de curioși printre acești inși.

Doctorul Fog făcu o pauză, visător, mișcat de amintiri, apoi reluă :

— Da, indivizi bizari, lansați în aventuri bizare. Trebuia să dau dovadă de mult tact și de prudență. Un idiot congenital poate adeseori să îndeplinească sarcini foarte utile în această meserie ; după cum, dimpotrivă, o ființă superior înzestrată poate fi un agent deplorabil.

Doctorul mai făcu o pauză, apoi reluă cu vehemență :

— Dacă m-aș fi opus folosirii unor imbecili, Austin, aș fi desființat aproape sigur serviciul, pricepi ?

— Pricep, *sir*, spuse Austin fără să clipească.

— De cînd cu războiul, lucrul e și mai delicat ; anumite misiuni nu pot fi executate decît de nebuni. Atunci trebuie să arăți în ce sens un anumit individ cu creierul anapoda poate fi utilizat mai bine... Ți-o spun, Austin, e o muncă pasionantă. Sunt sigur că vei fi captivat.

Își freca mîinile cu vădită satisfacție. Ochii săi, deveniți ca prin minune strălucitori, scînteiară de entuziasm cînd evocă atracțiile meseriei sale insolite. În acel moment, în ciuda manierelor sale afabile, în ciuda cadrului acelui cabinet, care părea că fusese studiat pentru a crea o atmosferă de încredere și de destindere, Austin nu se putu opri să nu-l considere diabolic. Își reprimă un fior, fără să-și dea prea bine seama dacă acea emoție era datorată unei oarecare temeri, în ceea ce privea aspectul moral al acestei ciudate orientări, sau mai curînd plăcerii de a ghici o ușoară savoare de perversitate în viitoarele sale însărcinări pe lîngă doctorul Fog. Acesta își dădu seama de impresia pe care o produse și-și schimbă atitudinea.

— Să nu-ți închipui, mai ales, că munca noastră e neapărat sinistră, Austin. Uneori ea are un aspect foarte plăcut.

— Nici nu mă îndoiesc, protestă politicos tînărul.

— Ca de pildă în ziua cînd ștabul despre care ți-am vorbit mi-a cerut o consultație pentru el însuși... I-am dat-o cu conștiinciozitatea mea obișnuită și cu o grijă deosebită, cred că nu te îndoiești... Vrei să știi rezultatul ?

— Aș fi foarte curios.

— De nefolosit în nici o branșă. Reflexe dezordonate. Ultimul om care să fie angajat ca agent. M-aș fi opus să i se încredințeze pînă și cea mai mică misiune. La început nu i-a convenit, dar a trebuit să se supună ; rezultatele testului nu prezentau nici o îndoială.

— I-ați spus-o, *sir* ?

— El mi-a cerut-o.

— Ce-a făcut ? A demisionat ?

— Nu, am intervenit pentru el, ca să fie avansat. A ajuns un ştab şi mai mare, care se mulţumeşte să conducă de foarte de sus. Deficienţele lui îi îngăduise acest lucru ; ele chiar îl desemnau pentru o funcţie de acest gen. Era singura soluţie. De atunci, s-a constatat un mare progres în tot serviciul. Ai aici un exemplu deosebit de interesant de „orientare profesională", cum spui dumneata.

II

ÎNCĂ O DATĂ AUSTIN ÎŞI reţinu un surîs în faţa aerului serios al doctorului Fog. După un moment de tăcere, se încumetă să întrebe :

— Dacă înţeleg bine, *sir*, munca mea va fi mai mult teoretică. Nădăjduiam...

— Aşteaptă, n-am terminat... Am fost şi eu într-un fel avansat... Continuam să examinez în cabinetul meu anumiţi agenţi, dar numai pe cei mai importanţi ; m-am debarasat de mărunţişuri de îndată ce cîmpul meu de acţiune s-a lărgit. Aici vreau să ajung. Această muncă, ghiceşti, cere multe studii speciale, cercetări asupra metodelor, mijloacelor şi genurilor misiunilor din serviciile secrete. Trebuia să am acces la toate arhivele. Contactele frecvente cu şefii îmi erau indispensabile. La început, nici n-au vrut să audă. Cu mania lor pentru mister şi compartimentare, doreau să mă considere ca pe unul dintre numeroşii lor specialişti care trebuiau să ignore totul din organizarea generală ; un expert al cifrului de exemplu. Nu lăsau să se filtreze decît picătură cu picătură informaţiile care-mi erau necesare. Într-o zi m-am supărat ; am vrut să rup tîrgul ; sau îmi furnizau atuurile pe care le ceream, sau demisionam. Se pare că mă apreciau ; încuviinţară. Atunci colaborarea mea a devenit mult mai strînsă. Nu m-am mai mulţumit cu teste de laborator. Am putut urmări agenţii în cariera lor, constituind dosare perfecte. Nimic altceva decît să observi un ins în plină acţiune. Am fost ţinut la curent cu succesele lor, cu eşecurile lor. I-am văzut operînd uneori de foarte aproape. Pe scurt, am devenit...

— Un fel de şef al personalului ?

— Poate puţin mai mult, spuse doctorul Fog cu un surîs care sfîrşi prin a-l convinge pe Austin de importanţa patronului său. Dau uneori sfaturi în afara specialităţii mele. Mi se întîmplă, de asemenea să iau hotărîri.

Sub privirea intrigată a lui Austin, continuă cu energie :

— Dar cînd sunt pus în situaţia de a lua aceste hotărîri, Austin, ele sunt întotdeauna ispirate de considerentul originalului şi mai ales de intelectul acestui original. Spiritul este esenţial în această meserie.

— Nu mă îndoiesc, *sir*.

— Înţelegi acum de ce am nevoie de asistenţi de felul dumitale. N-am decît foarte puţini. Sunt foarte dificil. În ce te priveşte, sper că ne vom împăca. Ai o anumită experienţă a creierului omenesc, asta se simţea din scrisorile dumitale. Eşti tînăr, plin de bunăvoinţă, cred...

— În concluzie, *sir*, zise Austin, care se simţea entuziasmat întrevăzînd misiunile aventuroase cu care ar putea fi însărcinat, în concluzie, pot să nădăjduiesc că voi duce o viaţă destul de activă ?

— Încîntat că iei lucrurile astfel, spuse doctorul frecîndu-şi din nou mîinile. Văd că ne înţelegem... Apropo, am văzut în dosarul dumitale că vorbeşti curent franceza.

— La fel de bine ca engleza, *sir*. Mama era franţuzoaică şi am fost crescut, în parte, pe continent.

După ce i-a mai dat cîteva indicaţii generale, doctorul Fog i-a spus lui Austin că urma în mod precis să se ocupe de nişte afaceri franceze, şi, pentru început, de una dintre ele care-i stătea la inimă.

— Să începem întotdeauna cu esenţialul. E vorba, înainte de toate, de un agent. Iată dosarul său. Va trebui să-l studiezi cu atenţie. Cred că e un caz dificil ; dar am încredere în judecata dumitale. Îmi vei spune părerea.

Îşi coborî glasul şi luă un ton destul de solemn. Austin adulmecă o taină şi aşteptă urmarea cu o curiozitate evidentă.

— E vorba de un francez, reluă doctorul Fog. L-am examinat o dată, cu mult timp în urmă. De atunci am primit alte informații despre el.

Începu să frunzărească dosarul, comentînd :

— În viața civilă, un scriitor ; un intelectual... o conduită strălucitoare încă de la începutul războiului. Pe front, întotdeauna voluntar în cîte o misiune periculoasă... în principiu, nimic rău în asta... unul dintre acei eroi care și-au părăsit clandestin patria, pentru a continua lupta... Nimic de spus nici despre asta. Retrimis în Franța, a îndeplinit cu mult zel și inteligență diverse misiuni de informații... Ah, iată dificultatea... afacerea s-a terminat tragic, dar se pare că nu din vina lui... A reușit să scape... În sfîrșit, vei citi aici totul, Austin. Cînd vei isprăvi, vom hotărî împreună dacă acest băiat este utilizabil și în ce ramură... Dacă este, bagă de seamă că nu există decît o posibilitate. Eu sunt cel care-l voi folosi în mod direct ; ceilalți, de profesie în acest serviciu, se feresc de un agent care a fost prins de dușman, chiar dacă le-a scăpat... Trebuie să mai știi, Austin, că mi se întîmplă adesea să dau astfel de șansă celor pe care alte secții îi alungă. Am obținut uneori rezultate bune... Deci a fost dat deoparte... o muncă neînsemnată într-un birou. Poate cu socoteală, mai știi ? Dar nouă ne lipsesc teribil oamenii inteligenți, și el în mod sigur nu-i prost. Îl cheamă Cousin. Ar trebui de altminteri să-i găsești un alt nume. Numele își au importanța lor ; le-aș alege în general în așa fel, încît să sugereze o anumită trăsătură a individului, adesea într-un fel foarte ocolit. Gîndește-te la asta.

— Mă voi gîndi, *sir*.

— Vom vorbi din nou după ce vei studia dosarul.

Austin se ridică. Ajungînd la ușă, puse o întrebare :

— Dumneavoastră l-ați examinat, *sir* ?

— Foarte rapid, acum cîteva luni.

— Este o ființă normală ?

— Normal este un adjectiv care nu înseamnă mare lucru pentru noi, știi bine. Creierul său pare să funcționeze normal. Totuși...

Doctorul Fog rămase tăcut un moment, apoi o lumină bizară îi străluci în privire, aceeași scînteiere care-i sugerase lui Austin ideea unui anumit satanism. Reluă cu un surîs plăcut, bătîndu-l familiar pe umăr pe asistentul său :

— Cînd mă vei cunoaște mai bine, Austin, vei băga de seamă că ființele normale, absolut normale în sensul vulgar al cuvîntului, nu mă interesează cîtuși de puțin. Nu mă ocup personal de ele. Le trimit unei alte secții.

III

AŞADAR, IMPRESIA DUmitale, Austin ?

Doctorul Fog îl primea astfel în cea de a treia zi, în cabinetul său, ca şi cum ar fi făcut întotdeauna parte din serviciu. Pentru a justifica această încredere, Austin crezu că trebuia să-şi dea părerea fără ocolişuri: Îşi petrecuse noaptea studiind dosarul lui Cousin, admirînd adesea acest personaj care i se descoperea într-un fel ciudat, perplex la amintirea rezervelor conţinute de anumite cuvinte ale doctorului.

— Impresia mea este bună, *sir*, spuse el hotărît. Înainte de accidentul de la fermă, conduita sa a fost întotdeauna ireproşabilă. Chiar atunci se pare că singura lui vină a fost că l-a preţuit prea mult pe acel Morvan. Asta a dus, vai, la un dezastru în care însă răspunderea lui este mică : tovarăşul său s-a arătat perfect luni în şir . Cine n-ar fi avut încredere în el ?

— Ah ! Asta gîndeşti deci, făcu doctorul Fog, pe un ton neutru.

— Exact, *sir*.

— Eşti deci de părere, ca şi mine de altfel, că i se poate încredinţa o altă misiune, în ţara duşmană, de exemplu...

— Din punctul nostru de vedere, da. Mi se pare chiar că experienţa trecută va fi preţioasă pentru viitoarele sale relaţii cu subordonaţii. Rămîne doar de văzut dacă el va vrea să mai plece.

— Iniţiativa vine din partea lui, spuse încet doctorul Fog. E voluntar, încă o dată.

Fără să ţină seama de exclamaţia admirativă pe care Austin nu şi-o putu reţine, explică :

— După ce s-a întors, și-a luat mai întîi un concediu. Apoi a fost dat, cum ți-am mai spus, într-un birou neînsemnat. A petrecut acolo cîteva săptămîni, abandonat, uitat, ca toți cei care au avut un accident în serviciu, resemnat se pare în retragerea sa, clasînd fișe cu totul inutile, ore în șir, și făcînd noaptea un chef moderat ca mulți oameni bravi care salvează în acest moment Imperiul și lumea civilizată...

— Știți și asta, *sir* ? urmă Austin.

— Băiatul acesta mă interesează. E firesc să vreau să mă informez... Deci, n-am mai auzit vorbindu-se despre el, pînă cînd, într-o bună zi, a adresat o lungă cerere autorităților, rugînd să i se încredințeze o altă misiune în Franța. De atunci și-a sporit cererile și demersurile în acest sens.

— Pun rămășag că s-a hotărît după o noapte de chef, *sir!* În orice caz, după precedenta sa experiență, acesta este indiciul unei tării de caracter puțin obișnuite.

— Fără îndoială, fără îndoială, spuse doctorul, cu un aer absent. E într-adevăr excepțional. Fanfaronii au curaj de departe, înseamnă și asta ceva, bagă de seamă ; mulți oameni nu-l au nici de departe, nici de aproape — sunt voluntari o singură dată ; dar cînd s-au ars la degete, sau la picioare, nu mai sunt dispuși s-o ia de la capăt.

— Voluntar... să plece din nou, după ce a trecut pe lîngă iad și cînd riscurile sunt și mai mari pentru el ! Și dumneavoastră aveți încă reticențe în privința acestui ins, *sir* ?

— Nu, tinere prieten, spuse doctorul, n-aș vrea să suflu peste entuziasmul dumitale, dar, după mine, voluntarii...

Șovăi ; părea că visează cu glas tare.

— Nu-i, desigur, rolul nostru să-i încurajăm. Lucrul e foarte frumos, evident ; dar între noi, din punctul de vedere al specializării mele, cred că-mi plac mai mult alții...

— Alții ?

— Cei care se mulțumesc să urmeze curentul... Voluntarii... știu, există printre ei ființe de elită, care au

o percepere exactă a posibilităților lor ; dar mulți, Austin, dacă se aruncă astfel în fața pericolelor, o fac pentru că nu sunt prea siguri de curajul lor și pentru că le e teamă că asta se vede. Aceștia sunt neliniștiți, cel mai adesea intelectualii. Caută în mod inconștient să înșele și pe alții și pe ei înșiși.

— Asta nu duce uneori la rezultate foarte frumoase, *sir* ? Unii dintre acești neliniștiți n-au depășit limitele eroismului ?

— Asta s-a văzut, admise doctorul Fog, dar nespus de rar... Bagă de seamă, continuă el schimbînd tonul, vorbesc la un mod foarte general.

Se exprima adesea astfel, Austin avea să constate asta și mai tîrziu, „la un mod foarte general", mai ales cînd era vorba de ființele umane.

— Dar noi, oamenii de știință, nu putem stabili o linie de conduită în ceea ce privește excepțiile.

La cererea sa și puțin agasat de ideea sa preconcepută, Austin deschise dosarul și începură să ia în discuție unele piese. Una dintre ele era raportul scris de Cousin cu ocazia primei sale sosiri în Anglia. Austin, care aprecia mult nu numai sentimentele exprimate, ci mai ales absența evidentă a fanfaronadei și tonul modest, resimți ciudă la citirea unei observații notate pe margine de doctor : „A nu se uita că el a *lucrat* la acest raport mai bine de o săptămînă". Îl rugă pe patronul său să-i explice ce înțelegea exact prin aceasta și cum de era atît de bine informat.

— Potrivit instrucțiunilor mele, serviciul de securitate controla acest lucru la toți refugiații : cît a durat scrisul raportului și alte amănunte, cînd era posibil. În cazul lui Cousin, am avut numeroase informații precise... Zece zile, nu mai puțin, Austin ! A trebuit să i-l cerem de mai multe ori ; voia mereu să-l perfecționeze. Și ce grijă ! A început să-l scrie în sala comună, ca toți ceilalți, nu-i așa ? Dar asta n-a ținut. Nu putea să *lucreze* acolo, pricepi ? Era deranjat de vecini. Avea nevoie să reflecteze, să se concentreze.

— Înțeleg, făcu Austin visător.

— Nici chiar sub acoperiș n-avea liniștea spirituală necesară. Cei doi tovarăși ai săi îl tulburau. Atunci a

fost văzut căutînd colțuri izolate pe o plajă și chinuindu-se acolo, cu creionul în mînă, ore întregi, folosind o cantitate neînchipuită de hîrtie, pentru nenumărate bruioane.

— Păcat, *sir*, remarcă Austin cu o nuanță de ironie, că nu v-au parvenit aceste bruioane. Comparația cu originalul...

— Iată aici unul, răspunse doctorul calm, am uitat să-l adaug la dosar. Am avut și eu o dată de-a face cu un informator inteligent. N-ai dreptate să-ți bați joc de astfel de procedee. Asta ne și învață că omul nostru n-a reușit de prima oară să dea textului său acea aparență de obiectivitate și de modestie care te-a impresionat atît de mult.

Austin citi bruionul și-și plecă încet capul ; dar, nevoind să se declare bătut, protestă slab :

— Este de meserie scriitor. Nu e surprinzător că pune multă grijă în a găsi cuvîntul potrivit.

— Cuvîntul potrivit, chiar așa, Austin. Nu mi-e deloc greu să mi-l închipui, aplecat asupra lucrării, căutînd cu pasiune termenul propriu să exprime ideea pe care voia în mod absolut s-o sugereze, ștergînd, luînd-o de la capăt, pînă cînd personalitatea autorului avea să se desprindă din text pe deplin satisfăcător pentru el.

— Cu alte cuvinte, *sir*, considerați acest document ca o operă de artă ?

Doctorul Fog oftă și înălță din umeri bombănind :

— Sigur că nu. Socot doar că este o lucrare a unui scriitor. Cît de prost mă înțelegi în dimineața asta, tinere !

Continuară să discute și Austin scoase în evidență purtarea strălucită a lui Cousin pe front.

— Asta nu mai este literatură, *sir* : am văzut că ați pus să se verifice multe dintre aceste puncte.

— S-a comportat întotdeauna bine cînd era privit, admise doctorul Fog. N-o neg.

Doctorul trecu rapid asupra primelor activități ale lui Cousin în serviciu și ajunse la drama care pusese capăt misiunii sale.

Și de data asta raportul său era cel care furniza documentul de bază ; dar, cea mai mare parte a faptelor relatate erau confirmate de o notă a unui alt agent, care putuse să facă unele precizări în ce privește afacerea de la ferma Lachaume, datorită unor cunoștințe din poliție. Austin studiase cu pasiune acel document redactat de Cousin după fuga sa și înapoierea în Anglia. Era scris într-un stil extrem de concis, de o răceală uneori brutală. Simțeai în el grija de a nu eluda nici o răspundere, o dată cu disperarea de a constata ruina activităților sale și de a-și vedea toate eforturile zădărnicite din pricina unui moment de slăbiciune al subordonatului său.

Menționa în termeni scurți năpustirea Gestapoului, apoi hotărîrea luată de polițiști de a-i interoga separat. Știau, ce făceau : lîngă el Morvan n-ar fi vorbit ; era sigur. Izolat, Morvan nu rezistase la tratamentul acela barbar. Dezvăluise tot ce știa chiar în momentul în care polițiștii se pregăteau să-l tortureze pe el. Și Morvan cunoștea multe secrete. De asta se simțea el vinovat ; nu-și căuta nici o scuză. Îndeosebi era la curent cu operația care trebuia să aibă loc noaptea, la cincizeci de kilometri depărtare, asupra atelierului de locomotive. Dăduse această informație împreună cu altele.

În fața urgenței situației, șeful polițiștilor decise să părăsească imediat ferma, cu cea mai mare parte a oamenilor săi, pentru a pregăti capcane în care trebuia să cadă comando-ul, amînînd pe mai tîrziu continuarea interogatoriului. Urmări nefaste: în aceeași noapte, zece oameni masacrați, cinci arestați ; și apoi multe alte victime în zilele care urmară. În rezumat, toată rețeaua fusese descoperită ; munca de șase luni, distrusă ; cincizeci de patrioți — torturați și împușcați.

Cousin povestea pe urmă cum fusese dus în camera în care zăcea Morvan și lăsat cu el, sub paza a doi polițiști, în așteptarea întoarcerii șefului. Stilul său se transformase în mod curios la acest pasaj. Tonul devenise patetic, trădînd o emoție ușor de înțeles.

„Am petrecut acolo, în tovărășia lui, spunea el, orele cele mai cumplite din viață. Morvan era întins pe pat, în fața mea, pe deplin conștient de trădarea făptuită,

sunt sigur de asta. Călăii, după ce aruncaseră o cuvertură peste picioarele lui, nu s-au mai ocupat de el. În ciuda suferințelor prin care trecuse, îmi era cu neputință, da, cu neputință să-mi fie milă de el. Îmi era imposibil să uit răul pe care slăbiciunea lui fusese în stare să-l pricinuiască. Aveam în mod constant în fața ochilor înspăimîntătorul spectacol al masacrului care se pregătea chiar în aceeași noapte, din vina sa.

Cît despre el, nu cuteza să mă privească. Ținea cu încăpățînare ochii închiși și ghiceam că suferințele-i morale erau mai crude ca durerea fizică. De mai multe ori pleoapele sale schițară mișcarea de a se ridica, dar de îndată ce-mi zărea umbra printre gene, se închideau la loc. Nu pronunță un singur cuvînt și eu însumi n-am avut curajul să-i adresez cuvîntul."

Își regăsi apoi tonul rece, pentru a-și povesti evadarea. În cursul nopții, paznicii începură să bea alcool și aținiră. Cousin reuși să-și desfacă legăturile, pîndind pistolul mitralieră pe care unul dintre ei și-l pusese alături. Lovitura fusese bine calculată. Dintr-o mișcare sări, puse mîna pe armă și trase două rafale care-i doborîră pe polițiști. O șansă !

Sfîrșitul raportului relata pe scurt fuga, cum izbutise să ajungă la un alt adăpost și cum putuse să reia contactul cu Londra. Un *Lysander* veni să-l caute într-o noapte, după ce primise ordinul de a se reîntoarce.

Austin făcu o remarcă, amintindu-și că găsise o lacună în această povestire încă de la prima sa lectură. Ce se întîmplase cu Morvan ?

— Acest lucru e într-adevăr trecut sub tăcere, spuse încet doctorul Fog ; dar l-a precizat verbal. L-a omis în raportul său, din ordin. L-a părăsit pe Morvan, care nu putea să meargă. Știm, de asemenea, din sursă sigură, că acesta a fost ucis. Șeful polițiștilor, cînd s-a reîntors, s-a răzbunat probabil pe el.

IV

— L-A ABANDONAT !

Doctorul Fog făcu un semn afirmativ.

— Avea de altfel motive întemeiate, pe care ţi le va explica el însuşi. L-am convocat în dimineaţa asta.

— Sigur, murmură Austin. Morvan era răspunzător de un masacru îngrozitor. Totuşi...

— Totuşi, orice tribunal l-ar fi achitat, dat fiind tratamentul la care a fost supus. Chiar în serviciu nu i s-ar fi dat nici un fel de sancţiune.

— Presupun că avea asupra sa otrava şi cunoştea instrucţiunile, remarcă Austin, la curent cu obiceiurile casei.

— Poate că n-a putut s-o utilizeze ; şi apoi...

— Şi apoi ?

— Dumitale pot să ţi-o spun, făcu doctorul după o ezitare.. Li se dau într-adevăr instrucţiuni stricte în această privinţă, dar ştiindu-se foarte bine că ele vor fi rareori urmate. În general nu li se face o vină din asta.

— Există, totuşi, unii care aleg moartea.

— Există, admise doctorul. Dar foarte puţini.

Austin se pregătea să pună o altă întrebare, cînd sună telefonul interior. După ce răspunse, doctorul se întoarse spre el :

— E omul nostru.

Austin se simţi tresărind la apropierea personajului care de două zile pusese stăpînire pe gîndurile lui. Cîteva minute mai tîrziu Cousin era introdus în cabinet.

Se prezenta perfect, socoti el. Se ţinea drept în faţa doctorului, într-o atitudine deferentă, dar fără servilism. Vorbea cu o voce limpede, convingătoare şi răspundea

fără să ezite la întrebările psihiatrului. Acesta îl primise într-un mod afabil şi-i vorbea pe un ton încurajator, în care Austin întrezări încă o atitudine profesională.

Îi spuse lui Cousin că el cunoştea strălucitele sale antecedente. Înţelegea foarte bine că un om cu firea lui se plictiseşte într-un birou. Era la curent cu toate demersurile făcute pentru a fi reluat în serviciul activ şi se gîndea că poate va fi folosit.

— Este tot ceea ce cer, *sir*, răspunse sobru Cousin. Nu sunt făcut să rămîn la Londra.

— Nu ignor, continuă doctorul, eşecul ultimei dumneavoastră misiuni. E un accident, cum se întîmplă adesea la noi şi socot că nu sunteţi vinovat în acest caz cu nimic. Mi-ar plăcea totuşi să vă aud istorisind dumneavoastră înşivă povestea. Nu pentru altceva, dar ca să ne cunoaştem mai bine dacă trebuie să lucrăm împreună, adăugă el pe un ton insinuant, care făcu să fie tratat în gînd de către tînărul său asistent drept un ipocrit monstruos.

Cousin îşi istorisi povestirea cu o voce fermă, fără ezitare, aşa cum o scrisese. Prin întrebări precise, doctorul îl făcu să adauge unele amănunte.

Chiar în momentul în care unul dintre călăi se apropiase de el, cu vătraiul încins în mînă, îl auzi pe Morvan strigînd în camera alăturată : „Destul ! Voi vorbi. Voi spune tot, tot ; voi face ce vreţi voi !". Îşi amintea exact aceste vorbe blestemate ! Voise să strige la rîndul său. pentru a-i ordona să tacă, dar poliţiştii îi puseseră un căluş în gură. Pe urmă, nu se mai ocupaseră de el. Aveau ceea ce doriseră ; Morvan nu se mai oprea : *„Voi spune tot, tot ; voi face tot ce vreţi"*, repeta Cousin foarte abătut.

Cînd aminti de orele petrecute în compania nenorocitului, vocea sa, devenită mai puţin sigură, trădă aceeaşi emoţie care răzbătea şi în pasajul corespunzător din raport. Ghiceai că evocarea acestei vecinătăţi, a chipului camaradului său, a ruşinii vizibile îl făcea, împotriva voinţei sale, să-şi iasă din rezerva obişnuită. Scena se reînsufleţeşte cu o intensitate extraordinară, şi Austin îi simţea din nou toată grozăvia.

Ajunse în sfîrșit la momentul în care doborîse paznicii și făcu o pauză. Doctorul Fog îl rugă cu blîndețe să continue. El regăsi atunci un ton calm, aproape dur, pentru a explica de ce fugise singur. Își privea interlocutorul drept în față, uneori chiar cu o nuanță de sfidare.

— Nu putea să meargă, *sir*. Ar fi trebuit să-l car și n-aș fi ajuns prea departe. Chiar în acel moment am zărit în depărtare lucirea unui far. Erau cu siguranță gestapoviștii care se reîntorceau. Aveau să se ivească zorile. Am fi rămas acolo amîndoi. M-am gîndit, *sir*, da, am socotit că nu trebuie să mă sacrific în mod inutil din pricina unui trădător. L-am lăsat acolo. Am fugit în pădure singur... Aș face la fel, dacă m-aș mai afla într-o situație asemănătoare, *sir*. Sunt gata să răspund de acest act în fața nu știu cărui tribunal.

— Nu-i vorba de tribunal, se auzi vocea calmă a doctorului Fog. Rezolvăm aceste chestiuni în familie și înțeleg foarte bine raționamentul ca și atitudinea dumneavoastră. Să nu mai vorbim despre asta. Apropo, știți, nu-i așa, că Morvan și-a plătit cu viața greșeala ? A fost împușcat. Gestapoul l-a ucis.

Cousin își plecă o secundă capul, apoi și-l ridică, pentru a răspunde cu înverșunare :

— Am aflat. Sincer *sir*, nu-l pot plînge. Nu puteți să-mi cereți asta.

— Nu v-o cer, spuse doctorul Fog.

Această atitudine i se păru severă lui Austin. Totuși, starea sa de spirit era lesne de înțeles. Să trăiești luni în șir în condiții teribile pentru nervi, înconjurat de pericole de toate felurile, să reușești să dejoci miile de capcane ale inamicului și să-ți simți dintr-o dată întreaga operă sabotată, speranțele năruite de slăbiciunea nenorocită a unui subordonat, toate acestea îi explicau întru totul ranchiuna.

— E probabil că vă vom încredința o nouă misiune în Franța, declară doctorul Fog după un moment de tăcere. Știu că asta nu vă sperie.

— Este dorința mea cea mai aprigă, *sir*. Trebuie să mi se acorde o șansă.

— Austin vă va ține la curent. Firește, nu veți putea pleca decît sub o falsă identitate. Trebuie să vi se modifice și fizionomia. Avem experți pentru asta. Duceți-vă la unul dintre ei.

Îi dădu o adresă, îl însoți pînă la ușă și-i întinse mîna.

— Mulțumesc, spuse simplu Cousin.

După plecarea sa, doctorul Fog se cufundă într-o visare de la care Austin nu încercă să-l sustragă, simțindu-se el însuși înclinat către meditație. Doctorul Fog părea că ezită să ia o hotărîre importantă. Își reveni în sfîrșit și făcu un gest, ca și cum ar fi alungat o obiecție importantă.

— Zarurile au fost aruncate. Se va reîntoarce acolo, Austin. Îți voi explica în amănunt rolul pe care i-l destinez. Nu țin să-l mai revăd. Ordinele i le vei da dumneata, și la nevoie îl vei și supraveghea, adăugă neglijent.

— Văd că manifestați încă o anumită neîncredere în ceea ce-l privește. În aceste condiții, *sir*, sunt uimit că-l însărcinați cu o misiune delicată.

— Poate fi foarte util în anumite împrejurări, spuse doctorul Fog. Este inteligent, subtil. Are un simț psihologic foarte sigur. Astea sunt calități pe care nu le găsești pe toate drumurile și care sunt necesare tocmai pentru misiunile pe care i le pregătesc. Nu va mai avea același cîmp de acțiune ca odinioară. Va lucra singur ; într-un compartiment închis ermetic... Singur ? Nu ; va trebui să fie cineva în permanență lîngă el, un martor al actelor sale, a cărui privire vigilentă s-o simtă.

Austin avu un surîs de înțelegere, convins că acest rol îi va fi încredințat lui. Fu dezamăgit însă cînd doctorul continuă :

— Un însoțitor sigur, care să fie în același timp și un operator radio.

— Pun rămășag că ați și găsit omul, *sir*, spuse Austin cu ciudă.

— O femeie, Austin. O pereche este întotdeauna mai puțin suspectă... Da, am și găsit-o. Cu cît mă gîndesc mai mult, cu atît socot mai bună alegerea. Cu ea, sunt sigur că va merge pe drumul drept. În plus, ea cunoaște foarte

bine regiunea unde vreau să-i trimit. Este ținutul ei : o bretonă. Dar o cunoști și dumneata. E menționată în dosarul omului nostru. Nu ghicești cine e ? Haide, e vorba de Claire.

— Sora lui Morvan ? !

— Sora lui, desigur. Lucrează la noi. Este un excelent operator radio... Și ea este voluntară. Nu găsești că este o idee excelentă ?

— *Sir*, protestă Austin, care găsi această alegere monstruoasă, doar n-o s-o trimiteți cu Cousin, nu se poate !

— Ba tocmai asta vreau să fac. Ce te deranjează, Austin ?

— Socot, *sir*, că este... că este un abuz de încredere. Dacă ea ar ști, n-ar accepta niciodată.

— Liniștește-te, știe !

— Știe ?

— A auzit vorbindu-se despre afacerea asta la serviciu și aproape că n-am avut ce să-i ascund.

— Nu-i posibil ca ea să plece cu el.

— Te înșeli, băiete, spuse doctorul Fog coborînd glasul, cu un aer plin de subînțelesuri, te înșeli ! Ca să plece cu el, ea este de două ori voluntară.

Austin încercă să ghicească gîndul tainic al doctorului, dar renunță repede, descurajat. Avea impresia că picase în mijlocul unei plase de intrigi machiavelice, gata țesută, ale cărei fire le ținea pe toate în mînă șeful său fără nici o altă considerație decît scopul ce trebuia atins. Doctorul Fog îi sesiză tulburarea.

— Nu mă învinui de perfidie. Am discutat vreme îndelungată cu ea. Ți-am spus că nu i-am ascuns aproape nimic. Singurul lucru pe care nu-l știe e că Cousin l-a părăsit pe frate-său. Crede că a fost ucis în învălmășeală, în clipa în care au fost atacați de polițiștii nemți. Poate că ar fi fost de trei ori voluntară dacă i-aș fi dezvăluit tot adevărul, dar n-am mers pînă acolo.

— Asta mă miră la dumneavoastră, *sir*, murmură instinctiv Austin. Roși de îndrăzneala sa, dar doctorul Fog se mulțumi să surîdă și continuă :

— Asta nu e tot. Acestei echipe ciudate îi trebuie un creier, un creier capabil de a orienta pasiunile... Căci va

exista pasiune în sînul acestui cuplu ; asemenea lucru e probabil necesar într-un astfel de război, dar nu-mi ajunge... Îmi trebuie cineva care să-i însoţească în Franţa şi să rămînă cel puţin un anumit timp acolo ; un creier sănătos. M-am gîndit la dumneata.

— Sunt la dispoziţia dumneavoastră, *sir*.

Indignarea anterioară a lui Austin nu rezistă în faţa perspectivei ameţitoare de a fi amestecat în această aventură. Tocmai era pe cale să se exprime în termeni mai entuziaşti, cînd doctorul îi tăie vorba pe un ton morocănos :

— Să nu-mi spui că eşti şi dumneata voluntar. Te-am desemnat, asta-i tot.

— La ordinele dumneavoastră, *sir*.

— Iată... totuşi mi-ar plăcea să fiu convins că accepţi cu dragă inimă.

— Din adîncul inimii, *sir*, făcu tînărul cu o grabă care-i smulse şefului său un surîs palid.

— Perfect. În seara asta vom studia deci în amănunt misiunea şi te voi prezenta lui Claire. Ai să vezi, e o fată simpatică, hotărîtă ; un adevărat caracter, cred.

— Nu mă îndoiesc, *sir*. Ghicesc motivul purtării sale. Nu poate suporta ideea că fratele ei a dat greş. Vrea să-i răscumpere greşeala şi să salveze onoarea familiei. Este foarte frumos !

Doctorul Fog îl fixă cu privirea sa pătrunzătoare şi declară cu un accent straniu ;

— Eşti foarte perspicace, tinere !... Apropó, am uitat să-ţi spun, dar ai ghicit, fără îndoială, că-şi adora fratele. Îl adora, Austin, şi avea pentru el o admiraţie mare.

După felul în care rostise ultimele cuvinte, se părea că aşteaptă un răspuns. Dar acesta nu veni. Austin rămase mut, descumpănit de perceperea confuză, la patronul său, a unui gînd ascuns, tradus prin nuanţe subtile. Doctorul nu insistă şi-l concedie. Dar, cînd să iasă pe uşă, Fog se lovi peste frunte :

— Era să uit... i-ai găsit un nume ?

— Nu, *sir*. Încă nu m-am gîndit la asta.

— Ei bine, eu, închipuiește-ți, am avut o idee năstrușnică noaptea trecută, spuse el cu un aer de falsă modestie. M-am gîndit la Arvers. Ce spui de asta ?

— Arvers ?

— „Sufletul meu e un secret", declamă doctorul în franceză, pe același ton satisfăcut. Nu prea știu, de altfel, ce fantezie mi-a trecut prin cap... Totuși nu văd nimic altceva mai bun pentru el decît acest nume : Arvers.

Avea într-adevăr aerul de a fi făcut o descoperire prețioasă și Austin cugetă, plecînd, că însuși diavolul are uneori în el ceva pueril.

V

MISIUNEA REZERVATĂ

lui Arvers era simplă. Cel puțin astfel i se păru lui Austin, care se întrebă de mai multe ori dacă ea nu era doar pretextul unei intenții secrete a doctorului Fog. Admitea cu greu necesitatea de a fi trimiși în Franța doi agenți (și în plus el însuși a cărui singură sarcină era să-i supravegheze pe ceilalți), de a fi organizată o operație nocturnă de parașutaj, și toate acestea numai pentru ca Arvers să poată avea cîteva întîlniri cu un neamț dispus să vîndă anumite informații aliaților.

Instrucțiunile date lui Arvers se rezumau într-adevăr la următoarele : imediat după sosirea sa în Franța, trebuia să se instaleze într-o vilă situată aproape de Rance — printr-o întîmplare curioasă nu departe de satul lui Morvan, unde probabil că încă mai locuia mama acestuia. Acolo îl va întîlni periodic pe Gleicher, trădătorul neamț, un industriaș care venea din cînd în cînd să se odihnească în vila vecină. Va primi informații și le va plăti după importanța lor. Vila îi și fusese reținută ; iar Gleicher fusese prevenit că urma să i se adreseze lui Arvers, ceea ce spunea mult despre mijloacele de care dispunea doctorul Fog și făcea încă și mai bizară dorința sa de a trimite acolo un agent suplimentar. Informațiile urgente urmau să fie transmise prin radio. Un mesager avea să vină din cînd în cînd să ia documentele mai voluminoase, jucînd, prin urmare, un rol de cutie de scrisori.

Cît despre el, Austin, trebuia să rămînă în umbră fără să intră, în principiu, în raport cu neamțul. Misiunea sa era de a supraveghea echipa și de a se asigura că ea se comportă bine. Punctul capital pentru doctorul Fog

era Arvers, conduita şi reacţiile sale în anumite împrejurări. Discută multă vreme cu Austin despre acest subiect, fără să-i dea instrucţiuni prea precise, dar atrăgîndu-i atenţia asupra chestiunilor pe care le credea interesante.

— Problema esenţială în această lume, şi deosebită pentru noi, Austin, constă în interacţiunile spiritului şi ale fizicului, deci ale trupului şi ale sufletului. Vreau să ştiu cum se prezintă problema asta în ceea ce îl priveşte.

Austin se puse pe treabă cu ardoarea tinereţii şi cu o curiozitate firească pe care comportarea doctorului i-o ascuţise şi mai mult. Nu-l părăsi deloc pe Arvers în timpul perioadei pregătirilor... În ajunul plecării voi să-i împărtăşească doctorului anumite observaţii, dar acesta îl opri cu un cuvînt. Îl întrebă foarte simplu dacă socotea că totul va merge bine şi, la răspunsul lui afirmativ, îi spuse să plece şi-i ură noroc. Alte treburi îi solicitau acum atenţia.

Aşa că Austin fu paraşutat în Franţa o dată cu ciudata pereche. Rămase aici trei luni de zile, neschimbînd cu şeful său decît scurte mesaje. După acest răstimp, Arvers şi Claire se instalară la vilă, trecînd drept tineri căsătoriţi. Claire, cunoscută în regiune, îşi păstrase identitatea adevărată. Se presupunea că făcuse o lungă escapadă, în zona liberă, cu amantul ei şi că se reîntorsese acasă după ce se măritase cu el. Amîndoi aveau hîrtii în regulă.

Gleicher, informatorul neamţ, venea la intervale regulate să-şi petreacă *week-end*-ul în vila vecină, unica locuinţă pe o rază de doi kilometri, şi-l întîlnea pe Arvers în condiţii de siguranţă ideale. Claire transmitea informaţiile prin radio, operînd cînd în vilă, cînd în spatele prăvăliei mamei sale, singura persoană din ţinut care era la curent cu activitatea sa clandestină. Bătrîna se oferise să-i ajute, şi Austin, după cîteva ezitări îi acceptase serviciile. La ea venea din cînd în cînd un mesager să ia scrisorile, Arvers neavînd legături directe cu el. Doctorul Fog ceruse acest lucru. Experţii din Londra se arătau satisfăcuţi de informaţiile culese astfel.

Austin, care locuia la Rennes într-un refugiu, de asemenea necunoscut lui Arvers, se vedea din cînd în cînd

cu perechea, în întîlniri secrete, și constata că fiecare se achita bine de sarcinile sale. Socoti că nu mai are mare lucru de făcut și se simți ușurat cînd primi un mesaj de la doctorul Fog, prin care i se comunica să se întoarcă în Anglia dacă situația nu-i mai solicita prezența. Cum aceasta era și impresia sa, se pregăti de înapoiere și un mic avion veni într-o noapte să-l ia.

A doua zi, se regăsi în cabinetul doctorului. Acesta, contrar atitudinii indiferente pe care o avusese la plecare, părea nerăbdător să-i asculte raportul și să cunoască rezultatul observațiilor sale. Îl invită să nu omită nici un detaliu semnificativ.

— Ar trebui să încep, *sir*, cu stagiul pe care l-am făcut înainte de plecare într-un centru de parașutaj. N-am stat decît cîteva zile, timpul necesar ca să primim o instrucție teoretică elementară și să efectuăm cinci salturi, dar am trăit acolo, alături de ei, permanent.

— Bun, făcu doctorul. Atunci ? Reacțiile în fața perspectivei unui salt cu parașuta sunt importante. În general este o problemă extrem de instructivă, impresionantă pentru anumite firi. Am cunoscut oameni curajoși care erau incapabili să se arunce în vid. Îmi amintesc chiar că l-am supus acestui test pe un căpitan ; un adevărat dur, te asigur. Își dovedise de o sută de ori valoarea pe pămînt ; ei bine...

Pomenea de probe, de teste, ca și cum ar fi fost vorba de experiențe de laborator. Austin surîdea astăzi, regăsind la el o atitudine familiară care-i cauzase altădată o anumită stare supărătoare.

— Ei bine, fu demn de milă, cumplit. Întregului echipaj i-a fost rușine de el. Cînd i s-a dat ordin să sară, s-a agățat de oameni, de obiecte, de tot ce se putea agăța. Zgîria carlinga cu degetele. Cum se pregăteau să-l arunce cu forța, s-a rugat, da, s-a rugat cu lacrimi în ochi ca să-i dea drumul... O zdreanță, Austin, și, ți-o repet, era un erou.

— Lucrurile nu s-au petrecut astfel, *sir*, nici cu el, nici cu mine, deși nu mă omor după așa ceva, vă asigur. Cît despre ea, trebuie să vă semnalez de îndată, *sir*, ea mi-a stîrnit admirația.

— Într-adevăr ?

Austin părea să fi păstrat, în ceea ce-l privea, o amintire amară din experiența de parașutist.

— Ca să-ți păstrezi sîngele rece în permanență, cum făcea ea, în cursul unei asemenea ucenicii, trebuia să fi fost sau într-adevăr o brută perfectă, ceea ce nu era cazul ei, sau bine susținut, anesteziat de un sentiment destul de profund, destul de violent, pentru ca frica să devină derizorie și să-ți suprime reflexele.

— Te-am prevenit că va exista pasiune în sînul echipei noastre, spuse doctorul Fog.

— Ea era perfect *detașată, sir* ; ăsta e cuvîntul, detașată. În timpul acelor cîteva zile, sunt sigur că nu s-a gîndit o singură dată la faptul că avea să se arunce în gol de la trei mii de picioare. Bravura ei era firească ; nu-i costa nici un efort. Mînca exact ca de obicei ; vorbea în ritmul ei obișnuit : adică puțin. Considera acest stagiu ca o formalitate neînsemnată... O idee fixă, nelăsînd loc nici unei senzații, iată impresia pe care o aveam despre această ființă, *sir*.

— Poate că era simpla exaltare a patriotismului !

— Poate, răspunse Austin pe același ton neîncrezător pe care-l avusese doctorul făcînd această supoziție. Se priviră un moment în tăcere, apoi el remarcă intenționat :

— Ea nu-l părăsea din ochi.

— Într-adevăr ?

— Nici un minut, nici o secundă, *sir !*

— Asta nu mă miră peste măsură, zise doctorul visător... iar el ? Vorbește-mi despre el.

— El s-a comportat ca un om curajos, dacă asta e ceea ce vreți să știți. Pentru amănunte...

— Asta este, da, spuse repede doctorul cu un aer lacom. Să trecem la amănunte.

— În ajunul primului nostru salt, după-amiaza, în cursul unei repetiții parțiale într-un avion la sol, am început să observ la el anumite simptome : absențe bruște, accese de paloare ; nimic decît lucruri normale la urma-urmelor. Seara, în cursul mesei, cred că n-avea poftă de mîncare ; și totuși...

— Și totuși ?

Austin continuă, cu sprîncenele încruntate într-un efort vizibil ca să-și amintească scena.

— S-a servit într-un mod foarte copios... oh, nu asta a fost intenția lui inițială, am băgat de seamă. Era pe punctul de a da la o parte farfuria după ce-înbucase doar o înghițitură, cînd privirea i se încrucișă cu cea a lui Claire. V-am spus că ea nu pierdea nici unul din gesturile lui, nici chiar la masă. Repede el s-a schimbat la față ; trăsăturile i s-au crispat. Și-a apropiat farfuria și s-a servit cu o porție uriașă.

— Excelent, murmură doctorul Fog, frecîndu-și mîinile. Și a mîncat tot ?

— La început am crezut că nu va putea. Își ducea furculița la gură cu un gest de copleșire. Mesteca cu greu. Îi simțeam efortul. Mi se părea că văd prin el progresia dureroasă a alimentelor. Fiecare centimetru îi provoca un spasm în tot trupul. Părea încolțit.

— Excelent, repetă doctorul. Văd că ai observat bine...

— Nu atît de bine ca ea, nu atît de bine ca ea, *sir*, strigă Austin cu o bruscă supraexcitație. Doamne, îl devora cu privirea. Cînd el a rămas astfel imobil, gata să leșine, trupul ei s-a aplecat asupra lui ca peste o pradă. Era intolerabil, vă asigur. Voiam tocmai să fac o remarcă oarecare, ca să pun capăt acestei manevre, cînd el și-a dat seama. Atunci, s-a încordat. A avut o tresărire. Toți mușchii i s-au contractat. A izbutit să-și recapete un aer aproape firesc. A înghițit, *sir*, a înghițit nu numai dumicatul care-i rămăsese în gît, dar a terminat de mîncat tot ce avea în farfurie. Sigur, pe urmă a devenit foarte palid. A surîs : da, a reușit să surîdă și a rostit un cuvînt de scuză. Apoi s-a ridicat și a ieșit.

Ea l-a urmărit cu ochii, cu trupul mereu înclinat în direcția sa, ca atrasă de un magnet. El reveni după cîteva minute. Sunt sigur că se dusese să verse. Era la fel de palid, dar încă surîdea. Se așeză din nou. Privirea i se încrucișă cu a Clairei. Luă un aer de sfidare... același pe care-l avu și a doua zi, după primul salt cu parașuta.

Doctorul, care părea foarte interesat de această povestire despre cină reîncepu :

— Un minut... Toate astea sînt captivante. N-o lua prea repede. Deci am rămas la cină...

— La cină, da, repetă Austin, pe care amintirea acestei scene părea să-l emoţioneze într-un mod surprinzător. Deci a privit-o pe Claire drept în faţă ; şi ştiţi ce-a făcut atunci, *sir* ? N-o să credeţi...

— Cred că ghicesc, spuse calm doctorul Fog.

— S-a mai servit încă o dată şi chiar cu o porţie zdravănă !

VI

— S-A SERVIT DIN NOU, într-adevăr, repetă doctorul Fog.

Existau cel puțin două elemente insolite în acest dialog : vehemența pe care o punea Austin ca să raporteze acele detalii triviale și atenția profundă cu care asculta doctorul, fiecare părînd să le atribuie în mod implicit o semnificație transcedentă.

— Parcă-l văd, *sir*. Redevenise stăpîn pe el. A întins mai întîi lui Claire platoul, apoi mie, cu gestul unui om de lume și la, refuzul nostru, s-a servit din nou. Asta-i tot în legătură cu masa, *sir ;* dar am profitat de acea seară, cînd eram cu toții laolaltă, pentru a-i expune misiunea sa. A fost decepționat și nu s-a putut abține să nu protesteze. Solicitase, mi-a spus, un post activ. Asta era ceea ce voia : acțiune. Repetă de mai multe ori acest cuvînt, cu o insistență înverșunată. I-am explicat că dădeam o mare importanță legăturii cu Gleicher și am declarat că acțiunea va veni poate pe urmă. Consimți. Am ajuns atunci la unele detalii : cum aveau să-și justifice prezența lor la vilă... Le-am expus amîndurora punctele mele de vedere : vor fi niște tineri căsătoriți căutînd izolarea și calmul de la țară.

— Ți-am lăsat mînă liberă în legătură cu acest subiect. Ai socotit deci că puteau să joace acest rol într-un mod oarecum verosimil ?

— Ezitam încă, dar în seara aceea mi-a venit ideea, datorită felului în care-l supraveghea ea în orice moment, cu o privire neliniștită, geloasă, cît și datorită felului lui de a reacționa.

— Înțeleg, făcu doctorul frecîndu-și mîinile. Deci le-ai spus...

— Mi-am luat aerul meu de „serviciu secret", *sir*, și le-am declarat : „De îndată ce veți fi în Franța, ba chiar de-acum, va trebui să vă comportați în orice împrejurare ca o pereche de iubiți, îndrăgostiți orbește. Războiul nu contează pentru voi. N-aveți alt gînd decît dragostea. Ea trebuie să reiasă din fiecare gest al vostru, din fiecare privire".

Doctorul Fog îl privi pe tînărul său colaborator cu o surpriză amestecată cu oarecare admirație.

— Le-ai spus asta ?

— Nu era de datoria mea ? Nu trebuiau să intre în pielea personajelor lor ?

— Sigur. Și ți-au urmat instrucțiunile ?

— Cuvînt cu cuvînt, *sir*, cu un succes uimitor.

— Nu le-ai cerut să împartă același pat ?

— N-am mers chiar pînă acolo, spuse Austin.

Se priviră în tăcere, apoi Austin continuă cu aceeași curioasă însuflețire care punea stăpînire pe el cînd vorbea despre Claire.

— Dar, sînt convins, *sir*, că ea n-ar fi făcut nici o obiecție. E obsedată de o idee fixă, sunt sigur de asta. S-ar culca și cu o caracatiță, dac-ar fi necesar scopului pe care-l urmărește, poate chiar și cu el, și asta cu aceeași detașare de care a dat dovadă în proba cu parașuta.

— Și el ?

— N-a ridicat obiecții. Esențialul este aparența și ei se străduie atît de bine, încît te-ai putea înșela asupra adevăratelor lor sentimente. Atitudinea lor instinctivă ar fi putut să înșele pe oricare observator. Acest soi de interes pătimaș pe care ea îl manifesta față de el și care se traducea printr-o serie de priviri furișe sau insistente, privirile neliniștite prin care răspundea el la această supraveghere permanentă, toate acestea m-au frapat deodată, v-am mai spus. Totul putea fi interpretat ca semnele unei iubiri profunde. Am impresia că am utilizat, cum nu se poate mai bine, sir, reflexele lor firești, așa cum mi-ați recomandat.

— Încep să mă întreb dacă nu eşti mai abil decît mine, tinere, spuse doctorul Fog visător. Îţi prezic o carieră strălucită.

— Un cuplu ciudat, *sir*, murmură Austin, pe care anumite amintiri îl mai frămîntau încă. Mi-i imaginez în acest moment unul lîngă altul, în intimitatea acelei vile pierdute în pădure, fiecare dintre ei adîncit în gîndurile sale...

— Să procedăm în ordine, spuse doctorul Fog. Salturile ?

— Totul a mers bine... Ajung repede şi la paraşutajul deasupra Franţei, *sir*, dacă-mi îngăduiţi. A fost identic cu salturile de antrenament. E un fapt curios, pe care mi l-au semnalat cei de profesie : cu groaza asta nu te obişnuieşti.

— Într-adevăr, groază ? remarcă doctorul pe un ton perfect detaşat.

— O atrocitate, *sir*. Al cincizecilea salt e la fel de impresionant ca şi primul ; al o sutălea ţi se pare ca al cincilea. Fie că te arunci de la trei mii sau de la zece mii de picioare, deasupra unei cîmpii sau al unui munte inaccesibil, fie că jos te aşteaptă o ceaşcă cu ceai sau o rafală de mitralieră, teama este aceeaşi. Ca să ne întoarcem la Arvers, în Anglia ca şi pe cerul duşman, era la fel de livid, dar a sărit mulţumitor.

— Şi ea ?

— Indiferentă. N-aş fi crezut cu putinţă acest lucru... dar trebuie să vă vorbesc puţin despre el.

Înainte de plecare, în timpul aşteptării într-o popotă, mi-am dat seama că el păleа din ce în ce. Sîngele i se retrăgea treptat din obraz. Deasupra Mării Mînecii, cînd şeful de echipaj ne-a dat voie să fumăm, i-am putut vedea din nou faţa la lumina unui chibrit. Eram gata să scot un strigăt. Cred că nici un linţoliu n-a acoperit vreodată ceva mai cumplit. Totuşi, în umbră, nimic nu-i trăda această stare : sau aproape nimic. A izbutit chiar de mai multe ori să şi vorbească, şi trebuia să fii atent, cum eram eu, ca să-ţi dai seama de efortul lui ; un efort probabil supraomenesc. Ba chiar îmi amintesc — pe moment am

socotit că acesta era un semn de eroism, ca să-mi arate că avea sînge rece și că era capabil să-mi respecte sfaturile în orice împrejurare — că acolo, în acel avion, s-a arătat prevenitor față de amica sa. Avu față de ea purtări tandre, gesturi calme, și murmură cuvinte de îmbărbătare de care ea n-avea nevoie. Discordanța între aceste maniere și masca pe care o zărisem... era halucinantă, *sir !*

— În sfîrșit, a sărit ?

— A sărit ; dar în cele cîteva secunde care au precedat apariția semalului verde am crezut că se va prăbuși. Făcusem rămășag cu mine însumi... Și eu aveam nevoie să mă gîndesc la altceva, *sir*. Nu-i mai vedeam trăsăturile, dar contracția lor crea un fel de tensiune în tot spațiul înconjurător. Într-adevăr, *sir*, mi se părea că bătăile inimii sale făceau să vibreze carlinga. I-am pus o întrebare ; a fost incapabil să-mi răspundă. Doar atît, *sir* ; șeful de echipaj n-a observat nimic ; nimeni în afară de mine... și de ea, desigur, ea care, ca și mine, ba chiar mai mult decît mine, spiona din umbră manifestările subtile ale spaimei. Stătea acolo, aplecată în față. Aștepta, nădăjduia cu o dorință nebună... oh, *sir*, știu acum, am înțeles ce nădăjduia ea ; o știți și dumneavoastră tot atît de bine !

Doctorul Fog își înălță capul, fără să răspundă, și-l rugă să continue.

— Cînd lumina verde s-a aprins, cînd *go*-ul a încetinit, o fracțiune de secundă, nu mai mult, el a ezitat. Ziceam că i se decidea soarta și în timpul acestei străfulgerări am socotit că am cîștigat rămășagul. Și ea la fel, a crezut și ea, în victoria ei. Ea nu se gîndea decît la asta, *sir !* Groaza vidului n-avea nici o influență asupra ei. Parcă și auzeam strigătul de triumf pe care avea să-l scoată, dar acesta n-a mai țîșnit de pe buzele fetei, căci el sărise. Sunt convins că Arvers a perceput ca și mine toată violența dorinței ei. Era aproape frîntă în două deasupra lui și, în spațiul acela îngust, se crease un fel de magnetism, stabilindu-se între noi un soi de comunicare spirituală. Asta l-a izgonit afară din avion, *sir !*... Am sărit și noi, la rîndul nostru.

VII

AUSTIN AR FI VRUT SĂ dea unele amănunte cu privire la sosirea lor, să explice cum izbutiseră să se regăsească, jos, pe pămînt, noaptea, și să ajungă la adăpostul prevăzut, cum se instalase perechea la vilă și cum se prezentase Gleicher. Băgă repede de seamă că toate astea nu-l mai interesau cîtuși de puțin pe doctorul Fog, care-l readuse la subiectul său favorit : Arvers și reacțiile acestuia în anumite împrejurări delicate.

— Nu mai am mare lucru să vă semnalez, *sir*. Totuși întîmplarea m-a făcut să asist la o scenă destul de sugestivă. E vorba de incidentul cu soldatul neamț beat ; ar fi putut să iasă rău. Asta n-are cîtuși de puțin legătură cu misiunea noastră și nu prezintă interes decît din punct de vedere psihologic.

— Știi bine că indicațiile de natură psihologică sunt hrana mea favorită, murmură doctorul pe un ton morocănos. Istorisește-mi povestea dumitale cu soldatul neamț beat.

Austin începu, fără să se lase rugat.

— Era la puțină vreme după instalarea lor. Aveam nevoie în ziua aceea să vorbesc cu amîndoi și le-am fixat o întîlnire la Rennes, în fața unui mare cinematograf. Trebuia, ca de obicei, să luăm locuri împreună și să ne așezăm pe scaune alăturate. Am sosit cu mult înainte de ora prevăzută. Ca să-mi treacă timpul, am intrat într-o cafenea pustie. Tocmai mă așezasem într-un colț întunecat, cînd intrară și ei în același local. Veniseră mai devreme și avuseseră aceeași idee ca și mine. Nu le-am semnalat prezența mea. Eram ascuns de un perete despăr-

ților. Aplecîndu-mă puțin, puteam să-i observ fără să fiu văzut.

Doctorul Fog aprecie această tactică.

— Excelent. Se întîmplă rar și adesea este de mare preț să poți examina subiecții fără ca ei să bănuiască.

— Am putut să verific mai întîi că fiecare respecta cu scrupulozitate instrucțiunile mele, chiar în acel loc unde erau necunoscuți. În aparență, ei alcătuiau un cuplu perfect de îndrăgostiți. Eu însumi, *sir*, am fost un moment pe punctul de a fi înșelat. O idee bizară mi-a străbătut creierul. M-am întrebat dacă nu cumva se iubeau cu adevărat.

— S-au văzut situații evoluînd într-un mod mai extravagant, spuse doctorul Fog ; dar, în ceea ce-i privește, lucrul m-ar fi mirat.

— Asta m-ar fi surprins și pe mine, *sir*. De altminteri această bănuială fu repede risipită. Timpul trecea. Mă pregăteam să chem chelnerul și să mă duc primul la întîlnire, cînd un soldat german intră în cafenea. Sosirea sa produse neplăcere. Era beat. Se proțăpi dinaintea tejghelei, în fața lor, și comandă o băutură pe care chelnerul i-o servi în silă. El se întoarse atunci spre cei doi și începu să-i fixeze cu insistență. Atitudinea sa era atît de obraznică, încît chelnerul se opri din aranjatul paharelor ca să se uite la el. Mi-am întîrziat plecarea și așteptam, interesat de comportamentul lui Arvers. Mai întîi el se făcu foarte roșu și se prefăcea, împotriva oricărei verosimilități, că nu bagă de seamă atitudinea soldățoiului. Întorsese capul în altă direcție și părea în mod miraculos absorbit de contemplarea unui mare orologiu. Cînd soldatul începu să rînjească mai tare, el își schimbă din nou culoarea și deveni aproape la fel de palid ca și în avion. Celălalt, arătînd-o pe Claire cu bărbia, rosti o vorbă obscenă într-o franceză stricată. Trăsăturile lui Arvers se crispară ; nu se putea hotărî să întoarcă spre adversar capul.

— Un test de cel mai mare interes, remarcă doctorul Fog. M-am întrebat întotdeauna cum ar reacționa în lupta *corp la corp*. Dosarul său nu dă nici o indicație în acest sens.

— E foarte curios, *sir*. Căci privind-o pe ea, am încercat o reală surpriză. Avea o purtare insolită. În loc să rămînă indiferentă, cum era de obicei și cum ar fi făcut oricare femeie, ea schița un surîs perfid, care era o invitație la avansurile brutei. Nu te puteai înșela. Clipirile ei din ochi erau tot atîtea încurajări pentru el să-și împingă mai departe provocările. I-l arătă chiar pe tovarășul ei, cu un gest batjocoritor, înălțînd din umeri și privindu-i în față pe bețiv. Chelnerul, căruia manevra nu putea să-i scape, își manifestă indignarea ciocnind violent paharele.

Arvers, cu capul întors, nu putea să-și păstreze la infinit poziția. Se întoarse spre ea în momentul în care soldatul, ațițat de ocheadele ei, îi făcea în mod direct o propunere grosolană. În timp ce se întorcea, Arvers, rosti cîteva cuvinte în șoaptă. Se opri scurt, în mijlocul unei fraze al cărei sens îl ghicisem. Făcea aluzie la întîlnirea noastră și îi spunea, cu o indiferență afectată, că era vremea de plecare dacă nu voiau să întîrzie. N-am uitat un singur amănunt din această comedie, *sir*. Arvers se întrerupse, vocea i se stinse chiar în momentul în care privirea lui o întîlni pe cea a tinerei femei, al cărei surîs, destinat la început neamțului, își schimbă ținta și semnificația. Lui i se adresa acum acel surîs batjocoritor, plin de dispreț. Atunci, *sir*, el deveni și mai palid și i-am observat în mod distinct un tremur al piciorului. Ea îl măsură astfel cu privirea cîteva secunde, apoi la rîndul ei vorbi. Accentul îi exprima un teribil dispreț și totodată o intensă satisfacție... Nu știu dacă mă fac înțeles cu claritate, *sir*.

— Nici nu se poate mai clar, spuse doctorul. Văd scena ca și cum aș fi fost acolo.

— Ceea ce m-a surprins a fost deznodămîntul, declară Austin. Acolo, am pierdut încă un rămășag... Claire vorbi, deci răspunzînd la remarca lui :

— Ai dreptate, dragă !... V-am spus că-i zicea „dragă" ?... Oh, îi văd pe amîndoi singuri în vila lor ; *sir*, noi facem o meserie inumană !

— Bagi de seamă asta, spuse doctorul, abia în momentul în care începi să te pasionezi pentru această meserie... Ea i-a spus deci : „Ai dreptate, dragă..."

— Cu un dispreț zdrobitor, insistînd în mod perfid asupra fiecărui cuvînt : „Ai dreptate, dragă..., e *mult mai bine* să plecăm. *A venit timpul* să ieșim de aici !" Și se ridică.

— Un minut, spuse brusc Arvers.

Tresării. Vocea sa, dintr-o dată schimbată, părea a unui alt individ și mă uitai în mod stupid prin sală ; era el, dar atitudinea lui suferise o profundă modificare. Cu o clipă mai înainte era aproape o zdreanță. Acum avea un aer autoritar. Mai observai — cred că am să devin un excelent observator, *sir* —, mai observai că tremurul nervos al piciorului încetase. Gesturile îi erau hotărîte, dar aveau o rigiditate mecanică... Un automat, asta era, un automat ascultînd de o impulsie, de o voință străină. Șocul provocat de faptul că fusese disprețuit declanșase această metamorfoză.

— Un minut, dragă, repetă el, obligînd-o să se așeze din nou.

Înconjură masa, merse către soldatul care îl privea rînjind cum se apropie, se opri în fața lui și-l pălmui cu toată puterea. Apoi se reîntoarse către ea și ochii îi erau luminați de fulgerul triumfului. Ea ? Ea își plecă încet capul, cumplit de dezamăgită. Pe urmă... Pe urmă, *sir*„ el păru să se potolească ; imobil, dezarmat în fața adversarului, incapabil cred de vreo ripostă în caz de atac. Tremurul piciorului reîncepu. Nici nu mai respira.

— Un moment dramatic, fără îndoială, remarcă doctorul Fog.

— Tensiunea scăzu, din fericire, prin chiar atitudinea celui răspunzător. Acesta rămase descumpănit, șovăitor, apoi izbucni într-un rîs enorm. Era prea beat, ca să se bată. Murmură „prieteni", le întoarse spatele și reîncepu să bea.

— Acum putem pleca, dragă, spuse din nou Arvers, cu o voce tremurătoare, cu modulații care-i scăpau de sub control. Era la capătul puterilor. Ea se ridică să i se alăture. Îi priveam ieșind pe jumătate înlănțuiți, în timp ce chelnerul se înclină foarte adînc în fața lor.

— În concluzie, întrebă doctorul Fog, ești mulțumit de echipa noastră ?

— Destul de mulțumit, *sir*, cu toate că această atitudine a Clairei mă îngrijorează. Sunt de altfel mai puțin satisfăcut de propriul meu rol.

— Fiecare cu specialitatea sa. Ce te deranjează ?

O clipă, Austin păru să manifeste o anumită ciudă. Se decise să pună o întrebare :

— Iată, *sir*. Oare Claire n-a primit vreo misiune din partea dumneavoastră fără știrea mea ?

— Ce vrei să spui ?

— Nu i-ați încredințat sarcina de a-l supraveghea, de a-l spiona ?

— Nu, Austin, răspunse doctorul cu hotărîre. În dumneata mi-am pus toată încrederea în privința aceasta. Dar prevedeam că ea o va face și cred că este util. Presupun că n-ai nici cea mai mică îndoială asupra motivului conduitei sale ?

— Nici una ! exclamă Austin. Am fost nebun să-mi închipui că avea intenția de a răscumpăra crima fratelui ei. Să fim serioși ! Nici o clipă *sir*, ea n-a admis trădarea acestuia. Nici o secundă ea nu l-a crezut vinovat.

— Nici o secundă. Prefer să-ți las sarcina de a descoperi dumneata însuți acest lucru.

— Ea n-are decît o idee, o ambiție, *sir* : să dovedească nevinovăția fratelui ei. Dar dacă acesta e nevinovat, dacă nu el e cel care a vorbit...

Se opri. Doctorul Fog îi precizâ gîndul după cîteva clipe de tăcere.

— Cineva a vorbit, Austin. Și dacă cel care a vorbit nu e Morvan...

— Nu se poate, *sir*. De ce ar fi insistat atîta să se reîntoarcă acolo ? N-avea decît să stea liniștit. Ar fi așteptat sfîrșitul războiului în biroul său.

Doctorul ridică gînditor capul și nu răspunse la întrebare.

— În orice caz, spuse el, nu trebuie să te mire dacă ea se folosește de orice prilej ca să-i măsoare curajul și să-i sondeze adîncimea.

— Ea nu se mulțumește să se folosească de aceste ocazii. Se pricepe și să le provoace. Asta e ceea ce mă neliniștește. Își bate joc de război și de dușmani.

— Și el e la fel poate, spuse doctorul Fog. Pentru asta suntem noi aici, ca să orientăm pasiunile într-un sens util intereselor țării. Și, în aceeași ordine de idei, consider esențial ca el să se simtă observat.

— Observat, *sir* ! Vreți să spuneți pîndit, spionat, urmărit. Mai întîi de mine ; a ghicit de ce mă aflam cu acolo. Oh, dacă l-ați fi văzut supraveghindu-se în fiecare moment, ezitînd să facă cel mai banal gest, de teamă ca cineva să nu-l interpreteze ca o slăbiciune, silindu-se să elimine din atitudinea sa tot ceea ce ar putea sugera umbra fricii ! Nu găsiți înfricoșătoare, *sir*, obligația de a-și impune în orice clipă reflexe de erou ?

— Este ceea ce ne trebuie în serviciu, Austin, spuse doctorul Fog cu calm ; oameni care să se conducă în orice împrejurare ca și cum ar fi eroi.

— Și ei trăiesc laolaltă ; el trebuie s-o trateze în permanență ca pe o femeie adorată ; și n-o are decît pe ea !

— Sigur. Există inamici firești ai tuturor agenților noștri : Gestapoul și Abwehrul. Dar el a plecat voluntar...

— Nu mă gîndeam la ei. Mă gîndeam la mama Clarei. Ea e la curent cu tot...

— Fără îndoială... Ce fel de femeie este ?

— Nu va vorbi pentru nimic în lume ; dar pot jura că e mai rea ca fiică-sa, *sir*. E gata la orice și ea, numai ca să-și reabiliteze fiul. Autoritară. Am impresia că fata e novice pe lîngă ea.

— Bine ai făcut că i-ai acceptat serviciile.

— Poate ; dar n-aș vrea pentru nimic în lume să fiu în locul lui Arvers.

— Nici eu, admise doctorul Fog. Numai că...

Recurse la un ton bizar, pentru a adăuga, în timp ce-l privea pe tînărul bărbat drept în ochi :

— Numai că, Austin, nu mi-ar plăcea cîtuși de puțin nici să fiu în locul lui Morvan.

PARTEA A TREIA

I

ARVERS AVU O TRESĂrire și deschise ochii, așteptînd să audă zgomotul storurilor din camera vecină. Înainte chiar de a-și fi venit în fire, simți contracția dureroasă a tuturor organelor. Răul trupului i-l deșteptă și pe cel al sufletului său neliniștit. Acesta era modul odios în care se trezea în fiecare dimineață : timp de mai multe minute, în acel moment, fizicul și psihicul lucrau unul asupra celuilalt, urmînd legile unui mecanism nemilos.

În cameră se filtră puțină lumină. Printre umbrele al căror contur începea să se precizeze, soba cu lemne, drept în fața patului, îi apăru o dată mai mult ca o fantomă sinistră, așezată acolo de mîna unui demon, pentru a-i reaminti un infern îndepărtat. S-ar fi debarasat bucuros de această unealtă blestemată, ar fi mutat-o cel puțin din loc, ca să n-o mai aibă astfel sub ochi, la deșteptare, dar nu cuteza : Claire ar fi băgat cu siguranță de seamă. Imaginația ei ostilă și perversă ar fi brodat multe în jurul acestui gest simplu și ar fi sfîrșit prin a-i găsi o semnificație tendențioasă. Cunoștea reaua voință a spionajului ei continuu.

Îi pîndi pasul, în camera vecină, tresărind cînd ea se apropie de ușa de comunicație. Pocnetul obloanelor, trîntite cu brutalitate, îl trezise. Claire nu lua nici o măsură de precauție, dimpotrivă. Ea știa că el nu adormea niciodată înainte de răsăritul soarelui și se străduia să nu-i lase nici un răgaz. Cînd zgomotul pașilor ei se opri, el și-o închipui nemișcată, cu urechea la pîndă, cu pivirea fixată spre camera sa, ascultîndu-i zgomotul respirației.

Se sculă cu gesturi lente, avînd grijă să nu facă patul să scîrţîie şi merse în vîrful picioarelor pînă la nişa unde ţinea ascunsă o sticlă cu Calvados prost. Îi trebuiră mai multe minute ca să descuie încet broasca unui dulap, aruncînd priviri neliniştite spre uşă. Bău cîteva înghiţituri mici, cu grija de a evita gîlgîitul lichidului. Dacă ea ar fi aflat că el înghiţea astfel o doză de alcool la deşteptare, nu s-ar mai fi îndoit că-i lipsea curajul firesc.

După ce bău, rămase un moment nemişcat, timpul necesar ca aburii băuturii să-i ajungă la creier. Apoi puse la loc sticla cu aceleaşi precauţii, dar cu o mînă mai fermă, şi se lungi din nou pe pat. Alcoolul nu era de ajuns ca să-i alunge senzaţia insuportabilă pe care i-o cauza neîncrederea, dar lucra ca un catalizator asupra spiritului său — acel spirit care avea singurul puterea de a elabora antidotul împotriva otrăvii ce-l rodea.

Izbuti să-şi concentreze voinţa, pentru a-şi redeştepta fantasmele favorite şi a-şi crea imaginea eroului său ideal. În fiecare dimineaţă se constrîngea la această operaţie spirituală, care pentru el ţinea loc de rugăciune şi din care culegea noi forţe ca să-şi continue lupta zilnică.

Visa. N-avea nevoie să altereze realitatea, ca să facă să ţîşnească din aventurile sale torentul gloriei care-i era necesar. Îi era de ajuns să îndrepte un far puternic asupra anumitor lucruri, ca ele să devină imediat strălucitoare, în detrimentul cîtorva amănunte fără semnificaţie, ce dispăreau în întuneric. Era antrenat de multă vreme în această gimnastică spirituală şi o executa în mod mecanic... Nu era un agent secret de o abilitate şi de o îndrăzneală excepţională ? Nu izbutise să scape prin propriile sale puteri de cel mai înverşunat dintre duşmanii săi de la Gestapo ? Revenit la Londra, fapt unic, ştia asta, în analele serviciului, n-a insistat să se reîntoarcă în infernul pe care de abia îl părăsise, atunci cînd primejdiile erau înzecite de prima sa arestare ? Şefii săi rămăseseră uluiţi şi totuşi erau obişnuiţi cu actele de bravură. Voiau să-l păstreze, să-l ferească de propria sa temeritate. N-ar fi avut decît un cuvînt de spus, sau nici măcar atît — i-ar fi fost de ajuns să rămînă pasiv — pentru a sfîrşi războiul într-un birou. Refuzase această siguranţă, aruncîndu-se

în mod voluntar în prăpastie. Sărise noaptea, dintr-un avion, deasupra țării unde îl așteptau cele mai cumplite pericole. Toate acestea erau adevărate : nimeni nu putea să le conteste.

Și totuși, șefii săi n-aveau pentru el considerația pe care-o merita și pe care ar fi dorit-o. În fața acestor dovezi ale valorii sale, ei ar fi trebuit să-i încredințeze un post care să comporte responsabilități înalte. Se simțea capabil să fie numărul unu al serviciului pentru întreaga Franță.

Se gîndi îndelung la funcțiile sale prezente, încercînd să se convingă că legătura cu Gleicher avea o importanță capitală pentru mersul războiului și că această misiune era o dovadă a cazului ce se făcea despre el sus de tot. Se gîndea destul de des la asta ; dar în acea dimineață efortul său îi depășea resursele psihice. Nu putea să lase în umbră anumite indicii evidente de rezervă cu privire la el ; o rezervă de neînțeles, nejustificată, intolerabilă și a cărei senzație obsedantă împiedica zborul viselor sale glorioase.

Doctorul Fog îl felicitase, sigur, dar îi atribuise un post de subaltern. Acest Austin, un bărbat prea tînăr, îi era șef. El era acela care se ocupa de organizarea generală, peste capul său. I se lăsase o anumită inițiativă în privința lui Gleicher, dar toate celelalte aranjamente erau făcute fără știrea sa. Habar n-avea de cel care venea să ia corespondența. Claire o ducea ea însăși la maică-sa. Sigur, acest dispozitiv părea satisfăcut din punctul de vedere al siguranței, era firesc ca fata să se ducă des la mamă-sa. La urma urmei Austin ar fi putut să-l consulte înainte de a fi hotărît astfel. De ce n-o făcuse ? Era cu putință să nu-l socotească absolut sigur, *reliable*, cum spuneau englezii ?

Nici n-ajunse să alunge acest gînd odios și evocarea mamei lui Morvan îi spori deruta. N-o întîlnise decît o dată. Nu-i putea suporta privirea. Nu se mai dusese niciodată în sat. Era destul că trebuia să locuiască alături de fiică-sa.

Hotărît, visele sale o porniseră pe o pantă proastă. Simţi nevoia să mai bea o nouă înghiţitură de alcool, dar teama că mirqsul îl va trăda îl împiedică. Se sculă, de astă dată făţiş, şi împinse obloanele. Vederea vilei vecine, pe care o zărea printre copaci, îi sugera în sfîrşit o teamă consolatoare şi-şi găsi puţin calmul gîndindu-se la Gleicher. Neamţul trebuia să sosească a doua zi şi se va grăbi ca de obicei să i se prezinte. Îi plăcea să-l facă să-i simtă superioritatea şi cunoştea alături de el momente de destindere aproape euforică. Îl dispreţuia din tot sufletul. Era un individ de cea mai josnică speţă, care-şi trăda ţara pentru bani. Nu scăpa nici o ocazie să nu-i arate dezgustul şi bucuria lui era dublă cînd Claire asistă la întrevederea lor.

II

PĂRĂSIND RESTAURANtul din Champs-Elysées, unde tocmai își oferise o masă delicioasă, stropită cu vinuri franțuzești, pentru care simțea o mare slăbiciune, Gleicher constată că avea încă multe ceasuri în fața lui înainte de a lua trenul pentru Rance. O mașină îl aștepta jos, așa că noaptea avea să ajungă la vila unde-și petrecea unele *week-end*-uri. Își terminase toate treburile la Paris. Nu-i rămînea decît să-și pregătească întîlnirea cu Arvers, ceea ce făcea întotdeauna cu o grijă deosebită.

Fără să se grăbească, ajunse, pe jos, la un imobil modest din cartierul „L'Europe". Aici își instalase, biroul, deși avusese posibilitatea să rechiziționeze un local somptuos ; îi plăcea discreția. Casa n-avea ascensor. Cu servieta sub braț urcă pe jos trei etaje cu un pas destul de vioi, dar care trăda o ușoară șchiopătare. Era un om de cincizeci de ani, masiv chel, purtînd ochelari ; în aparență, unul dintre acei oameni de afaceri germani, industriași sau financiari, care locuiau vremelnic la Paris, absorbiți de munca lor fără ca din pricina asta să-și neglijeze distracțiile pe care și le puteau procura ieftin în capitală. Funcția sa oficială era înscrisă pe ușa în fața căreia ajunse gîfîind puțin. „Lucrări în beton. Biroul inspectorului", o funcție civilă care explica într-un fel cunoașterea unor secrete militare importante.

Cum urcase cu greu ultimele trepte, atitudinea i se modifică ușor. Își îndreptă trupul ; pîntecele păru să-și diminueze volumul ; chiar și șchiopătatul păru altfel. Intră fără să bată, își lăsă pălăria în vestibul și trecu într-una din cele două camere care alcătuiau biroul. Otto se ridică

să-l primească ; Otto, adjunctul său, avea probabil aceeași vîrstă ca și el. Rigiditatea salutului era, desigur, în spiritul nemțesc, poate cu o nuanță curioasă în cadrul unei întreprinderi civile.

Fizionomia lui Gleicher exprima acum o autoritate care nu apăruse pe stradă, iar la restaurant cu atît mai puțin. Înainte de a se așeza pe locul pe care i-l ceda Otto, își puse ochelarii pe un colț al mesei. N-avea nevoie de ei, aici.

— *Spielmaterial*-ul e gata ? întrebă el.

— Iată-l, Herr Doktor. Branșa noastră specială mi l-a trimis de dimineață.

Acel „Herr Doktor" nu-i plăcu deloc colonelului conte von Gleicher, ex-ofițer al Wehrmachtului, pe care o veche rană și prietenia amiralului Canaris îl incitaseră să intre în serviciul Abwehrului. Dacă titlul acesta era necesar de față cu unii martori, Otto, socotea el, ar fi putut, cînd erau numai ei doi, să i se adreseze cu titlul militar.

Simțise adesea nevoia de a-i face observație în legătură cu acest lucru, dar se abținuse de teama ridicolului. Totuși Otto părea să apese pe acest Herr Doktor, cu intenția de a-l face pe un amator să simtă servituțile unei meserii în care el era un bătrîn profesionist.

— Totul e bine ? întrebă el, luînd un vraf de documente pe care i le prezenta asistentul său.

Otto strîmbă din nas și vorbi sentențios :

— Rău nu-i, fără îndoială. Ca de obicei, toate informațiile sunt verosimile și multe sunt exacte : cele despre care știm că au ajuns în mîinile dușmanului. Totuși, Herr Doktor, dacă afacerea devine importantă, cum și nădăjduim, va trebui ca tehnicienii noștri să facă un efort suplimentar.

— Într-adevăr ?

— Serviciile britanice care urmăresc depistarea *Spielmaterial*-ului sunt și ele foarte șirete, Herr Doktor, spuse Otto cu un aer de om experimentat. După părerea mea, ar fi de dorit ca dumneavoastră să duceți la bun sfîrșit de-

mersul pe lîngă șeful branșei noastre speciale, ca să amelioreze viitoarele livrări.

— Bun, făcu sec Herr Doktor. O voi face la timpul cuvenit, dacă va fi necesar, pînă atunci vreau să citesc astea.

Se aplecă asupra dosarului, cînd Otto reîncepu :

— Lucrul mi se pare cu atît mai util, Herr Doktor, cu cît afacerea Arvers ar putea să devină foarte interesantă. Avem noutăți în ceea ce privește identitatea sa.

— E o poveste lungă, pe care serviciul nostru pare s-o fi reconstituit, Herr Doktor... E vorba...

Gleicher, interesat fără să vrea, ciuli urechea.

Gleicher îl întrerupse cu o bruscheță vizibilă :

— Dacă e lungă, mi-o vei istorisi mai tîrziu. Lasă-mă să studiez mai întîi aceste documente. Era agasat de manierele lui. În felul său respectuos de a sugera anumite demersuri, de a rosti „branșa noastră specială", „serviciul nostru", el descoperea adesea la Otto un sentiment de condescendență față de un ofițer de trupă care, datorită împrejurărilor, ajunsese șeful său, dar care nu va fi niciodată familiarizat ca el cu subtilele rotițe ale organizației secrete. Ex-colonelul von Gleicher nu era supărat de această ocazie care-i îngăduia să-l pună la punct. După ce o făcu, își găsi totuși propria-i susceptibilitate cam exagerată și-și corectă severitatea printr-o glumă.

— Trebuie să iau cunoștință de informațiile pe care mă duc să i le dau dușmanului.

Otto se înclină și așteptă ca șeful său să termine examinarea dosarului. Gleicher punea în treaba asta multă atenție și minuție, reflectînd, luînd note, cerînd adesea explicații adjunctului său. Cum asupra unui punct aceste lămuriri i se părură insuficiente, Otto avu, la cererea sa, o lungă discuție telefonică cu un tehnician de la secția care fabrică informațiile destinate, „a intoxica" pe dușman, dacă e să ne exprimăm în jargonul serviciilor secrete. Gleicher era un om mult prea fin și se străduia să demonstreze că nu se achita de sarcinile sale ca un amator, cum părea s-o creadă uneori Otto. Intrînd în pielea lui Herr Doktor, se străduise să studieze tehnica lucrărilor în be-

.ton și mai ales a fortificațiilor pe care se presupunea că le inspectează. Ținea ca nici o întrebare în legătură cu acest subiect să nu-l pună în încurcătură.

Cînd totul fu limpede în mintea lui, orîndui cu metodă hîrtiile în servieta sa.

— Le voi mai revedea o dată în tren, murmură el. Acum, Otto, istorisește-mi povestea dumitale în legătură cu prietenul nostru Herr Arvers.

III

— TREBUIE S-O IAU destul de departe, Herr Doktor. Vă amintiți de povestea rețelei lui Cousin și de ferma Lachaume ?

— Cum să nu-mi amintesc !

Gleicher îl întrerupse cu ciudă. Era una din primele afaceri cu care fusese însărcinat să se ocupe cînd intrase în Abwehr. Avusese tot timpul s-o studieze și să-și pregătească acțiunea, cînd Gestapoul intervenise cu brutalitatea sa obișnuită.

— Porcii ăia de la Gestapo au sabotat toată munca mea. Cincisprezece zile mai tîrziu i-am fi arestat pe toți, în timp ce ei n-au luat decît plevușca.

— Dau întotdeauna dovadă de o grabă regretabilă, admise Otto.

Otto împărtășea fără rezerve sentimentele șefului său asupra acestui punct. Rivalitatea plină de ură dintre Abwehr și Gestapo se manifesta la toți membrii acestor două organisme și-i făcea deseori să lase pe planul al doilea eficacitatea luptei lor comune împotriva spionilor aliați.

— Totuși, continuă el mișcîndu-și buzele, au obținut unele rezultate cu acest prilej.

— Ce rezultate ? Strigă Gleicher. Cîțiva subordonați arestați ; niște nebuni nenorociți care voiau să distrugă trei locomotive vechi au fost masacrați ; și asta-i tot !

— Oameni fără mare importanță, într-adevăr, admise Otto. Totuși cincizeci de inamici lichidați...,

— Și cu ce mijloace, pentru a ajunge la acest frumos succes ? continuă Gleicher, căruia oamenii Gestapoului îi erau odioși pentru multe motive. Întrețineau certurile din

organizația rivală ; îi ura din instinct pe polițiști și fusese ocărît sus de tot pentru că lăsase ca Gestapoul să i-o ia înainte. Ce mijloace ? Tortura. Nu cunoșteau decît atît. Lipsește-i de măciucile lor, de băi și de alte instrumente respingătoare, și vei vedea că sunt incapabili să obțină o informație. Eu ți-o repet, Otto, aș fi pus mîna pe toți șefii și fără să ard talpa piciorului nimănui, cum au făcut ei, se pare...

— Sunt convins de asta, Herr Doktor. Nu-i apăr, credeți-mă ; cu toate că în anumite împrejurări brutalitatea...

Reticențele sale arătau că dacă detesta poliția civilă cel puțin tot atît cît și șeful său, nu se opunea cu totul, în principiu, unora dintre metodele ei. Acest subiect îi stătea la inimă colonelului conte von Gleicher, care declară pe un ton răspicat :

— Ți-o spun, Otto, că aceste practici sunt nu numai dezonorante, dar și imbecile. Cînd ai asemenea procedee în cap, nu-ți poți face mari proiecte și te lași păcălit de primul creștin venit, care inventează un roman de frica chinurilor. Nimeni nu va utiliza tortura în acest serviciu atîta timp cît voi avea cinstea să-l conduc. *Der Nachrichtendienst ist ein Herrendienst* [1], nu uita asta.

Otto se înclină, cum făcea de fiecare dată cînd șeful său cita această formulă atribuită amiralului Canaris. Ceea ce se întîmpla cam o dată pe săptămînă. Gleicher urmă :

— Și iată stupiditatea lor. În cazul fermei Lachaume au fost destul de stîngaci, pentru a lăsa să le scape personajul principal și operatorul-radio, înainte de a fi scos de la ei tot ceea ce știau, într-atît erau de nerăbdători să efectueze arestări spectaculoase, pentru a se pune ei în lumină în defavoarea noastră.

— În parte este exact, Herr Doktor. Unul dintre acei oameni, Cousin, a fugit într-adevăr. Celălalt, operatorul-radio, a murit.

— Asta nu-i bine... A murit ? E și mai stupid. Rezultatul tratamentului lor, pun pariu.

— Ei n-o neagă, Herr Doktor, căci e foarte firesc.

[1] Serviciul de informații este un serviciu de seniori (germ.).

Gleicher ridică ochii spre cer și suspină.

— În sfîrșit... continuă-ți povestirea.

— Din nou în legătură cu această afacere, știți, Herr Doktor, că șeful polițiștilor și ajutorul său au fost uciși în aceeași noapte în capcana întinsă comandoului. Cu toată surprinderea, acesta s-a apărat bine înainte de a fi masacrat.

— Nu știam. Nu pot spune că asta mă mișcă.

— Cei doi călăi rămași la fermă, ca să păzească prizonierii, fiind și ei doborîți, se părea că n-a mai rămas nici un martor al mărturisirilor făcute de unul dintre cei doi oameni.

— Imbecili, murmură Gleicher.

— Nu tocmai, cel puțin de data asta, Herr Doktor, căci mărturisirile au fost înregistrate de un magnetofon și banda a fost regăsită intactă. Cousin, speriindu-se, a uitat s-o distrugă. Poate că nu știa de prezența aparatului.

— Și banda ?

— A fost examinată, bineînțeles, de către Gestapo și toate informațiile exploatate multă vreme. Acum e pusă la arhivă.

Gleicher își privi curios asistentul.

— De unde știi toate astea, Otto ?

— Plătesc un informator la acei domni, mărturisi Otto. Lucrul e cîteodată util.

Colonelul conte von Gleicher îl măsură de sus, ezitînd să aprobe acest spionaj perfid al unui serviciu rival. Găsea de asemenea de criticat faptul că subalternul său luase astfel de inițiative fără încuviințarea sa. Nu-i făcu totuși nici o observație, judecînd după o clipă de gîndire că aceste practici, poate într-adevăr foarte utile, trebuiau să fie ignorate de senior.

— Agentul meu, adăugă neglijent Otto, s-ar face forte să pună mîna pe acest document și să ni-l dea. Dar trebuie plătit, bineînțeles.

— Ce interes avem ? Și apoi ce legătură are cu afacerea de care ne ocupăm acum ?

Otto vorbi încet și cu o anumită emfază, grijuliu să-și menajeze efectul.

— Secția de identificare, spuse el, socoate că Cousin și Arvers ar putea fi una și aceeași persoană. Consideră chiar că e aproape sigur, Herr Doktor.

Gleicher nu se putu abține să-și dezvăluie surprinderea printr-o mică șuierătură.

— Dar suntem aproape siguri că Arvers a fost parașutat cu puțin în urmă, împreună cu femeia...

— Suntem de asemenea aproape siguri că celălalt a ajuns înapoi în Anglia... S-a descoperit o veche fotografie a lui Cousin. E singura care există și nu-i prea clară, dar după ce-au comparat-o cu cea a lui Arvers, experții noștri sunt siguri că e el. De altminteri, iată-le.

Gleicher se aplecă. El însuși era cel care izbutise să-i facă o fotografie lui Arvers, fără știrea lui, ascuns în grădina vilei sale. Nu voia să riște să-i trezească atenția, însărcinînd pe unul dintre agenții săi cu treaba asta. Ținea de asemenea să se perfecționeze în practicile cele mai modeste ale noii sale meserii și aceste procedee de roman polițist îl amuzau. Privi îndelung cele două imagini. Nu-l zărise niciodată pe Cousin, cel de odinioară, deși se ocupase de rețeaua sa.

— Poate că există o oarecare asemănare, dar multe puncte sunt diferite.

— Cele care într-adevăr sînt ușor de modificat, Herr Doktor : felul cum e tuns, ochelarii, mustața...

— Dar nu mi-ai răspuns la prima mea întrebare. Ce interes poate avea această bandă de magnetofon, dacă informațiile au și fost folosite ?

— Nu mă gîndesc la *conținutul benzii*, Herr Doktor.

— În sfîrșit, replică Gleicher, agasat de mutrele lui misterioase, explică-mi cum mărturisirile fostului operator-radio îmi vor ușura mie raporturile cu Arvers.

— Dacă lucrurile s-au petrecut astfel — și asta este într-adevăr versiunea oficială, omul torturat a sfîrșit prin a vorbi, ce poate fi mai natural ? — acest document nouă nu ne va fi practic de nici un folos. Numai...

— Numai ?

— Mai există o posibilitate, spuse Otto. Cînd a văzut că mă interesez de afacerea asta, informatorul a obținut pentru mine și alte amănunte. Se credea că toți martorii

acelui interogatoriu fuseseră uciși. El a mai găsit unul : un executant, minte destul de slabă care nu-și dăduse niciodată părerea, pentru că nimeni nu i-o ceruse. Ajutase și el la *interogatoriul* operatorului-radio. Or, Herr Doktor, omul acesta este categoric : operatorul n-a vorbit.

Gleicher își reținu o exclamație și se mulțumi să scoată din nou un șuierat. După ce păstră un moment de tăcere, timpul necesar efctuării anumitor legături în mintea șefului său, Otto reluă :

— Bineînțeles, nu pot afirma asta cu certitudine. Trebuie să se țină seama de personalitatea omului în cauză : o brută perfectă. Dar de ce să nu fi păstrat o amintire exactă a acestei ședințe ?

— Și să fi revenit ? murmură Gleicher care-și urmărea propriul gînd.

— Asta este o purtare destul de stranie, dar care se poate probabil explica.

— Cît cere agentul dumitale pentru respectiva bandă ? întrebă Gleicher după ce reflectase un timp.

Otto menționă o sumă destul de mare. Gleicher bătu cu energie în masă.

— Cumpăr-o, Otto. Cumpăr-o imediat, fără să te tocmești. Nu poți s-o obții într-o jumătate de oră ?

— E imposibil, Herr Doktor. Îmi trebuie cel puțin două sau trei zile.

— Cu atît mai rău. Aș fi voit s-o ascult înainte de a mă duce acolo.

Se sculă, își puse cu grijă ochelarii și se strădui să-și regăsească înfățișarea burgheză.

— Bună treabă, Otto, spuse el părăsind biroul. Poți fi sigur că vreau să-i ascult cu atenție modulațiile glasului.

IV

ÎN LIVING-ROOM-UL VI-lei, Arvers contempla cu amărăciune o telegramă primită de la Londra. Claire citea într-un colț al camerei ori se prefăcea că citește. Cele mai banale ocupații ale sale lui i se păreau pretexte ca să-l spioneze, și-și controla mușchii obrazului, ca să nu lase să i se reflecte nici unul dintre sentimentele sale.

Mesajul era destul de lung, fără să cuprindă elemente importante, dar era iritat că nu vedea, de la început și pînă la sfîrșit, o apreciere cît de cît entuziastă a muncii sale ; nu era un blam, ci parcă un fel de regret că acțiunea sa nu fusese mai eficace. Telegrama confirma primirea documentelor aduse de curierii precedenți și mai ales informațiile transmise cu cîteva zile mai devreme de Claire, după ultima vizită a lui Gleicher. Nu numai că nu conținea nici o încurajare ca de pildă : „Treabă bună ; continuați", cum se întîmplase adesea altădată, ci dimpotrivă era presărată cu comentarii de acest gen : „Poate fi util, la rigoare", și „Acest lucru este cunoscut de multă vreme", sau „Să se facă precizări cît se poate de urgent asupra acestui punct al cărui interes se pare că v-a scăpat. E desigur, mai dificil ; dar lucrul putea fi realizat cu riscuri destul de mici".

Fu jignit de tonul ironic al acestei ultime observații. Nu era stilul obișnuit al lui Austin, care redacta de obicei mesajele. Vreun oarecare mare patron, bine înțepenit în fotoliu, voise probabil să adauge puțină răutate și să-și arate autoritatea. Mai citi o dată mesajul : nici o îndoială ; se insinua că nu făcea tot ceea ce era posibil. Era vina lui dacă i se limitase astfel rolul și dacă depindea

cu totul de Gleicher în ceea ce privește informațiile pe care le furniza ? Dacă acesta își bătea joc de oameni el n-avea nici o vină, tot ceea ce putea face el era să-și manifeste nemulțumirea față de neamț. De altfel făcea uz din plin de asta. O amintire puse puțin balsam peste rănile amorului său propriu : în cursul ultimei lor întrevederi, cum trădătorul părea să suporte greu tonul lui autoritar obișnuit, îl repezise pe față, ca pe un școlar, neascunzîndu-i că ținea în mînă cinstea și viața lui, declarație care-i provocase o plăcere deosebită. Celălalt își reluase repede atitudinea umilă și făgăduise să facă tot posibilul ca să-i satisfacă exigențele... Și iată că ultima sa furnizare de informații era nesemnificativă, sau aproape, după spusele Londrei ! Își făgădui să-i tragă o săpuneală zdravănă cînd se vor întîlni din nou. Pînă atunci el era țapul ispășitor. Ei era cel pe care șefii păreau să-l găsească timid ; poate chiar fricos ?

Fricos ! Roși și nu putu să-și reprime un gest de ciudă. Îl regretă repede, ghicind că această mișcare nu-i scăpase Clarei, care ridicase capul.

Sub privirile ei, tot trupul îi devenise de o sensibilitate extraordinară. Își întoarse ochii spre Claire. Nu se înșelase : îl observa pe deasupra cărții. Deveni și mai roșu, încercînd să-și explice atitudinea.

— Din pricina acestui mesaj, murmură el cu ciudă. Au într-adevăr aerul de a-și închipui că noi tăiem aici frunză la .cîini. Nu țin seama de condițiile în care se lucrează în clandestinitate.

Vocea îi suna fals și-și dădu seama de asta. Claire știa foarte bine, ca și el de altfel, că șefii lor din Londra cunoșteau dificultățile agenților secreți. Nu-i scăpase nici faptul că activitatea sa actuală prezenta infinit mai puține pericole decît cea a multor altora. Încercă din nou nevoia de a se justifica față de această tînără fată, a cărei tăcere părea impregnată de reavoință, ca de obicei.

— Dacă nu ne asumăm riscuri mai mari, o facem ca să ne conformăm instrucțiunilor lor.

Acel „ne" era o timidă tentativă de a suscita între ei un spirit de echipă. Încercase astfel deseori să rupă acel cerc de constrîngere și de neîncredere care făcea ca ra-

porturile lor să fie insuportabile. Dar încercarea sa nu dăduse niciodată rezultate fericite. Cu aceeași intenție, în cursul plimbărilor la țară, pe care le efectuau adesea înlănțuiți, ca să se supună exigențelor rolului și ca să fie zăriți de vreun țăran, el se încumetase, în primele zile, să ia în glumă situația lor de tineri căsătoriți și-s-o strîngă în brațe mai puternic decît era nevoie. Făcea asta fără vreun gînd ascuns, ci doar ca să aducă puțină căldură în relațiile lor. Ea îl măsurase din cap pînă-n picioare cu un dispreț atît de glacial, încît renunță repede la asemenea familiarități.

— În sfîrșit, dragă, nu văd ce-am putea face mai mult, în această gaură unde sîntem vîrîți !

Îi spunea adesea „dragă", chiar dacă erau singuri. Pretextul era că nu voia să-și piardă obișnuința ; de altfel, i se părea că acest cuvînt atenua ostilitatea prezenței sale. Persista, azi, în tentativa lui de apropiere și implora o aprobare.

Claire nu răspunse nimic, dar buzele sale schițară un surîs ; un fel al ei de a-și exprima mila disprețuitoare, derîderea, care-l făcea să tremure de ciudă și-i inspira dorința furioasă de a-i dovedi cît se înșela ea asupra lui.

Regretă sincer fraza pe care-o rostise, căci surîsul era foarte limpede : însemna că fata vedea perfect ceea ce ar fi putut face în plus. Fără să rostească o vorbă, ca și cînd n-ar fi fost demn de ea să se explice mai bine, Claire îi readucea astfel în minte o discuție deosebită pe care o avuseseră în ajun.

Un văr îndepărtat al ei, servitor într-un han situat la cîțiva kilometri de acolo, în plină pădure, îi furnizase o informație prețioasă, fără ca el însuși să-i dea importanță. Hanul era rechiziționat pentru trei zile, întrucît din ordinul căruia Herr Müller dorea să se odihnească acolo. Müller nu era numele adevărat al individului ; vărul îl aflase pe cel adevărat cu prilejul uneia dintre vizitele precedente, de la unul din oamenii din suita sa care vorbea franceza. Era vorba de doctorul Bergen, un personaj foarte important. Claire și Arvers știau că doctorul Bergen era de multă vreme semnalat serviciilor aliate ca unul dintre cei mai mari specialiști în materie de arme secrete. Știau de asemenea

menea că petrecea adesea scurte vacanțe în apropierea litoralului.

Claire ieșise din rezerva sa obișnuită, aducîndu-i la cunoștință această discuție. Anumite rețele ar fi plătit foarte scump informația pe care i-o dăduse vărul ei, fără ca acestuia să-i treacă cîtuși de puțin prin minte ceva despre activitatea ei clandestină.

— Sosește mîine. Va petrece acolo trei zile. Obiceiurile sale sunt cunoscute. După amiaza lucrează în camera sa, iar dimineața face o lungă plimbare prin pădure. La han, camerele alăturate sunt ocupate de un secretar și de patru indivizi îmbrăcați în haine civile, probabil polițiști. Pare să suporte greu prezența acestora și ei nu-l însoțesc niciodată în timpul plimbării sale. Polițiștii, la rîndul lor, par să considere această plimbare ca un fel de repaus. Cînd sosesc, se mulțumesc să scotocească prin toată casa și să parcurgă împrejurimile. Seara, în timp ce Bergen se culcă foarte devreme, ei beau pînă la o oră înaintată, iar a doua zi se scoală tîrziu. Bergen iese foarte devreme, singur...

Cunosc toate colțișoarele acestei păduri. În copilărie, spuse Claire, mă duceam adesea să mă joc acolo. Niciodată nu vom mai găsi o ocazie ca asta. Apoi tăcu, pîndindu-i ca de obicei reacțiile. Adăugă cu intenție :

— Scund, chel, Bergen nu e niciodată înarmat.

La început se prefăcu că nu pricepe ceea ce îi sugera ea, și spuse simplu :

— Trebuie să înștiințăm fără întîrziere Londra.

— E prea tîrziu pentru ca ei să mai poată pregăti operația. Bergen vine mîine.

— Lăsăm pe data viitoare. Aranjează ca vărul dumitale să te prevină.

— Ocazii asemănătoare nu se prezintă de două ori. Nu trebuie s-o lăsăm să ne scape... Îți repet că eu cunosc pădurea foarte bine. El se plimbă întotdeauna pe aceeași potecă.

Ea îl privi din nou, cu insistență, și lui i se păru că și vede ivindu-i-se în colțul buzelor surîsul acela detestat. Nu mai era posibil s-o facă pe omul care nu pricepe. Simțindu-se obligat să-i dea explicații asupra atitudinii

sale negative, își ascunse încurcătura sub un aer de autoritate aproape paternă.

— Îți amintesc, dragă, că una dintre regulile esențiale ale serviciului secret este separarea organismelor de informare de cele de acțiune. Noi suntem condamnați, vai, la informare. Înțeleg decepția dumitale de a vedea pierdută o astfel de ocazie. Crezi că eu însumi nu sunt disperat ? Doar dacă... Nu, nu, conchise el, după ce simulă că în gîndul său se dădea o ultimă luptă, n-avem dreptul să intervenim direct.

Simți că ea considera aceste excelente raționamente drept niște scuze jalnice. E drept că vocea sa nu era prea convingătoare. În acel moment, în fața expresiei disprețuitoare a fetei, își dădu seama că nu încetase să se gîndească la acea discuție din ajun.

Ea nu răspunse la remarca sa : „Nu văd ce-am fi putut face în plus", dar surîsul i se accentuă și deveni în mod fățiș sarcastic. El își plecă ochii, incapabil să îndure multă vreme această insultă calculată. Privirea îi căzu asupra mesajului de la Londra, care i se păru că reflectă un dispreț și mai nuanțat, dar asemănător cu cel cu care-l copleșea ea. Excesul rușinii și al furiei îl făcu să tremure din tot corpul și declanșă în el o impulsivitate irezistibilă, reacția brutală a orgoliului său în fața monstruoasei nedreptăți, a unor bănuieli josnice.

— Deci strigă el, bătînd în masă cu pumnul crispat, așa ? Ne socot prea prudenți ? Ei bine, vor vedea ei și încă foarte repede ; o să trecem la acțiune !

V

N-AVU CONTROLUL ACESTOR vorbe în timp ce le rostea. Abia în liniștea care urmă declarației sale își dădu seama că a declanșat o înlănțuire fatidică de evenimente, ducînd, pentru el, la o nouă probă a cărei grozăvie și-o imagina într-un mod confuz. Se blestemă de a fi fost încă o dată propriul său călău, dar schimbarea de atitudine a Clairei prelungi exaltarea impetuoasei sale hotărîri.

Ea îl privi stupefiată și incredulă. Surîsul îi înțepenise pe buze. El încercă o asemenea consolare pentru eșecul ei vădit, încît continuă pe drumul pe care se avîntase orbește, tăindu-și orice posibilitate de a da înapoi, simțind o plăcere subtilă să nu-și dezvăluie planurile decît pe îndelete, pentru a se bucura cît mai mult de decepția ei.

El vorbea acum cu o voce gravă, precisă, cîntărindu-și fiecare cuvînt, care-l atrăgea tot mai adînc în acest angrenaj.

— Bergen mai rămîne încă două zile la han, nu ?

— Mîine și poimîine.

— Și-și face singur plimbarea ?

— Singur.

— Mi-ai spus că cunoști tainițele pădurii...

— Fiecare copac ; fiecare tufiș ; fiecare piatră.

— De cît timp e nevoie ca să ajungi acolo ?

— Nici două ore. Există niște scurtături...

Nu se mai putea eschiva. Făcu o pauză și, cu hotărîrea liniștită a șefului care a cîntărit toate riscurile, declară simplu :

— Foarte bine. Dacă accepți să mă însoțești, voi lichida socotelile cu el.

El o văzu cu delectare cum își mușcă buzele de furie, iar acest spectacol îi era necesar ca să-i liniștească tulburarea. Ea făcu la rîndul ei obiecții, cu o voce care tremura.

— Ai spus că trebuie să ne limităm la informații.

— În principiu, da ; dar ocazia e prea frumoasă.

— Riscăm să fim certați de Londra.

— În mod sigur, făcu el pe un ton de dispreț calm. Îmi asum acest risc. Există un lucru care trebuie să primeze întotdeauna, dragă ; am reflectat la asta foarte serios : existența acestui om, Bergen, este o amenințare pentru mii, poate chiar milioane de vieți omenești. Și asta este o certitudine. Într-un astfel de caz, scopul scuză o abatere de la principiile noastre. Îmi iau toată răspunderea... dar, firește, dacă eziți, nu te pot obliga să mă ajuți.

Trăia suprema satisfacție de a părea, la rîndul lui, că bănuiește o lipsă de curaj la ea. Claire se mulțumi să ridice din umeri.

— Te voi conduce. Dacă plecăm în noaptea asta, vom fi acolo mîine în zori.

— Noaptea asta !

Vocea lui avu o bruscă intonație de groază. Nu se gîndise la proximitatea actului său. În sinea lui îl prevăzuse vag pentru poimîine și un răgaz de patruzeci și opt de ore ar fi estompat oribila claritate.

— Noaptea asta !

Dialogul lor se asemuia cu o scrimă savantă. Cum ea ridică repede ochii, punîndu-și o nouă nădejde în emoția sa, el ripostă din instinct.

— De acord. Vom pleca în noaptea asta, ca să fim mîine în zori acolo. Nu trebuie să neglijăm nici o șansă. Dacă vom avea mîine vreun necaz, ne va mai rămîne încă o zi.

Tăcură. Nădăjduia nebunește că ea va avea cel puțin un cuvînt de apreciere pentru îndrăzneala sa ; dar, surprinderea o dată trecută, ea păru absorbită de gînduri. El aștepta cu teamă rezultatul acestei deliberări interioare.

— Cum îl vei ucide, dragule ? întrebă ea în sfîrșit.

El era sigur că ea pregătea un contraatac. Vocea ei dulce, insidioasă și acel „dragule", pe care nu-l folosise niciodată în intimitate, erau de ajuns ca să-i dovedească intenția. Cuvîntul „ucide" era cît pe-aci să-l facă să tresară. Izbuti totuși să păstreze o aparență de sînge rece.

— Voi lua unul dintre revolverele ascunse la mama dumitale.

— Nici să nu te gîndești la asta ! Trebuie doborît în tăcere.

Fiecare dintre cuvintele ei era încărcat de o ferocitate deosebită. Ea continuă cu metodă, ca și cum ar fi explicat o teoremă unui copil :

— Împușcăturile nu vor întîrzia să alarmeze pe de o parte gărzile, pe de alta postul de jandarmi francez care se află la mică distanță de acolo. Ori, dacă pădurea e deasă în jurul hanului, nu e prea întinsă. Am fi în mod inevitabil descoperiți. E imposibil.

Ea păru a se mai gîndi, ca și cum, colaboratoare zeloasă, căuta pentru el cea mai bună soluție a unei probleme dificile.

— Să-l gîtui ? Poate ; dar dumneata mi-ai spus că asta cere o tehnică perfectă, destul de dificilă. Stai. Cred, conchise ea, privindu-l drept în față, cred că asta este o ocazie unică să folosești coarda dumitale de vioară.

Un val de sudoare îi acoperi trupul, în timp ce simți o violentă dorință s-o gîtuie pe ea. El, tot el, era cel care-i pomenise de această coardă ; la Londra, cînd cu pregătirile de plecare.

— E bine să luăm cu noi cîteva, spusese el atunci. Nu găsești întotdeauna ceea ce-ți trebuie la fața locului, în momentul în care ai nevoie.

Făcînd paradă de experiența sa, el îi explicase atunci ce învățase în cursul antrenamentului special : după unii experți, gîtuirea era procedeul cel mai ușor și cel mai sigur pentru a te debarasa fără zgomot de un dușman, pumnalul necesitînd o practică mai îndelungată.

Acum era cazul să folosească acea coardă ; ea avea dreptate ; dar descoperi în sugestia sa voința diabolică de a-l împinge pe ultima linie de apărare, înmulțind dificultățile sarcinii pe care și-o impusese într-un moment de nebunie. A înjunghia, a strangula, aceste cuvinte nu

trezeau nici o neliniște la Londra, într-o tabără de antrenament, în măsura în care actul părea îndepărtat și problematic. Aici însă, astăzi, cînd era vorba doar de cîteva ceasuri, acești termeni căpătau un sens cu totul diferit.

Era prins în cursă. Nu putea găsi nici o obiecție onorabilă la teribila logică a concluziei sale : împușcăturile erau imprudente. Se impunea deci coarda de vioară ale cărei merite le lăudase, pe care el însuși ținuse s-o ia cu el, din prevedere, e drept, pentru vreo împrejurare de acest fel. La rigoare, îi rămînea de ales între ea și pumnal, urmînd să se decidă la fața locului ; nu mai putu suporta supliciul privirii ei. Claire cerea un răspuns imediat, gata să-i aplice un nou surîs.

— Aleg coarda, spuse el cu voce surdă.

Se exprimă într-un asemenea fel, încît ai fi putut să-l iei drept un condamnat la moarte. Băgă de seamă și-și reveni, reușind să vorbească pe un ton liniștit, printr-un efort eroic de a-și corija întorsătura ambiguă a consimțirii sale, în care implacabila sa tovarășă putea să vadă revelația unei jalnice stări de spirit.

— Este, într-adevăr, mijlocul cel mai sigur, dragă. Îi voi sări în spate și-l voi gîtui. Nu va avea cînd să zică nici pîs !

VI

— N-A ÎNDRĂZNIT. A renunțat în ultimul moment, pe neașteptate. S-a dezumflat ca o băsică. Din fericire ! Dacă și-ar fi pus în practică planul, cred că aș fi abandonat lupta. A fost obligat să-și arate lașitatea, dar nu și-a mărturisit-o.

În fața mamei sale, Claire se străduia să ia un accent triumfător. De fapt, era la capătul puterilor. Lupta continuă pe care o ducea împotriva lui Arvers începea să devină la fel de deprimantă pentru ea ca și pentru el. Se străduia să considere ca o victorie slăbiciunea adversarului, atunci cînd putea marca un punct după o lungă serie de deziluzii.

— Povestește !

Bătrîna își păstră sîngele rece. Ca să nu-l mai aibă, ar fi trebuit cu totul altceva decît un atentat neizbutit împotriva unui neamț. Ea își păstra mereu același chip, închis, încruntat, încăpățînat, pe care nici un eveniment nu i-l putea schimba, cu excepția, poate, a înfăptuirii unei nădejdi supreme care, puțin cîte puțin, îi întunecase și-i încremenise trăsăturile feței.

Claire tocmai sosise, abia răsuflînd, răscolită, gata să leșine. Maică-sa părea mîniată s-o vadă atît de puțin stăpînă pe ea. Femeia nu se îngrijora cîtuși de puțin, în aparență, de pericolul prin care trecuse fiică-sa. Îi dădu să bea și porunci cu asprime :

— Povestește !

Claire respiră cu efort și izbuti să se liniștească îndeajuns pentru ca să-și istorisească povestea. În ajun, seara, mama fusese pusă la curent cu proiectele lui Arvers. În fiecare zi, Claire o informa despre faptele și gesturile

dușmanului lor, ascultînd cu religiozitate sfaturile sau mai curînd poruncile sale.

— Am plecat noaptea. Ieri seară el n-a mîncat nimic și s-a închis devreme în camera sa. Am reușit să mă apropii de el, înainte de a părăsi vila. Lucrul n-a fost prea ușor ; se ținea la distanță cu încăpățînare. Mirosea a alcool.

— Mirosea a alcool, repetă mama cu satisfacție.

Ea nota mental toate amănuntele, chiar și pe cele mai triviale, cu privire la Arvers. Își alcătuise în cap un fel de dosar care creștea cu fiecare zi și care, în mintea ei, avea să sfîrșească prin a da la iveală adevărul.

— Mirosea a alcool, deși fusese precaut și-și clătise gura ; l-am auzit. Cred că a băut o bună parte din noapte... Pe drum am mers în tăcere ; apoi l-am dus pe poteci ocolite. Auzeam în spatele meu răsuflarea lui gîfîită. Mă urma cu greu, iar eu mergeam cît mai repede cu putință.

— Bine, încuviință mama.

— De mai multe ori mi-a spus să încetinesc, chipurile din cauza întunericului. O dată m-a rugat, cu o voce răgușită, să mă opresc. Și-a dus mîna la inimă. Era la capătul puterilor. I-am luminat brusc fața cu lampa electrică. Era atît de hidos, încît am fost îngrozită și am făcut un pas înapoi. Dacă ar fi avut forța și curajul, pe mine m-ar fi ucis.

— N-avea nici forță, nici curaj pentru așa ceva.

— Știu. Asta e ceea ce m-a liniștit puțin. Ne-am reluat drumul. Am ajuns aproape de han în zori. Am regăsit cu ușurință drumul la care mă gîndisem că ar fi cel mai propice pentru o ambuscadă : un hățiș des, tăiat de un drum care venea dinspre han. Bergen era obligat să treacă pe-acolo. Foarte aproape, grămezi de stînci dominau pădurea și-ți permiteau să vezi fațada casei. Ne-am cățărat pe una din ele, după ce am reperat jos, o ascunzătoare. El mă urma ca un automat. Dîrdîia.

— Dîrdîia, repetă mama.

— Ajuns sus, căzu lat la pămînt. Nu mai era în stare să-și impună stăpînirea. L-am simțit pe punctul de a se prăbuși. Niciodată nu mi s-a părut atît de jalnic.

Buzele îi tremurau, ca și cum ar fi vrut să vorbească. Avea un aer rugător. Am crezut, da, timp de cîteva secunde, am crezut că era pe cale să-mi facă o mărturisire... Stătea culcat pe pămînt, puțin întors pe-o parte, cu o mînă apăsîndu-și pieptul, cu tot trupul scuturat de frisoane.

— Și-atunci ? făcu mama cu nerăbdare, fără să împărtășească emoția pe care o încerca fiică-sa amintindu-și de această scenă.

— Și-a revenit...

Mama luă un ton sever.

— Trebuia să-l bruschezi, să profiți de avantajul tău !

— N-am mai avut timp. De cum soarele începu să lumineze pădurea, își reveni... A izbutit să se așeze. Simțeam că făcea eforturi disperate. S-a străduit să privească hanul. Poarta fu împinsă și Bergen ieși singur ; îmi fusese descris : mic, pricăjit, cu picioare subțiri ; el era. Străbătu grădina și dispăru în tufișuri. În mai puțin de zece minute avea să fie lîngă noi. Nu ne mai rămînea decît timpul să coborîm din locul nostru de observație. Ne ascunserăm în spatele unui tufiș de pe marginea drumului. Avea să treacă la doi metri de noi.

— Care era atitudinea lui în acel moment ?

— Mi s-a părut stranie. Deși doar cu cinci minute mai înainte era pe punctul de a leșina, acum părea calm și aproape hotărît. Își scosese coarda din buzunar și o întindea ca pentru a-i încerca tăria. Oh, abia mai tîrziu am înțeles că de fapt se decisese să renunțe. Acesta era un simulacru de hotărîre. Se gîndea la scuza pe care urma să mi-o invoce.

— Și eu sunt sigură de asta.

— În acel moment am crezut că văd un alt om. M-am întrebat chiar dacă nu va merge pînă la capăt.

— Nici un pericol, bombăni mama. Îl văd ca și cum aș fi fost acolo.

— Abia cînd am auzit tot mai aproape pasul lui Bergen, am ghicit sensul comediei sale. Atunci expresia i s-a modificat și și-a dus mîna la frunte, ca și cum ar fi fost izbit de o idee subită. Toată această mimică nu tindea decît să-i mascheze slăbiciunea. Cînd Bergen fu la cincizeci de metri de noi, el mă apucă de braț. Am vrut să

mă desprind, dar el mă strînşe şi mai tare, mă trînti jos şi se prăvăli peste mine, ca să mă imobilizeze, apoi îmi şopti la ureche : „Nu te mişca. M-am gîndit bine. Nu se poate. E imposibil". Eram turbată de furie. Simţeam dorinţa să dau pe faţă prezenţa noastră, să mă arunc eu asupra neamţului, ca să-l văd pe el ce-o să facă...

— Ar fi trebuit...

— N-am putut. Mă paralizase sub greutatea lui şi-mi pusese mîna pe gură. Bergen trecu, mergînd foarte repede, fără a bănui prezenţa noastră. El aşteptă o vreme înainte de a-mi da drumul. Cînd fu sigur că celălalt era departe, îmi vorbi cu jumătate de voce, afectînd o siguranţă care mă exaspera:

— Ar fi fost o nebunie, spuse el. Dorinţa de a acţiona ne-a făcut să ne pierdem capul. Gîndeşte-te la represaliile în care un astfel de atentat ar fi tîrît întreg ţinutul.

— Credeam că ai cîntărit toate riscurile, replicai eu. Existenţa lui Bergen ameninţă mii, poate milioane de vieţi omeneşti...

Acestea erau propriile sale cuvinte. Chipul i se înroşi. Un moment fu descumpănit, dar reluă cu vehemenţă.

— Nu-i vorba de noi ; asta n-ar fi fost nimic. Ne-am fi sacrificat viaţa. Dar gîndeşte-te că nemţii ar fi împuşcat jumătate din satul dumitale, care este centrul cel mai apropiat. Te-ai gîndit la mama dumitale ?

Pretextul era evident, dar tot dispreţul pe care l-am putut pune în atitudinea mea n-a slujit la nimic. Izbutise să facă faţă situaţiei.

— Îl avem în mînă, spuse mama. Bătălia e pierdută pentru el, orice-ar face. Şi-a dat seama că nu te-ai lăsat înşelată ?

— Sigur. La întoarcere n-a cutezat să mă privească în faţă.

— Îl avem în mînă, repetă mama înălţîndu-şi capul. Data viitoare nu trebuie lăsat să-şi vină în fire. Acum îl cunosc bine. E un om care trebuie bruscat. Va scăpa întotdeauna dacă-i vom da răgazul să se gîndească.

VII

ARVERS ÎL AȘTEPTA PE Gleicher, care sosise la vila sa o dată cu căderea nopții și care trebuia să vină să-l vadă după masă. Încercă să alunge imaginea lui Bergen din pădure și gustul amar pe care i-l lăsase amintirea eșecului său. Izbuti, gîndindu-se la primirea pe care i-o rezerva trădătorului, repetîndu-și în șoaptă cuvintele pe care avea să i le spună. În sumbra atmosferă în care se zbătea, vizitele lui Gleicher i se păreau ca o rază de soare.

Neamțul bătu ușor în ușă, la ora convenită și se prezentă sub înfățișarea pe care Arvers i-o cunoștea, întărindu-și aspectul burghez prin jocul fizionomiei studiate, menită să exprime servilism, aviditate și frică. Arvers nu-l pofti nici măcar să se așeze. Cu mîinile în buzunare, cu privirea dominatoare, simțind plăcerea de a-l face să-și plece ochii, el își expuse cu brutalitate nemulțumirile. Claire era în cealaltă parte a living-room-ului, despărțită de ei printr-un perete mobil tras pe jumătate. Vorbi destul de tare, pentru ca ea să nu piardă nici un cuvînt din potopul său de invective.

— Vreau să-ți spun, domnule, că nu sunt pe deplin satisfăcut de serviciile dumitale. Ultimele informații pe care le-am cumpărat de la dumneata sunt absolut neînsemnate. A băgat de seamă și serviciul meu și a confirmat acest lucru. Te plătesc destul de scump pentru a aștepta de la dumneata alte lucruri decît baliverne.

Se deplasă puțin ca s-o zărească pe Claire.

Ea se pregătea să scrie, indiferentă la izbucnirea lui. El fu contrariat, dar oarecum consolat de aerul descumpănit al lui Gleicher, care bîlbîi timid niște scuze ploate. Îl întrerupse cu un gest scurt, arătînd că nu isprävise.

— Te rog să bagi de seamă că pînă astăzi eu am respectat cu scrupulozitate înțelegerea noastră. Adaug că voi fi obligat să o revizuiesc, dacă dumneata nu pui mai multă conștiinciozitate în această afacere.

Se îmbătase cu propriile lui fraze. Claire se opri din scris și făcu un gest brusc pe care orgoliul său îl luă drept un semn de apreciere, cînd de fapt el trăda numai exasperarea tinerei fete în fața apucăturilor sale. Continuă, căutînd un efect de contrast, luînd fără tranziție un ton misterios, aproape sinistru.

— Fără a vorbi, bineînțeles, de măsuri extrem de severe pe care nu voi ezita să le iau, ca să mă asigur de discreția dumitale.

Iată cum trebuie să se poarte cu trădătorii ! Acesta era cu totul la discreția sa. Îl demascase : era nu numai un individ înrăit, ci și un netrebnic, o ființă a cărei amintire numai și-ți face greață. Ca să-l „taxeze", îi era deajuns să-i vadă atitudinea din acel moment. Se înjosea în loc să-i țină piept. Îl întrerupse din nou cu un aer de om scos din sărite :

— Bun. Te-am avertizat. Astăzi ce mi-ai adus ?

Neamțul deschise servieta și-i întinse hîrtiile pe care Arvers începu să le examineze prost-dispus, ridicînd din cînd în cînd din umeri. Gleicher îl observa cu atenție și părea gînditor. Reflecția sa trebuia să fie destul de intensă, pentru a-l face să-și părăsească puțin cîte puțin manierele servile. Se hotărî în sfîrșit să vorbească, pe un ton încă respectuos, dar îmbogățit cu o nuanță subtilă, aproape imperceptibilă, care ar fi putut scăpa unui observator oarecare, dar pentru care Arvers poseda un simț de detectare infailibil pe care-l detesta.

— Herr Arvers, spune Gleicher, vă cer cele mai umile scuze. Mă simt rușinat, într-adevăr rușinat. Aveți de o sută de ori dreptate ; acele informații n-au fost demne de dumneavoastră.

Simțul deosebit al lui Arvers fu alertat. Înregistră, prin această umilință suspectă, o notă sarcastică. Era atît de neașteptată, încît Arvers încercă un șoc și un fior, ca și cum ea îi vestea o amenințare. De la reîntoarcerea sa în Franța, surpriza era tot timpul însoțită la el de o neliniște surdă. Privi instinctiv în direcția fetei, neliniștit

de a ști dacă ea fusese impresionată ca și el de acele accente neobișnuite, dar ea își reluase lucrul și nu părea să fi auzit.

— Aveți de o sută de ori dreptate, Herr Arvers ; acele informații nu erau demne de dumneavoastră, și mă tem că nici astea nu sunt de o importanță capitală. Nu-i vina mea, credeți-mă ; am avut, cu toate străduințile, destulă bătaie de cap ca să le obțin. Dar țin să-mi cîștig cinstit banii și vreau să vă dau dovada. Închipuiți-vă, Herr Arvers, că înainte de reproșurile dumneavoastră, justificate, m-a mustrat conștiința. Într-adevăr, am încercat remușcarea de a nu vă fi furnizat o marfă de prima mînă în ultimele săptămîni. Am făcut imposibilul ca să-mi răscumpăr vina și am reușit. Sunt în măsură, astăzi, să vă livrez, în sfîrșit, un document de prim ordin, un document demn de dumneavoastră, Herr Arvers, și de asemenea de mine, căci am și eu amorul meu propriu.

Începea să-și demaște mașinațiile. Acest moment îl răsplătea după o lungă perioadă de dezgust în care fusese constrîns să joace un rol respingător.

— Și unde este acest extraordinar document ? întrebă Arvers, făcînd un efort ca să-și reia aerul său autoritar. Aici nu văd nimic alta decît obișnuita plevușcă.

— Nu l-am adus aici. Aparține unuia dintre prietenii mei, care va fi probabil dispus să-l cedeze ; dar el își dă seama de valoarea lui ; o să vrea cam mult, Herr Arvers.

— Cum pot ști dacă este într-adevăr prețios ?

Gleicher își coborî vocea în așa fel, încît să nu fie auzit decît de el și murmură cu un aer misterios :

— Pot să vi-l pun la dispoziție, să-l auziți astă-seară, Herr Arvers, se află la vila mea.

— Să-l aud ?

— Da. E vorba de o înregistrare pe bandă de magnetofon.

Arvers tresări. Auzind cuvîntul „magnetofon", care nu sugera nici un pericol precis, simți cum îi crește teama provocată de bizara comportare a musafirului său. Avea intuiția confuză că-i aducea o explicație de temut a unui anumit incident în aparență neînsemnat, uitat vreme îndelungată din cauza banalității sale și pe care nu izbutea încă să și-l reamintească. Poate că adevărul începea

să și mijească în inconștientul său, pe căile întortocheate care-i sunt obișnuite, drumuri mult mai apropiate de presimțire decît de cunoașterea rațională.

— Un magnetofon, repetă coborîndu-și și el instinctiv vocea, să nu-l poată auzi Claire.

— Un magnetofon. Cînd veți asculta această bandă, sunt sigur că-i veți aprecia ca și mine importanța... și de asemenea, adăugă Gleicher, clipind din ochi, caracterul ei extrem de confidențial, Herr Arvers. De acest document nu trebuie să afle subalternii. Din pricina asta nu l-am adus aici. Dar dacă binevoiți să poftiți la mine, doar cincizeci de metri de aici, Herr Arvers, ați putea să luați cunoștință de el în cîteva minute.

Nu mai era posibil să se înșele asupra atitudinii sale. Era ironic, greoaia ironie nemțească.

Arvers încercă încă o dată să-și stăpînească tremurul și să recapete avantaj, declarînd tare că era probabil vorba de aceleași fleacuri pentru care era inutil să se deranjeze. Gleicher replică atunci că propriul său interes cerea această deplasare, cu un aer dintr-o dată foarte serios, încît Arvers se simți din nou dominat. Teama sa devenise atît de intensă, încît nu cuteză să mai ceară alte explicații cu privire la această bandă misterioasă.

Ezită totuși. Se mai dusese la vila lui Gleicher. Pînă acum nu se temuse de vreo capcană din partea acestuia, socotindu-l prea compromis pentru a-i face vreun rău ; dar în seara asta apucăturile lui ciudate îl alarmară. Neamțul îi ghici gîndurile.

— Credeți-mă, Herr Arvers. Nu riscați nimic. Vă dau cuvîntul meu că nu-i vorba de o cursă.

— Nu mă tem de dumneavoastră, spuse brusc Arvers. Să mergem.

Ieșiră în noapte. Gleicher mergea înainte, fără să rostească un cuvînt, iar Arvers nu-i puse nici o întrebare. Acest trădător, pe care credea că-l ține în căușul palmei sale, începea să i se pară o ființă de temut, un dușman de adăugat pe lista numeroasă a celor care se străduiau să-i tulbure desfășurarea armonioasă a viselor sale.

Gleicher îl pofti să intre în living-room-ul care era luminat. Arvers avu o tresărire zărind acolo un alt individ, care, la sosirea lor, se ridică în picioare.

— Liniștiți-vă, Herr Arvers, făcu Gleicher cu un rîs scurt. Sunteți prea nervos. E pur și simplu Otto, prietenul despre care v-am vorbit. El vă cunoaște de multă vreme. A ținut să vă vadă. Puteți avea toată încrederea în el. Știe cu cine are de-a face. Nu-i așa, Otto ?

Otto aprobă surîzînd la subînțelesurile glumețe ale șefului său. Gleicher, care părea foarte mulțumit, le servi de băut.

— Herr Arvers este grăbit, Otto, spuse el mai apoi. Nu trebuie să-l facem să-și piardă prețiosul său timp. Cred că-i putem oferi mica noastră audiție. Sunteți gata, Herr Arvers ?

El consimți printr-un gest. Otto se sculă și dădu drumul magnetofonului pe care-l adusese și pe care-l pusese într-un colț al camerei. Pe urmă, se îndreptă și rămase în picioare, aproape de aparat, observîndu-l pe Arvers cu atenție. La început, auziră cîteva sunete nedistincte.

— Ascultați cu atenție, Herr Arvers, spuse din nou Gleicher. E într-adevăr o bandă uluitoare.

VIII

LA ÎNCEPUT, ARVERS NU înțelese. Nu-și recunoștea propria-i voce. Timp de cîteva secunde își închipui că aude cuvintele unui străin și încercă o liniște trecătoare ; doar cîteva secunde, ca și cum o putere perversă hotărîse să-i acorde acest scurt răgaz, ca să-l copleșească și mai mult pe urmă.

Apoi, cu gradația unui supliciu rafinat, pe măsură ce bătăile inimii i se accelerau, în timp ce zidurile palatului său de iluzii se năruiau, se simți scufundîndu-se în bulboana fără ieșire a disperării, în mod progresiv, pentru ca conștiința sa să înregistreze toate amănuntele acestui infern.

Un nor sumbru de amintiri dezgustătoare, pe care voința miraculoasă a unui spirit înverșunat izbutise să le îndepărteze luni de zile, amintiri însă din ce în ce mai agresive, din ce în ce mai apropiate de o anumită imagine centrală, o formă umană care era el, el însuși, legat fedeleș, neputincios, întins pe o mizerabilă saltea de paie, în odaia unei ferme dărăpănate.

Din ce în ce mai iute, în ritmul tot mai rapid al inimii sale, demonii realității, scăpați din cușca obscură unde fuseseră întemnițați, se străduiau să-l înăbușe sub aripile lor respingătoare, șoptindu-i mai întîi la ureche, confidențial, apoi murmurîndu-i rînd pe rînd rămășițele mărturiei parțiale, pe urmă ridicînd tonul și grăbind cadența monstruoaselor acuzații, pînă la contopirea vocilor stridente într-un urlet. Acesta trezea o stare mai veche a ființei sale, care, în ciuda sublimei cruciade a uitării duse de spirit, existase într-un punct al trecutului, punîndu-și amprenta pe arhivele de neșters ale timpului și spațiului. Starea aceasta își desfăcea puțin cîte puțin vălurile

în care el o înfășurase, mîrșăvia sa se accentua la fiecare rotire a aparatului. Frazele i se înfățișau acum ca niște vechi cunoștințe. Ele îi redeveniseră atît de familiare, încît își mișca buzele și le rostea în mod inconștient, o dată cu aparatul, uneori chiar cu o clipă mai înainte, făcînd fără să vrea din vocea lui un acompaniament derizoriu al sinistrului ecou al trecutului.

Cînd Cousin cutezase să redeschidă ochii, șeful polițiștilor stătea cu spatele întors, aplecat asupra unui instrument a cărui natură n-o putea determina, dar care era legat prin fire de o baterie. Se gîndi la un magnetofon, agățîndu-se de nădejdea fără sens că va fi supus doar unor șocuri electrice.

Cît i se părea de dulce această tortură ! Dar nu era vorba de asta. Șeful se întoarse abandonînd instrumentul misterios și făcu un semn unui dintre oamenii săi care se îndreptă spre Cousin, învîrtind vătraiul încins, al cărui vîrf strălucea ca o stea.

Acesta fusese momentul în care el, la simpla vedere a fierului incandescent, capitulase. Nu suportase ideea contactului cu carnea sa. Era năucit de presimțirea suferinței. Depusese armele dintr-o dată cu graba și nebunia marilor panicarzi. Pînă atunci sperase în mod vag să cîștige timp, avînd intenția să discute cu călăii săi. Toate acele veleități confuze fură însă instantaneu dezintegrate de strălucirea vătraiului.

N-avea decît un singur gînd, mintea i se concentrase asupra unei singure dorințe : să termine repede, Dumnezeule, repede ! Să nu-i lase acelui om timpul să se apropie nici măcar un pas.. Groaza care îl domina acum era aceea de a nu putea vorbi destul de repede, de a fi împiedicat să se facă înțeles chiar în secunda în care nu le-ar putea refuza nimic ; de a nu avea timpul să-i convingă de faptul că era la dispoziția lor, cu trup și suflet, gata să le îndeplinească fără discuție orice dorință. Numai să n-aibă ei vreo îndoială în legătură cu asta ! Numai să nu-și închipuie că i-ar înfrînge o ultimă rezistență printr-o scurtă aplicare a fierului !

Astfel, cu creierul înfierbîntat de urgenta sa capitulare, el reuși, în vreme ce omul făcu un pas, să scuipe cît colo fiola de sticlă — acea otravă pe care n-avusese niciodată intenția s-o înghită — și să urle cu grabă cuvintele pe care magnetofonul i le repeta acum cu o fidelitate implacabilă.

— Opriți ! Voi vorbi. Voi spune tot, tot ; voi face tot ce vreți... o rețea completă... legături cu Londra... nume, adrese, vă voi da tot !

Aparatul reproducea, cu o exactitate crudă, toate nuanțele spaimei sale ; poticnirea vocii sale, de exemplu, cînd era cît pe ce să se înece, dat fiind halul în care-i năvăleau vorbele în gîtlej spre a furniza cît mai multe informații posibile.

Cînd șeful polițiștilor păru că ezită, el își precipită din nou debitul :

— Lucrul e foarte urgent... Vedeți că nu ascund nimic... în seara asta, în noaptea asta... nu-i vreme de pierdut... un atentat pregătit... Atelierul de locomotive... un comando de douăzeci de oameni. Întîlnirea este la Café du Commerce... Vă voi da adresa. Semnalul de recunoaștere este...

Josnicia sa se confirma cu o precizie deosebită. Nimic nu-l obliga să vorbească despre această operație : nimic, decît necesitatea de a le demonstra evident inutilitatea torturii. Se înverșuna, socotind că această mărturisire gratuită era cea mai bună dovadă a bunăvoinței sale.

— În noaptea asta... peste cîteva ceasuri ; n-aveți decît exact timpul să interveniți... Douăzeci de oameni... la Café du Commerce. Mitralierele sînt ascunse la... există și explozive.

Călăul fu înlăturat printr-un gest al șefului. Deși amînarea dorită fusese obținută, Cousin continua să se bălăcească în josnicie, cerșind mila, aruncînd în dezordine toate argumentele care-i veneau în minte, pentru a obține clemență.

— Nu mă atingeți. Pot să vă fiu foarte util. Mă bucur de încrederea șefilor mei. Gîndiți-vă la ajutorul pe care pot să vi-l dau...

Înregistrarea dură astfel minute în șir, întreruptă de întrebările polițistului, la care el răspundea cu o exacti-

tale și o precizie scrupuloasă, preîntîmpinînd cerințele acestuia. Reflexul material al lașității sale îi pricinuia o suferință atroce. I se părea, în fiece moment, imposibil ca organismul său să-l mai suporte multă vreme. Acel supliciu trebuia să înceteze într-un fel sau altul. Avea să leșine, cu siguranță. Dar pierderea cunoștinței, pe care o dorea din tot sufletul, nu se produse și fu nevoit să asculte pînă la capăt, incapabil chiar de a găsi în el suficientă putere de a-și duce mîinile la urechi.

Audiția se terminase. Otto oprise de multă vreme aparatul și aștepta, imobil, o inițiativă a șefului său, care nu părea grăbit. Gleicher mai ascultase această bandă de multe ori, dar de fiecare dată ea îi inspira noi reflecții.

Ieși brusc din reverie, pentru a-și îndrepta trupul, a-și suge pîntecele și a-și relua aerul colonelului conte von Gleicher. Era o reacție instinctivă de apărare împotriva josniciei personajului deprimat din fotoliu, în fața căruia i se părea nedemn de a se mai sili să-și joace rolul.

— Dă-i să bea, Otto, spuse el cu dispreț ; dacă nu, o să se simtă rău și asta nu ar duce la nimic. Domnule, ai auzit ca și noi. N-am intenția să fac vreun comentariu. Cînd o să-ți mai vii în fire, am să-ți explic ce aștept de la dumneata. Acel „domnule", încărcat de un dispreț glacial, în care nu se discernea nici cea mai mică urmă de ironie, îl intimidă pînă și pe Otto. Arvers, după ce-și goli în mod mecanic paharul, nu avu nici un gest de protest și nu răspunse nimic. Gleicher așteptă un moment, apoi continuă :

— Iată ordinele mele, domnule. Socot că-ți dai seama de situația dumitale și că nu-i nevoie să insist asupra neplăcerilor pe care ți le-ar atrage cea mai mică nesupunere... Oh, văd din privirea dumitale că nu mă înțelegi. Vreau deci să fiu cît mai explicit. Nu sînt un barbar. Dacă există în poliția noastră, ca și în cele ale tuturor națiunilor, subalterni care se înjosesc să folosească tortura, eu disprețuiesc aceste procedee și nu le întrebuințez niciodată. N-ai să riști nimic de genul ăsta cu mine ; îți dau cuvîntul meu de ofițer german... Nu ; dacă nu calci drept, domnule, mă voi mulțumi să fac să parvină șefilor dumitale banda de magnetofon.

PARTEA A PATRA

I

AUSTIN PĂTRUNSE ÎN cabinetul doctorului Fog, a cărui armonie odihnitoare o admira la fiecare vizită. Absorbit de ocupații din ce în ce mai importante, doctorul îi lăsase toată inițiativa în afacerea Arvers și în alte cîteva, sub rezerva de a-l preveni în cazul vreunui eveniment important. Austin, judecînd că astăzi intervenția lui devenise necesară, îi ceruse o audiență. Îl primi cu afabilitatea sa obișnuită.

— E ceva nou, *sir*.

— Într-adevăr ? făcu doctorul Fog, frecîndu-și mîinile.

— Mai întîi acest mesaj, primit acum zece zile.

— Trimis de Arvers ?

— De el însuși. Cred că e util să vi-l citesc în întregime.

Doctorul citi cu jumătate de glas, pe îndelete, ca să aibă timp să reflecteze :

„Intrat în noi detalii amănunțite cu Gleicher. Luat contact cu un ofițer superior din Abwehr, care a declarat că cunoaște activitatea mea și a lui. Porecla : Otto. Otto, convins astfel, ca și statul major al Abwehrului, că războiul e pierdut pentru Germania, încearcă să intre în legătură cu o autoritate din serviciul secret aliat, pentru discuții de importanță supremă. Neîncredere, dar Gleicher pare sincer. Ce trebuie să fac ?“

Doctorul Fog nu manifestă nici o surpriză.

În loc să-și dea părerea, cum îl invita privirea lui Austin, el remarcă simplu :

— Presupun că ai și răspuns...

— Imediat, *sir*, iată : *„Dacă socotiți propunerea serioasă, luați contact dumneavoastră înșivă cu Otto. Obțineți precizări și garanții“.*

Doctorul aprobă printr-un semn textul.

— Am crezut că-i pot dicta această purtare, *sir*. Izolat cum este, nu-i nici un inconvenient să întîlnească vreun agent dușman care-l cunoaște mai de mult. Numai că...

— Numai că, atunci cînd ni se întinde o capcană, trebuie întotdeauna să te prefaci că pici în ea. E un excelent principiu față de bolnavii mintali și de serviciile inamice. Dar asta poate că nu-i o capcană...

— Poate că nu este o capcană, repetă Austin fără convingere.

— Nu trebuie să disprețuim sistematic avansuri de acest gen, oricît de ciudate ni s-ar părea ele. Cred că știi cine e șeful Abwehr-ului ?

— Amiralul Canaris.

— Chiar el. Or, chiar dacă te va surprinde, circulă de mai multă vreme zvonul că a încercat să ia contact cu noi... Vreau să spun cu un personaj important din serviciul nostru, se corectă doctorul Fog cu un surîs ipocrit.

— Într-adevăr ?

— Adaug că anumite personalități sînt chiar convinse că el așteaptă doar un gest, ca să treacă de partea noastră, ceea ce mi se pare cam exagerat... Arvers a răspuns ?

Iată, *sir* : *„Întîlnit Otto. Pare personaj important și de bunăcredință. Garanții : primo, mi-a dovedit că știe de trădarea lui Gleicher, informații furnizate — propria mea activitate, raporturi cu Londra, radio, puncte de transmisie. Destul pentru a fi împușcați cu toții, și totuși n-a încercat niciodată să ne sperie. Secundo : mi-a înmînat el însuși documente, cred, foarte importante, transmise de urgență. Insistă să intre în contact cu șefi importanți"*.

— Și acele documente ? întrebă doctorul Fog.

— Sigur. L-am întrebat pe operatorul care le primește de obicei și nu poate fi îndoială. Știți că recunoaște maniera unei transmisii mult mai bine decît o semnătură. Claire le-a transmis. Numai că...

— Numai ce ?

— Ea le-a însemnat cu un semn de alarmă, *sir*. Două litere inversate într-un anumit grup. Asta nu e o piedică la descifrat pentru experții noștri și, conform convenției, înseamnă că trebuie să fim foarte atenți.

Doctorul Fog își încruntă sprîncenele, dar nu comentă nimic. Austin așteptă o clipă, pentru ca apoi să continue cu însufleţire :

— Imposibil să-ţi faci o părere în această privinţă, *sir*, dar e sigur că cei doi se poticnesc pe undeva ; întrebuinţarea unui cod special arată că Arvers se fereşte de Claire. Semnalul acesteia dovedeşte acelaşi lucru. Rolul meu fiind de a veghea asupra lui Arvers, prezenţa mea e indispensabilă acolo.

— E cam periculos, remarcă doctorul, fără să pară de altfel surprins.

— Va fi probabil şi mai periculos să-l lăsăm să lucreze singur. Cît despre faptul de a nu întreprinde nimic, aţi spus-o şi dumneavoastră înşivă, *sir*, riscăm să pierdem o ocazie preţioasă.

— Claire a tras semnalul de alarmă, spuse gînditor doctorul.

— Ea a putut să-şi facă fel de fel de gînduri, datorită faptului că celălalt n-a pus-o la curent cu secretul lui. Ideea sa fixă riscă s-o facă să nu mai judece normal. De asta mă temeam de mai multă vreme.

Doctorul Fog, care avusese nenumărate ocazii să-şi judece asistentul, şi care-l aprecia din ce în ce mai mult, îi aprobă planul. Conform obiceiului, îi lăsă cea mai mare libertate de acţiune. Austin va examina personal, va studia la faţa locului propunerea germană, va avea o întrevedere cu Gleicher şi chiar cu faimosul Otto dacă va socoti că putea să-şi asume acest risc. Eventual, va pregăti o întîlnire cu un eşalon mai înalt. Doctorul termină convorbirea sfătuindu-l să fie prudent.

— Nu uita, Austin, îi spuse el la plecare, că profesioniştii noştri n-ar folosi niciodată un agent care a căzut în mîinile duşmanului.

II

DESIGUR, COLONELUL conte von Gleicher nu era un barbar. El se consola, pe bună dreptate, cu ideea de a fi un om cultivat. Îi plăceau filozofia și artele tot atît cît și războiul. În timpul șederii sale la vilă, după ce isprăvea cu Arvers și cu obligațiile meseriei, i se întîmpla să-și petreacă serile ascultînd muzică clasică imprimată pe discuri, dacă nu se cufunda în operele vreunui maestru al gîndirii, vechi sau moderne. Aceste calități îl și desemnaseră pentru un post important în Abwehr.

Era de asemenea un om de o loialitate perfectă, educat în spiritul onoarei militare. Astfel, ascultînd pentru prima oară mărturisirile lui Arvers, dacă reacția imediată a fost un dezastru mental și singurul său comentariu *Schwein* (porc), nu socoti nici o secundă să facă pentru el o excepție de la regula pe care și-o fixase în privința relațiilor cu agenții dușmani. Acest lucru apăru fără ambiguitate cînd adjunctul său, Otto, insistase asupra interesului documentului cu un aer care nu-i plăcu.

— Noi știm că e un laș, Herr Doktor. N-o să ne fie greu să obținem tot ce vrem de la el.

— N-o să ne fie greu, repetă Gleicher, privindu-l fix, dar adu-ți aminte ce ți-am spus, Otto. Noi nu sîntem polițiști și n-am acceptat această funcție ca să-mi murdăresc mîinile.

— Cunosc ideile dumneavoastră cu privire la acest subiect, Herr Doktor, și nu pot decît să le aprob. Nu mă gîndesc cîtuși de puțin la o constrîngere fizică ; dar, dată fiind ticăloșia sa, cred că simpla amenințare...

Gleicher îl întrerupse cu severitate.

— Nici nu poate fi vorba de asta. Niciodată spectrul torturii sau al constrîngerii fizice, cum spui, nu va fi evocat în serviciul meu. N-aș mai putea dormi, dacă m-aș coborî la asemenea procedee... Ne vom servi de psihologie, Otto, adăugă el pe un ton potolit ; și, în acest caz deosebit, asupra căruia am reflectat timp îndelungat, sunt sigur că avem o armă infinit mai eficace decît violența.

— Poate, spuse Otto fără convingere.

— Te îndoiești ? Încă n-ai înțeles ce poziție are față de șefii săi ? N-ai ghicit că a pus trădarea pe seama altuia și că el a trecut drept un erou ? Numai asta poate să explice de ce l-au însărcinat cu o altă misiune. Atunci nu crezi că acest om va face orice pentru noi ca să tăcem din gură ?

Otto își privi șeful mai întîi cu surprindere, apoi cu admirație. Nu-și închipuise să fie atît de subtil. Un moment, un moment foarte scurt, bănui într-un chip confuz că planul său risca să-l antreneze pe căi și mai crude decît metodele Gestapoului, dar evidența eficacității sale îl împiedică să-și precizeze scrupulele, așa că răspunse simplu :

— Aveți dreptate, domnule colonel — era pentru prima oară că-i spunea astfel. E obligat să ne asculte. Sunt de neiertat că nu m-am gîndit la asta. Vă mulțumesc că mi-ați deschis ochii asupra imoralității și inutilității torturii.

— *Ein Herrendienst* [1], Otto, conchise Gleicher, surîzînd de satisfacție în fața acestui omagiu.

Arvers n-avu nici măcar urmă de revoltă cînd Gleicher îi oferi posibilitatea să încheie tîrgul. Nici nu putea să aibă. Teama confuză în care trăise pînă atunci făcu loc unei adevărate groaze, tradusă printr-o viziune odioasă care i se impunea la fiecare oră din zi și din noapte.

Decorul era cabinetul doctorului Fog, rămas în amintirea sa ca bîrlogul unui personaj misterios și de temut. Doctorul era acolo, cu Austin, și cu cîțiva ofițeri francezi pe care-i frecventase la Londra și care admi-

[1] O meserie de senior.

rau frumoasa lui conduită. Claire intra, cu surîsul ei cumplit în colțul gurii. El era așezat într-un fotoliu ; ceilalți nu-i dădeau atenție.

Doctorul Fog examina cu curiozitate un obiect în formă de cilindru turtit. Îl răsucea în mîinile sale abile. Uneori, trăsăturile lui aminteau pe cele ale lui Gleicher. El explica :

— Asta vine din Franța. Ne-a adus-o domnișoara. Un document, se pare, foarte interesant.

— Foarte interesant, *sir*, șușotea Claire.

— Foarte interesant, *sir*, repetă Austin ca un ecou.

— Foarte, foarte interesant, *sir*, reluau, în cor, toți asistenții, ca și cum știau despre ce-i vorba.

— Să vedem, spunea doctorul Fog. Să mi se aducă un magnetofon.

— Un magnetofon, să se aducă un mangetofon, unde se află un magnetofon ? repeta corul.

Se răspîndeau ca un stol de vrăbii și începeau să se foiască prin casă, trecînd și retrecînd fără încetare; cu mutre aferate, pe ușile biroului, prin încăperi. Visul căpăta atunci pentru Arvers o formă de o deosebită groază. În timpul îndelungatei, interminabilei durate a căutării lor, el se înverșuna înfierbîntat, dar în van, să-și pună creierul la treabă. Era hărțuit, cu o patimă crîncenă, de preocuparea de a inventa un mijloc prin care să oprească audiția. Se irosea în eforturi copleșitoare, fără să poată născoci nici cel mai mic pretext, ca să-i convingă pe ceilalți să nu mai asculte banda. Mintea lui, de obicei atît de fecundă, era inertă, paralizată în fața acestei probleme ; imaginația sa, lovită de neputință și conștiința acută a acestui faliment intelectual total erau unul dintre aspectele cele mai înfricoșătoare ale coșmarului său.

Aparatul era în sfîrșit adus. Atunci, brusc, ca sub bagheta unei zîne, reziduul care-i închidea resorturile mecanismului cerebral părea să se dizolve și darul speculației îi era redat. Îi venea o idee pentru a înlătura definitiv pericolul, o idee măreață în simplitatea sa și pe care el o saluta ca pe un miracol glorios al inteligenței sale. Dar acest fulger de speranță se stingea în același moment și supliciul său căpăta o nouă formă ; abia începuse să se felicite pentru minunata sa descoperire, abia se simțise

uimit, în incoerența halucinației sale, de subtilitatea acestei parade, că paralizia fizică, urmînd neputinței spirituale, se opunea executării ei. Nu-și putea mișca membrele, nici desface fălcile crispate. Și astfel geniul i se manifestase în van ; căci această prodigioasă descoperire consta doar în a se arunca asupra benzii, în a o rupe și a înghiți bucățile.

Doctorul Fog lua documentul fără ca el să fi schițat un gest. Îl fixa în aparat cu precauții minuțioase. Rîsul lui Claire izbucnea deschis, un cîntec de triumf care înzecea acuitatea torturii. Arvers încerca acum să-și concentreze rămășițele energiei sale în mușchii gîtului.

Toată voința sa se concentra în efortul de a vorbi, de a urla, de a acoperi sunetul instrumentului blestemat, care făcea să i se audă bîlbîielile de la început ca vocea scrîșnitoare a unui demon anunțînd un spectacol infernal. Dar în momentul în care se gîndea să ajungă la asta, cînd strigătul salvator urma să iasă în sfîrșit din gură, doctorul Fog băga de seamă prezența lui. I se părea că-l confundă acum cu Gleicher. Îl făcea să tacă printr-un gest poruncitor.

Toate privirile se întorceau atunci spre Arvers și lamentabilele rugăminți ale sale se înălțau în tăcerea absolută : „Voi vorbi. Voi spune tot, tot ; voi face tot ce vreți..."

III

REZONANȚA ACESTEI voci întreținea în trupul său vibrații atît de dureroase, încît se trezi. Nu era la Londra, ci năucit într-un fotoliu la el, în living-room-ul pe care nu-l mai părăsise deloc de la o vreme. Își repetă de mai multe ori că acest vis absurd era rezultatul unei imaginații morbide. Lucrul nu se putea petrece astfel în realitate. Va găsi un mijloc de a îndepărta această amenințare. Scăpase el și din alte pericole. Dar trebuia mai întîi să se apere împotriva acestui coșmar care-l ucidea și care plana fără încetare în jurul lui, pîndind o secundă de neatenție, pentru a-l copleși. Și pentru a duce la bun sfîrșit această luptă, firea sa nu putea să conceapă decît o singură armă, un singur artificiu : să îndepărteze obsesia diabolică prin virtuțile altei obsesii aleasă de el ; să provoace în mod voit o halucinație paradiziacă în culori destul de vii, pentru a o șterge pe prima. I se întîmpla asta uneori.

Nu era o sarcină ușoară. Îi era necesară o muncă spirituală zdrobitoare, pentru a-și crea iluzia că este încă un om de onoare. Gleicher nu făcuse nimic ca să-i ușureze sarcina. Îl disprețuia cu atît mai mult cu cît nici măcar nu-și dăduse silința de a-l înșela în ceea ce privește adevăratele sale intenții. Nu încercase să facă plauzibil pentru el pretextul pe care-l inventase, ca să prindă în ghearele sale un personaj important din serviciul secret aliat. Atitudinea sa nu putea să-i lase îndoieli rezonabile lui Arvers în ceea ce privește perfidia purtării sale. Și totuși, în aceste momente patetice în care căuta febril un remediu împotriva coșmarului, el izbutea adesea să se convingă că toate actele sale erau dictate de un patriotism înflăcărat, în interesul cauzei aliate. Asta este puterea suverană a

spiritului, sublima sa credință.

În ziua aceea, ca și în cele precedente, se străduí să adune argumentele nenorocite pe care le socotea demne să sprijine această teză, să le facă, cu o răbdare nemărginită, să strălucească, apoi să le orienteze în sensul indispensabil al supremei sale iluzii.

La urma urmei, dacă el nu încerca să-l convingă de puritatea intențiilor sale, Gleicher n-avea să mai declare cu certitudine că era vorba de o șiretenie de război. Nimic nu dovedea că el n-ar fi dorit în mod sincer să apuce pe calea colaboraționismului. E adevărat că se ferise să-l interogheze în legătură cu acest subiect, căci se temea de un răspuns brutal, care i-ar fi năruit orice speranță. Acest punct era doar o bază fragilă de plecare, dar suficientă pentru ca visul său să înceapă să se desfășoare, făcînd ca în curînd să-i iasă la lumină istețimea și perspicacitatea.

Atunci... atunci el devenea promotorul uneia dintre cele mai importante negocieri ale acestui război. El, Arvers, agentul secret tracasat de mai multe poliții, căruia șefii săi nu-i furnizau mijloace demne de el, el reușea turul de forță de a-l face pe dușman să creadă în slăbiciunea sa și să depună armele. Puține personaje din istorie ar fi manevrat cu o abilitate atît de genială. Printre părinții intrigii, ale căror nume îi veneau în minte, nici unul nu rezolvase vreo problemă comparabilă cu a sa, în condiții atît de dificile. Și chiar în aparența-i supunere față de Gleicher, subtilitatea lui se manifesta cu și mai multă strălucire. În concluzie, el era cel care-i inspira fiecare demers și care-l dirija fără știrea lui.

În general, nu-și împingea compoziția romanțioasă dincolo de această etapă : supunerea Abwehrului, provocată de combinațiile sale și de dominația pe care o exercita din umbră asupra lui Gleicher. Găsea o liniște convenabilă prelungind contemplarea acestui simplu rezultat, și părea să încerce, de cînd cu evenimentele recente, un soi de timiditate în a se aventura către considerații mai înalte.

Astăzi, totuși, se încumetă să-și lase năzucirea să crească în frumusețe și putere, să-și urmeze liberă drumul firesc, să se desfășoare puțin cîte puțin în regiunile

interzise oamenilor de rînd și la urmă să cucerească regatul glorios al vechilor sale himere, reînsufleţindu-şi exaltările de odinioară.

Lovitura dată duşmanului trebuia să fie exploatată pe loc. Lucra cu repeziciunea fulgerului. Amiralul Canaris, punîndu-se în slujba aliaţilor, îi cerea — el nu mai trata decît cu o autoritate superioară ; Gleicher era redus la rolul de agent de legătură —, îi cerea, ca dovadă a fidelităţii sale, să pună mîna pe Führer. N-admitea nici o portiţă de scăpare, nici o amînare, nici o scuză. Complotul pus la cale datorită instigării sale, ar depăşi toate speranţele. Hitler şi tot statul major nazist erau capturaţi. Erau predaţi într-o noapte, cu mîinile şi picioarele legate ; el însuşi îi ducea în Anglia după mii de peripeţii. Aceasta era ultima sa misiune. Vestea acestei capturi izbucnea brusc în lume, ducînd la încetarea imediată a ostilităţilor. Opinia publică începea să murmure că această faptă era a unui singur om, un erou obscur căruia abia acum îi era îngăduit să se arate în public. Aceste zvonuri nu întîrziau să fie confirmate de forurile oficiale.

Brusca revelaţie a valorii sale reprezenta punctul culminant al visului, vîrful greu accesibil spre care i se îndreptau eforturile şi care nu putea fi depăşit ; ca să se menţină într-o astfel de stare trebuia să-şi concentreze toate resursele intelectuale ; şi asta implica, de altfel, ca întotdeauna, descoperirea amănuntelor materiale precise, care să-i servească drept suport entuziasmului. Începu să le caute cu înfrigurare, trecînd în revistă diversele mijloace de difuzare prin care noutatea „izbucnea" în lume, conform expresiei pe care mintea lui o prefera în permanenţă : „Presa, radioul..., radioul era o evocare deosebit de agreabilă. Întîrzia în faţa tabloului unei familii modeste grupate în jurul aparatului, ascultînd comunicatul minunat, şi încercînd cu veneraţie să-i pronunţe numele.

Soneria telefonului îl opri din visare. Un frig de moarte îi cuprinse trupul şi sufletul, nimicind roadele muncii sale eroice. Se scufundă din nou, fără tranziţie, în frămîntările realităţii. Un reflex căpătat de cîteva săptămîni îl făcu să se precipite spre aparat şi să ridice

receptorul înainte ca ultimul țîrîit să se fi stins. Știa despre ce era vorba. Nu era pentru prima oară că Gleicher sau Otto, dornici de a-și păstra atotputernicia, îi aminteau despre ei în acest fel. Nu mai îndrăznea să părăsească living-room-ul, de teamă ca nu cumva Claire să răspundă în locul său.

Era Gleicher. Vocea acestuia se auzi înăbușind un zumzet îndepărtat.

— Ascultă, Herr Arvers...

Cunoștea ritualul acestor comunicări. Neamțul apropia aparatul de magnetofon. Cu receptorul lipit de ureche, el aștepta frazele pe care le știa pe dinafară și care deveneau și mai odioase la fiecare nouă ascultare. Ca de obicei, magnetofonul era deschis înainte de apel, în așa fel încît chiar în clipa chemării banda începea să înșire un paragraf esențial : „Voi spune tot, tot ; voi face tot ce vreți..." Telefonul fu apoi îndepărtat de magnetofon și vocea imperioasă a lui Gleicher reluă :

— Auzi, Herr Arvers ? Auzi bine ? De ce nu răspunzi ?

— Aud, murmură Arvers, într-o răsuflare.

— Mi se pare că amicii dumitale de la Londra nu-s prea grăbiți. Nu poți face nimic ? Eu cred că da și încă repede. Te bucuri de încrederea lor ; trebuie să-i faci să se hotărască. Trebuie să știi mai bine ca mine cum să le vorbești ca să-i convingi. Nu uita că te voi face răspunzător de eșec.

Tăcu un moment.. Zumzăiala aceea atenuată ajunse din nou la urechile lui Arvers. Nu mai distingea cuvintele, dar se străduia să determine fragmentul după intonație. Gleicher reluă :

— Poate că-ți închipui că n-am mijloace să-mi pun în practică amenințarea ? Nu crede asta, Herr Arvers. Chiar azi am reflectat mult la diferitele procedee posibile. Există multe, dar unul dintre ele mă seduce prin simplitatea sa, și de asemenea prin originalitate, ți-o mărturisesc. Ce părere ai despre această idee : să inserăm banda noastră într-o emisiune radiofonică publică ! Hm ? Știi doar că toate serviciile secrete ascultă cu religiozitate Radio-Paris... fără să mai punem la socoteală douăzeci de milioane de francezi... Altfel ne înțelegem bine, Herr

Arvers. Ţineam numai să mă asigur că n-ai să dai din picioare, cum se spune pe la voi.

Isprăvise de vorbit, dar Arvers îl auzi apropiind din nou receptorul de magnetofon, pentru ca el să poată percepe exact ultimele fraze. În sfîrşit închise telefonul. Recăzu inert în fotoliu. Coşmarul plana peste capul său gata să ne năpustească asupră-i şi nu se mai putea pune problema de a chema în ajutor fantasmele plăcute. Aluzia lui Gleicher la difuzarea radiofonică avu efectul unui duş îngheţat şi infect, întinînd pentru totdeauna apoteoza visului său şi făcînd să devină cu totul neînsemnate înverşunatele lupte ale spiritului său.

Astfel, din cînd în cînd, colonelul conte von Gleicher îl făcea pe Arvers, la intervale neregulate şi la ore foarte diverse, să-şi amintească de el. Avea un suflet de senior şi nu de poliţist, cum îi plăcea să repete. Onoarea sa se zbîrlea la gîndul că ar fi putut să întrebuinţeze constrîngerea fizică pentru a doborî rezistenţa unei fiinţe umane. Arma nobilă şi eficace pe care el se hotărîse s-o folosească în acest război special (i-o declarase lui Otto, care în sfîrşit îl înţelese) era psihologia.

IV

— L-AM AUZIT. A STRIgat, i-am reţinut bine vorbele : „Voi spune tot, tot : voi face tot ce vreţi". Şi iar, după puţin : „Pot să vă fiu foarte util ; mă bucur de încrederea şefilor mei". Ce vă mai trebuie ca dovadă a trădării sale ?

Austin, mişcat de tulburarea fetei, o strînse mai tare de braţ, pentru a încerca s-o calmeze.

Sosit în Franţa, cu cîteva zile mai înainte, încă nu-şi dezvăluise prezenţa sa lui Arvers. Voia să discute mai întîi cu tînăra fată. Îi trimise un mesaj prin mama ei, fixînd o întîlnire în faţa unui cinematograf din Rennes, aşa cum făcuse şi altădată. Nu schimbară decît cuvinte fără importanţă, înainte de a se fi aşezat alături în întunericul sălii pe jumătate goală. Austin se aplecă spre ea, îi trecu un braţ în jurul umerilor, îşi apropie obrazul de al ei şi începu s-o întrebe în şoaptă. Băgase de seamă surescitarea ei. Era în mod vizibil la capătul puterilor şi starea sa inspira nelinişte atît medicului cît şi celui ce răspundea de misiune. Totodată, nu se putea apăra de sentimentul de milă, accentuat de poziţia pe care-o luase şi care-l făcea să participe în mod direct la tremurările trupului ei.

Primele cuvinte ale fetei nu-l liniştiră deloc în privinţa echilibrului ei mintal. Ea îşi propunea să-i povestească, metodic, cum i se născuseră bănuielile, apoi cum fuseseră confirmate de o vizită nocturnă a lui Arvers. Ura i se manifesta în izbucniri bruşte ale vocii şi Austin fu nevoit să-i amintească de mai multe ori să fie prudentă.

— Fratele meu n-a trădat niciodată. El, el e cel care a trădat...

„Toate simptomele unei idei fixe", se gîndi Austin suspinînd. De luni întregi ea trăia cu obsesia de a-şi reabilita fratele, dovedind ticăloşia celuilalt, şi asta începea să se traducă prin năluciri : „Primul rezultat al machiavelismului patronului meu să fi fost oare acela de a o face să se smintească ?"

Continuă s-o întrebe cu răbdare, ascunzîndu-şi scepticismul.

— Spui că l-ai auzit ?

— O voce lamentabilă. Ai fi jurat că se tîra la picioarele neamţului.

El o rugă să pună puţină ordine în ceea ce-i povestea. Ea făcu un mare efort, ca să se calmeze, şi-şi reluă povestea de la capăt.

Intrigată, în acea noapte, de tonul schimbat al lui Gleicher, ea îi urmărise de la distanţă cînd ieşiră, el şi Arvers, şi-i văzu intrînd în vila vecină. Acolo, ea ezită un lung moment.

Se blestema de a fi tergiversat atît, pînă şi maică-sa i-o reproşase în termeni foarte duri. Cu puţin mai multă prezenţă de spirit, ar fi putut să audă începutul discuţiei lor. Se hotărî în sfîrşit să intre în grădină şi să se apropie de o fereastră. Cu urechea lipită de oblon, ea auzise o voce şi distinsese cîteva vorbe : vocea lui Arvers, era sigură. El părea să gîfîie, în prada unei spaime de moarte. Ea reţinuse fraza : „Voi spune tot, tot ; voi face tot ce vreţi", şi, puţin mai tîrziu : „Pot să vă fiu foarte util. Mă bucur de încrederea şefilor mei". Un ton de rugă umilă. La început se gîndi că-l torturau dar la întoarcere el nu prezenta nici o urmă de violenţă ; îl observase cu atenţie. Gleicher se mulţumea probabil să-l ameninţe şi astfel isprăvea cu el.

Pe urmă ? Careva trăsese perdelele groase în dosul ferestrelor, înăbuşind zgomotul. Nu mai auzise nimic. Dar nu era de-ajuns ?... Lucrul acela se petrecuse cu siguranţă la ferma Lachaume. El trădase, şi nu fratele ei.

Austin o observă în penumbră, nesigur, căutînd cu patimă, pe chipul ei, elementele unui diagnostic. Era posibil ca ea să fi imaginat toată povestea plecînd de la vreun cuvînt prost interpretat.

El fu totuşi impresionat de continuitatea povestirii ei şi de repetarea fidelă a frazelor lui Arvers. Redevenise destul de stăpînă pe ea însăşi, pentru a-i da şi alte amănunte.

— Începînd de atunci, el s-a schimbat. Se fereşte de mine şi mai mult ca altădată. A avut alte întrevederi cu Gleicher ; dar acum el e cel care se deranjează întotdeauna şi care se duce la neamţ. Primeşte multe telefoane în cursul cărora aproape că nici nu vorbeşte, mărginindu-se doar să răspundă cu o voce terorizată : „Da... de acord... se înţelege". După aceste comunicări, e livid. Rămîne zdrobit în fotoliul său, pe jumătate leşinat. Nu se îndepărtează de telefon. Îi e frică să mă lase să răspund... dar voi şti ce i se spune. Am un mijloc.

— Ce mijloc ?

Ea îi mărturisi fără să ezite că, în ajun, profitînd tocmai de o vizită a lui Arvers la Gleicher, reuşise să cupleze receptorul. Din camera sa avea să audă toate discuţiile.

Austin nu era de acord cu acest procedeu. Totuşi, reflectînd la importanţa unei trădări probabile, nu se simţi în drept să se opună. Pe de altă parte, ea era atît de convinsă de ticăloşia lui Arvers, că nici un raţionament n-o putea face să-şi schimbe părerea. Cel mai bine era s-o lase să meargă pînă la capăt, socotind că rezultatul va dovedi dacă ea avea dreptate sau se înşelase, dacă cele ascultate vor fi nefondate... Oare nu era cumva complet nebună ? O mai privi o dată. Ea păru să-i ghicească bănuielile şi se sili să-i vorbească pe un ton reţinut.

— Să nu crezi că fabulez... Ţi-o jur că nu m-am înşelat. I-am notat cuvintele în această seară, ca să nu fac vreo greşeală. Vrei să-mi vezi carnetul ?

Faptul că-şi regăsise sîngele rece influenţă mult asupra hotărîrii lui Austin. În cîteva minute îşi stabili planul de bătaie. Îi explică mai întîi, rapid, ce conţineau mesajele confidenţiale şi esenţialul propunerilor lui Gleicher. Ea bănuia o manevră de acest gen şi nu voia să vadă în asta decît o capcană întinsă cu complicitatea lui Arvers. Austin nu discută şi-i dădu instrucţiuni.

— Îl voi chema mîine dimineaţă, ca să-l previn de sosirea mea. Îi voi spune că oferta îi interesează pe aliaţi

şi că am venit să răspund la asta, ceea ce de altfel e adevărat. Îi voi cere să-mi pregătească o întrevedere cu Gleicher şi cu Otto. Cu siguranţă că va telefona. Atunci...

Mai avu un singur scrupul, care fu înlăturat de amintirea ultimelor recomandări ale doctorului Fog.

— Atunci, să asculţi cu grijă ceea ce-şi vor spune şi să notezi. Vom vedea după aceea dacă trebuie să mă duc la întîlnire şi ce măsuri de siguranţă trebuie să-mi iau. Mai ales nu da prilej la nici un fel de bănuială.

Ea făgădui să-l asculte întocmai. Ieşiră din sală, fără să fi fost remarcaţi şi se despărţiră în faţa cinematografului. El rămase multă vreme descumpănit, privindu-i silueta care se pierdea printre trecători.

V

— DUMTEATA EȘTI, Herr Arvers ? Ce, te miră că-ți recunosc vocea ? E caracteristică, nu te mai poți înșela cînd ai auzit-o o dată. Cu ce vă putem fi de folos ? Ah, ah, foarte interesant. În sfîrșit ! O secundă, te rog... Gleicher adopta adeseori acest ton de persiflare față de Arvers. Se părea că simțea o anumită plăcere în a-l teroriza și umili zile de-a rîndul. Puse mîna pe aparat, pentru a-i șopti lui Otto, care scria în fața lui :

— Peștele mușcă din nadă...

Otto își întrerupse lucrul și luă receptorul pe care i-l întinse șefului său :

— Într-adevăr ? Spui că e un personaj important ?

— E șeful meu de la Londra, răspunse Arvers. A mai venit aici. E la curent cu toate afacerile franceze și este acreditat să pregătească o întrevedere cu cineva și mai important.

Era exact ceea ce-i recomandase Austin să spună. Claire, care asculta din camera ei, făcu o grimasă de dezamăgire, neînregistrînd nici un cuvînt suspect. Singur tonul lui Gleicher era insolit ; dar asta nu era o probă suficientă pentru Austin.

— Unde va avea loc întîlnirea ? Lă dumneata, dragă Arvers. Doar cunoști încrederea pe care-o am în dumneata ! Bineînțeles, vei fi singur cu el.

— Am înțeles, răspunse Arvers.

Gleicher fixă întîlnirea pentru a doua zi, noaptea, și continuă pe un ton autoritar :

— Cred că e de prisos să-ți recomand din nou să-mi respecți cu strictețe ordinele.

Claire începu să spere. Ea sublinie cuvîntul „ordinele" în carnetul în care consemnase conversația.

— Nădăjduiesc că n-ai spus nimic care ar putea trezi neîncrederea șefului dumitale.

— Am urmat literă cu literă înțelegerea noastră.

— *Înțelegerea* noastră...

Termenul corespundea unei timide tentative a lui Arvers de a nu se coborî în proprii săi ochi. El nu se putea considera un trădător ; servea ca intermediar pentru niște discuții delicate între șefii dușmani, asta era tot. Departe de Gleicher, se încumeta să rostească aceste vorbe care învăluiau afacerea într-o lumină mai liniștitoare.

— *Înțelegerea* noastră...

Sarcasmul cuprins în această exclamație îl ustură ca o palmă. Pe marginea carnetului, Claire marcă prin semne convenționale schimbările de ton. În ciuda furiei sale, Arvers nu riscă să riposteze. Din nou se temu să ia o atitudine care ar fi putut să-i taie orice elan.

Cuteză totuși să ceară precizări asupra unui punct. O făcu, dar cu un accent de rugă, după ce se jurase de nenumărate ori în douăzeci și patru de ore că va avea o poziție fermă cînd va discuta.

— Domnule Gleicher, se înțelege că dacă totul decurge bine... dacă sînteți mulțumit de mine, adăugă el cu o voce tremurătoare pentru a-l îmbuna, îmi veți da ruloul ?

Era singura lui dorință, la care se gîndise, din prima zi, aproape o condiție pe care avusese curajul s-o pună. Gleicher făgăduise, pentru a evita o discuție inutilă.

Claire scrise repede, apoi făcu un semn de pauză, așteptînd explicații.

— Ruloul ? Care rulou ?

Întrebările și răspunsurile se succedau într-un ritm destul de lent, așa încît ea avea destul timp pentru a le înțelege sensul și a reflecta la diversele lor nuanțe. Cu cît tonul lui Arvers devenea mai umil, cu atît cel al lui Gleicher era mai nerăbdător, mai sarcastic. La urmă, cuvîntul „înțelegere" trezi în el o mînie rece ; începu să facă pe naivul, pentru a-l obliga pe Arvers să-și mărturisească, cu glas tare ticăloșia, ghicind cît îl costa o astfel

de mărturisire, chiar fără martori. Un sentiment analog îl incitase să nu facă nici un efort pentru a-şi ascunde planurile răuvoitoare. Nu voia să-i acorde biata satisfacţie pe care i-ar fi putut-o aduce cea mai mică certitudine în legătură cu acest subiect.

— Despre ce rulou vorbeşti ? repetă el după o tăcere chinuită a lui Arvers.

— Dar... ştiţi bine.

— Eu ? Te asigur că habar n-am.

Îşi bătea joc de el în mod făţiş. Arvers îşi strînse pumnii. Perversitatea intenţiei nu-i scăpă.

Furia îi dădu un accent mai puţin rugător pentru a replica.

— În sfîrşit, discul, panglica de magnetofon. Nu prea ştiu exact cum o numiţi dumneavoastră.

— Ah, vrei să spui — tonul de mustrare politicoasă era mai insultător decît cea mai grosolană injurie — vrei să spui banda ? Vorbeşte franţuzeşte. Herr Arvers. Acum da, ştiu despre ce-i vorba. Vrei să spui banda care-ţi aminteşte de nişte lucruri supărătoare în legătură cu ferma Lachaume ?

Claire avu o ameţeală. Emoţia îi era atît de puternică, încît fu pe cale să scape stiloul din mînă.

Arvers reluă, implorînd din nou :

— Mi-aţi făgăduit că mi-o veţi da.

— Acel document atît de ciudat, în care satisfaci pe deplin dorinţele porcilor de la Gestapou ? S-ar putea spune că le-ai luat-o chiar înaintea dorinţelor lor, Herr Arvers. Despre asta vorbeşti, nu-i aşa ? Ştii că nu mă plictisesc să ascult această bandă şi cred că am descoperit chiar amănunte foarte interesante, care mi-au scăpat şi pe care socot că nici chiar dumneata nu le-ai remarcat. Da, la sfîrşit se aude un fel de geamăt foarte îndepărtat, care nu este al dumitale. M-am întrebat dacă nu cumva era geamătul camaradului dumitale, care n-a scos niciodată decît nişte strigăte nearticulate ! De banda asta e vorba, nu ?

Claire se străduí să scrie fără să se gîndească. Dacă şi-ar fi luat o clipă de răgaz, ca să reflecteze asupra sensului acestor cuvinte, ar fi fost incapabilă să mai continue.

— Da, despre asta, făcu vocea aproape imperceptibilă a lui Arvers. Mi-aţi făgăduit...

Gleicher îl întrerupse cu o voce tranşantă :

— Ei bine, dacă am promis, mi se pare că asta ţi-e deajuns.

Zărise o lumină ciudată în ochii adjunctului său, Otto. Se simţi brusc ruşinat de propria sa comedie şi dori să-i pună capăt cît mai repede.

— Un ofiţer neamţ n-are decît un cuvînt. Îmi voi ţine făgăduiala dacă nu calci strîmb. Fii sigur că nu voi uita să aduc şi obiectul la întîlnire. Astfel, dacă mi s-ar întîmpla ceva, şeful dumitale l-ar găsi asupra mea... Pe poimîine.

— Mulţumesc, rosti Arvers cu ciudă.

Gleicher rămase un moment tăcut, într-o stare proastă, simţindu-se observat cu curiozitate de Otto.

— *Schwein !* murmură el în sfîrşit.

Injuria era adresată evident lui Arvers, dar Gleicher nu era mulţumit de sine. Băga cu nelinişte de seamă că simţea uneori o plăcere răutăcioasă să-şi tulbure victima, fără ca îndeplinirea datoriei sale să justifice întotdeauna această atitudine. Se întrebă dacă noua sa meserie nu dezvolta în el instincte sadice.

Ridică din umeri, căutînd un alt subiect, pentru a înlătura starea proastă în care se afla.

Evident, îi va da banda pentru că-i promisese. Dar cum putea acest personaj abject să fie pe deasupra şi atît de stupid ? Oare nu învăţase în şcolile inamice că nu era nimic mai uşor decît să copiezi acest document ? Pînă şi un copil ar fi bănuit că existau mai multe exemplare din ea la loc sigur. Asta îl făcu să mediteze din nou asupra propriei sale duplicităţi, apoi îşi reveni şi alungă definitiv ideile inoportune.

— Ai auzit, Otto ; a rămas pentru poimîine noapte. N-avem decît timpul necesar să ne pregătim, dumneata şi cu mine.

— Nu socotiţi, Herr Doktor, că securitatea dumneavoastră cere unele precauţii ?

— Nici o precauţie. Vom merge doar noi doi. Trebuie să-i inspirăm încredere celui trimis de Londra, şi asta

va fi ușor dacă ne jucăm bine rolul. E o bătălie a nervilor... o chestiune de psihologie, ți-o repet, Otto. Nu avem de ce ne teme de acest Arvers. E prea laș pentru a ne face vreun rău, iar noi îl avem bine în mînă.

— Mă gîndeam mai ales la șeful lui. Mi se pare greu de admis că el nu bănuie nimic.

— Bănuie, fii sigur ; dar afacerea noastră e bine pusă la punct ; a mai fost pregătită și pe alte căi. Povestea trebuie să pară adevărată. Va cîștiga cine își va juca cel mai bine rolul. Și apoi, doar nu-ți închipui că-l vom întîlni poimîine pe șeful Intelligence Service-ului. Nu sunt cîtuși de puțin niște naivi. Vor trimite un simplu delegat. Eu vizez mult mai sus. Tocmai pentru asta, trimisul lor trebuie să capete încredere și avem destule documente originale să-i arătăm, ca să ne atingem acest scop. Noi trebuie să împușcăm vînatul cel mare, Otto.

Gleicher vedea departe și cocheta chiar, spre a lăsa să se înțeleagă că vede și mai departe. Disprețul său pentru Gestapo, care căuta doar succesul ușor și imediat, îl determina să susțină contrariul metodelor sale. În plus, după o discuție confidențială cu șeful suprem al Abwehrului, obținuse ca și alte secțiuni să facă un efort considerabil, pentru ca propunerea sa privind negocierile să pară firească. Avea atuuri frumoase de partea lui și-și pusese în cap să dea o lovitură de maestru. Îi făcu ultimele recomandări lui Otto, cu o undă de condescendență.

— Fii atent, Otto, să te transpui complet în pielea personajului dumitale. Dumneata ești numărul unu, un ofițer superior al Abwehrului, urechea amiralului Canaris. Eu rămîn în umbră ; nu sunt decît un intermediar venal. Pentru Arvers asta n-are nici o importanță, dar vizavi de șeful lui, noi trebuie să ne menținem strict la figurația stabilită de atîta vreme. Orice schimbare i s-ar părea suspectă.

Otto îl asigură că avusese numeroase ocazii de a studia manierele ofițerilor superiori germani și ale autorităților Abwehrului. Era sigur că va putea să interpreteze acest rol, fără să facă vreo greșeală. Îi dădu pe loc cîteva exemple în fața cărora colonelul conte von Gleicher își încruntă mai întîi sprîncenele, apoi, după o reflecție, schiță un surîs și binevoi să se declare satisfăcut.

VI

AUSTIN AJUNSE ÎN amurg la băcănia mamei lui Morvan. Claire îl aştepta acolo. Nu luase legătura mai curînd cu ea, de frică să nu-i trezească bănuieli lui Arvers.

Întîlnirea cu nemţii urmînd să aibă loc chiar în aceeaşi noapte, îi ceruse fetei să se ducă să doarmă la mama ei şi să-i lase la dispoziţie vila unde avea să trateze afaceri confidenţiale.

Ea îl pofti în odăiţa din spatele prăvăliei, unde veni şi bătrîna după ce trăsese obloanele ; îi povesti cu fidelitate discuţia telefonică.

— Totul e limpede, conchise fata. Ceea ce am auzit în grădină este un fragment din înregistrarea care se referă la vechea afacere. Este dovada materială a trădării sale şi a nevinovăţiei fratelui meu. Nemţii îl ţin în ghearele lor şi se servesc de el ca să vă atragă într-o cursă.

Austin se simţi zguduit de aceste amănunte şi de notele din carnetul ei. Povestea era stranie, dar verosimilă. Era greu de pus această convorbire lungă şi precisă pe seama unei năluciri. O examină din nou, cu atenţie, apoi îşi întoarse privirile către bătrînă, care nu scosese un cuvînt. Îi cunoştea firea autoritară. Ea adopta în general, în faţa lui, un aer indiferent, ca şi cum s-ar fi dezinteresat de aceste maşinaţii. În seara aceasta, totuşi, surprinse la ea o expresie neliniştită. Părea că-i pîndeşte reacţiile. Fu de-ajuns acest reflex fugar în pupilele ei, pentru a-i aminti că era mama lui Morvan ; atitudinea sa obişnuită tindea să-l facă să uite.

Brusc, îl cuprinse o bănuială. Se întrebă dacă, departe de a fi nebune, cele două femei nu inventaseră

cu bună ştiinţă toată povestea, pentru a salva cu orice preţ memoria celui dispărut. Un asemenea dispreţ faţă de justiţie, în slujba unui amor propriu sacru, îl făcu să se înfioare ; dar în faţa frunţii încăpăţînate a bătrînei bretone şi a ochilor întunecaţi ai fetei această ipoteză monstruoasă nu i se păru admisibilă. O îndepărtă supărat, reproşîndu-şi că vede peste tot perfidie şi minciună, de cînd devenise asistentul doctorului Fog.

— Această întîlnire este o capcană, repetă Claire. Cuvintele lui Gleicher dovedesc că ne consideră tot timpul nişte duşmani de moarte.

Austin reciti cu atenţie notele din carnet, reflectă un moment, apoi vorbi autoritar :

— Aş vrea să fiu acolo fără să fiu văzut. Ţin să-mi dau seama de atitudinea lor eu însumi. Se poate ?

— Ne putem apropia de vilă prin pădure... şi chiar intra în grădină fără ştirea lui. Există într-un colţ un vechi turn dărăpănat, de unde se pot supraveghea împrejurimile. Cunosc bine ascunzătoarea.

Era evident că ea şi folosise acest post de pîndă. Nu mai întîrzie cu alte întrebări şi-i aprobă planul. Hotărîră să plece imediat, ca să ajungă cu multă vreme înaintea orei întîlnirii şi să evite astfel o eventuală capcană. Bătrîna le ură succes, fără vreo emoţie aparentă. Ea îi privi în tăcere cum dispar în noapte, apoi îşi închise cu grijă prăvălia. Abia atunci murmură cîteva cuvinte nedesluşite, cu un aer ameninţător, aproape fără să-şi desfacă buzele.

Austin o urma docil pe Claire. Hotărîse să se încreadă în ea pînă ce-şi va putea face o părere personală. Încă de la ieşirea din sat, ea îl purtă peste cîmpuri, apoi către o pădure destul de deasă, unde răcoarea îl făcu să tremure. Îşi alungă grijile care-l frămîntau, pentru a se consacra preocupării celei mai urgente : să evite să li se facă simţită prezenţa. Ea mergea fără şovăire, în ciuda întunericului. De două ori, punîndu-i mîna pe umăr ca să nu se piardă de ea, băgă de seamă că fata avea febră. Îşi încetini pasul, se opri în dosul unui tufiş şi-şi apropie gura de urechea lui.

— Aici e.

Se aflau aproape în fața grilajului, care era întredeschis. După ce ascultă un moment, Claire îi făcu semn s-o urmeze. Traversară o potecă, intrară pe furiș în grădină, se strecurară de-a lungul barierei și pătrunseră într-un fel de turn, care trebuie să fi slujit odinioară de porumbar.

Asta era ascunzătoarea ei. O scară îți îngăduia să ajungi în vîrf. Se instalară acolo cît mai bine posibil, pentru a putea să aștepte vreme îndelungată fără să se miște.

Cornul lunii începea să lumineze pădurea. În fundul grădinii fațada albă a vilei se detașa din masa arborilor. Ajutat de un nor, Austin zări o lumină filtrîndu-se prin obloanele living-room-ului. Încercă să-și imagineze atitudinea lui Arvers așteptîndu-și vizitatorii.

În jurul lor, pădurea părea pustie. După ce scrutase umbra fiecărui tufiș, nu putu să descopere nimic suspect. Claire îi arătă, la vreo cincizeci de metri, vila lui Gleicher. În partea aceea totul părea liniștit. Sosiseră cu mult înainte. Așteptară astfel aproape două ceasuri, alarmați de cel mai mic trosnet, dar fără să descopere ceva care să le justifice neîncrederea.

Ea îl atinse brusc pe umăr, dar văzuse și el odată cu ea : la Gleicher se deschisese un dreptunghi luminos în fațada vilei. Apoi apărură două siluete ; pe urmă ușa fu împinsă fără zgomot.

— Nu-s decît doi, cum s-a convenit, murmură Austin.

Ea nu răspunse. Dupa un minut cele două umbre redeveniră vizibile pe potecă și aproape că trecură pe la picioarele lor. Claire îl arătă pe Gleicher tovarășului ei. Ea îi recunoscuse alura, măcar că chipul îi era acoperit în parte de un fular. Fusese întotdeauna friguros și se temea în mod deosebit de umiditatea nopții.

Se opriră în fața grilajului, aruncară o privire lungă asupra casei și împrejurimilor, apoi intrară în grădină. Austin, atent din fire, și cu toate simțurile la pîndă, remarcă faptul că tovarășul lui Gleicher se dădea mereu la o parte ca să-l lase pe acesta să treacă întîi. Notă de ase-

menea că Gleicher avu un gest de nemulțumire și murmură în șoaptă cîteva cuvinte.

Atunci, Otto i-o luă înainte. Această mică scenă, neimportantă în aparență, declanșă în Austin un ansamblu de deducții dar, pe moment, nu le urmări ca să ajungă la concluzia lor logică, fiindcă era nerăbdător să nu piardă nimic din tabloul următor.

Arvers trebuie să fi stat la pîndă, căci deschise ușa înainte ca nemții să bată și înaintă spre ei. Apăru un scurt moment în plină lumină. Austin fu frapat de schimbarea trăsăturilor sale.

— Încă n-a sosit...

— Totuși, noi sîntem punctuali, spuse Otto, jucîndu-și acum rolul cu semeție.

— Socot că nu va întîrzia, răspunse timid Arvers.

Intrară toți trei în casă, a cărui ușă fu închisă ; Austin rămase decepționat de a nu fi auzit mai mult. Claire și el se așezară la pîndă în întuneric și tăcere, îndreptîndu-și atenția asupra vilei lui Gleicher, convinși că pericolul de acolo venea. Dar casa, acum și mai vizibilă sub lumina lunii care se ridicase, părea adormită.

Așteptară mai bine de o jumătate de ceas. De douăzeci de ori Austin fusese tentat să coboare de pe stinghia lui și să se ducă la întîlnire. O privi în sfîrșit pe tovarășa sa, care părea cumplit de dezamăgită și spuse aproape cu regret :

— Nu pare să fie nici o capcană. Nu-s decît doi. Mă duc să-i întîlnesc. Așteaptă-mă aici.

Se ridică gata să iasă din ascunzătoare, cînd o impresie înregistrată cu puțin timp înainte îi străbătu creierul : comportarea celor doi nemți în fața grilajului. Gestul instinctiv al lui Otto de a-i permite celuilalt să treacă și protestul lui Gleicher care aducea a mustrare. Își isprăvi raționamentul început mai înainte : Gleicher era adevăratul șef. El tratase toată afacerea încă de la început, el montase toate piesele. De ce această înșelătorie dacă nu într-un scop ostil ? Timpul pe care-l petrecu meditînd asupra acestei probleme îl împiedică să-și urmeze prima idee. Încă mai ezita, cînd în casă se auzi un zgomot de pași. În curînd cei trei oameni ieșiră luminați de lampa de la intrare.

Această întîlnire neizbutită îl înfuriase pe Gleicher. Mînia îl împiedică să se limiteze la rolul lui de figurant și-și reluă manierele arogante.

— Crezi, domnule, spuse el pe un ton glacial, că am să aștept toată noaptea la cheremul șefului dumitale ? E un ceas de cînd ar fi trebuit să fie aici !

— Nu înțeleg, bîlbîi Arvers. Un impediment neprevăzut, cu siguranță. Vă jur că am făcut tot ce-am putut.

— Nu mă interesează decît rezultatul. Te-am prevenit că te voi face răspunzător de un eșec.

Vocea lui Arvers deveni rugătoare.

— Mai lăsați-mi o șansă. Vă asigur că-l voi decide să aibă această discuție. Voi avea cu siguranță vești de la el în curînd. Voi pregtăi o nouă întîlnire.

Gleicher ezită ; dar afacerea era prea importantă pentru a-l putea refuza.

— Fie, o ultimă șansă, spuse el în sfîrșit. Ultima pentru dumneata. Mă înțelegi bine, Herr Arvers ?

— Poate că va mai veni chiar în noaptea asta.

— Nu sîntem la dispoziția dumitale. De altfel, Otto trebuie să plece imediat la Paris. Așa că noaptea asta s-a dus dracului... Totuși, adăugă el, după ce reflectase, dacă-ți dă vești, adu-mi-le la cunoștință... Ai înțeles ? E ultima dumitale șansă, Herr Arvers.

VII

AUSTIN NU AUZISE DE-cît o parte din această discuţie, dar era destul ca să confere greutate acuzaţiei lui Claire : Arvers părea într-adevăr o jucărie în mîinile nemţilor. Tocmai se pregătea să se ducă să-i ceară explicaţii, cînd ea, printr-un gest brusc, îl invită să se reaşeze.

Un zgomot uşor îi atrăsese atenţia. Uşa casei se deschise din nou. O umbră trecu pe furiş pragul. Toate luminile erau acum stinse, dar cerul era destul de limpede pentru ca ei să-l recunoască pe Arvers. El se opri pe peron, pe jumătate ascuns de un stîlp şi rămase acolo, tăcut, nemişcat, pîndind în noapte.

Singur în vilă, după plecarea nemţilor, Arvers fusese asaltat de gînduri mohorîte.

Austin nu venise. Raţiunea lipsei sale era evidentă : se temea de nemţi, desigur, dar mai presus de orice, de Arvers. Deosebita sa putere de a ghici în legătură cu părerea pe care şi-o făceau alţii despre el nu-l putea înşela. Din vocea lui Austin la telefon, simţise tot ceea ce i se părea suspect în propria sa conduită.

Se strădui să judece cu răceală în ciuda rătăcirii sale. Ce-ar fi făcut el, cel mai viclean dintre agenţii secreţi, dacă s-ar fi temut de o capcană ? S-ar fi prefăcut că acceptă întîlnirea şi ar fi supravegheat în mod discret locul, fără să se arate. Probabil că tot astfel făcuse şi Austin. Poate că încă mai stătea la pîndă ?

Ajuns în acest punct al deducţiei, ieşise din casă după ce stinsese luminile. Noaptea şi singurătatea acţionară ca nişte excitante asupra spiritului său care trecuse printr-o lungă perioadă de tulburare. Pădurea i se păru deodată extraordinar de ostilă, ascunzînd în umbra fiecărui tufiş

o ființă înverșunată să-l piardă. Pe toți dușmanii — toți cei pe care și-i închipuia că vorbesc despre el în lipsa sa — și-i imagina în seara aceasta, adunați laolaltă, avînd ca punct comun reaua lor voință față de el, în acel colț de țară breton. Doctorul Fog făcea parte dintre ei, căci nu-i dăduse acea misiune decît ca să-l zdrobească. Claire era și ea acolo, în rîndul întîi. Ea îi călăuzise pînă la ascunzișul său. Ea trebuie să-i fi informat despre el. Austin se sfătuise cu ea înainte de a-i telefona ; se duseseră la mama ei, desigur, vrăjitoarea aia bătrînă care-l detesta și mai mult decît ceilalți.

Ce-ar fi putut spune pe seama lui ? Ea îl ura și-l disprețuia în ciuda eroismului de care dădea dovadă sub ochii săi. Nu-i slujise la nimic faptul că-și riscase de douăzeci de ori viața, căutînd în fiece moment pericolul, înfruntînd o brută amenințătoare fără a-i păsa de consecințe. Se pregătise să-l doboare pe Bergen. Se răzgîndise numai din datorie, pentru a evita represaliile oarbe, și zecile de morți printre nevinovați. Și această nebună își pusese în cap că el se temea să înfrunte un om corp la corp, să-l ucidă ! Micimea acestei idei îi smulse un surîs amar. Cît de puțin îl cunoștea ! Dăduse atîtea dovezi din acest punct de vedere, dar nu le putea etala acum.

Scutură cu violență din cap, pentru a opri deșteptarea altor amintiri care-l antrenau împotriva voinței sale pe această pantă sinistră. Ceea ce prezenta importanță în noaptea asta erau dușmanii lui actuali și în special Claire. Părerea fetei era cea pe care trebuia s-o combată. Pentru ea, el va fi întotdeauna un laș. Nimic n-o va face să-și schimbe părerea. Nimic decît dacă poate...

Părăsi un moment peronul ca să reintre în casă. N-avea o intenție precisă. Pur și simplu, i se păruse că întrevede o lumină încurajatoare în tenebre și inconștientul său îl împingea să se deplaseze în acea direcție. Absența sa nu dură decît un minut. Cînd se întoarse, ținea între mîinile întinse în fața sa un obiect micuț, de care nici Claire nici Austin nu-și putură da seama ce anume era. După un moment, îl strecură într-unul din buzunare, unde-și vîrî pumnul crispat.

Un fascicul de lumină mătură poteca. O mașină ieșea din grădina celeilalte vile. Austin își aminti de ultimele cuvinte ale lui Gleicher : Otto pleca la Paris. Automobilul dispăru curînd. Din porumbarul lor ei îl zăriră pe Gleicher care închidea poarta grilajului înainte de a intra în casă. Cînd se întoarse în direcția lui Arvers, Austin nu-l distinse decît după un moment, cînd acesta ieși din umbra unde se pitise pentru a scăpa de lumina farurilor. Atunci, luna îl lumină din plin. Privirea lui părea fixată acum asupra unui anumit punct. Obrazul său palid era întors către cealaltă vilă.

...Ce raportase Claire ? Ce știa ea în fond ? Se trădase el în fața ei, cu toate precauțiile sale în cursul acestor luni de viață în comun, și mai ales în timpul ultimelor săptămîni ? Nu putea fi tot timpul în stare de alarmă. Poate că îi scăpaseră unele cuvinte în somn. Să-l fi urmărit pînă la Gleicher, fără ca el să știe ? Era capabilă de orice... Și acolo, ar fi putut...

Trase o înjurătură obscenă. Asta trebuie să fie : auzise înregistrarea. Doar făcea un zgomot... un vacarm infernal ; chiar la telefon urechile îi zumzăiau... Transmisese fidel fiecare frază la Londra, prin intermediul unui cod special. Toți dușmanii săi, din Anglia, și din Franța, cunoșteau acum existența benzii. Să-l aibă la mînă era scopul unic al manevrelor lor, căci istorisirile Clairei nu erau suficiente ; le trebuia o probă materială. În acest scop venise Austin în Franța și absența lui din noaptea asta căpăta o altă semnificație. Doctorul Fog dîndu-i ordin să obțină banda cu orice preț, el trebuia să ia contact cu Gleicher, sigur, dar nu în prezența lui Arvers.

Povestea devenea mai limpede cu fiecare pulsație a minții lui bolnăvicioase.

Ce nevoie mai aveau de el, la urma urmei ? Așteptau probabil să se culce, ca ei să se poată duce la Gleicher și să-i propună tîrgul. Acesta le va da banda ca dovadă a bunăvoinței sale, foarte fericit de a-i fi jucat lui un astfel de renghi. Era chiar foarte probabil ca totul să fi fost aranjat între ei mai dinainte. Gleicher jucase teatru față de el. Fusese nebun să aibă încredere în el. Cum să ai încredere într-un neamț ? Avea cu mult mai

multe avantaje dacă trata direct cu Austin decît cu el. Nu numai că-l considerau cu toţii drept un laş, dar îl mai şi socoteau drept o cantitate neglijabilă.

Maşinaţia nu mai prezenta nici un punct obscur. Gleicher rămăsese singur în vila lui, ca să încheie tîrgul ;...i singur, cu banda de magnetofon.

Acest amestec de perspicacitate şi de divagaţii febrile duceau la o concluzie de o asemenea logică şi puritate, încît încercă o bucurie mentală uitată de multă vreme : certitudinea de a-şi fi redobîndit toată puterea şi ascuţimea intelectului.

Soarta lui era în funcţie de acest document şi de posesorul lui actual. Dintr-o dată, printr-un gest pe care inconştientul îl pregătise şi pe care spiritul său începea să-l analizeze cu precizie, putea să pună mîna pe bandă şi să-şi deruteze şi duşmanii, dovedindu-le că era capabil să îndeplinească cel mai înfricoşător şi cel mai meritoriu dintre toate actele. Planul teoretic era perfect. Nu mai rămînea decît să-şi aţîţe îndrăzneala trupului.

Ei bine, vor vedea ! Simplitatea şi frumuseţea raţionamentului său aprinsese jăratic în carnea şi-n muşchii săi. Să-şi răscumpere onoarea şi, totodată, să se impună adversarilor săi prin adevăratele dimensiuni ale eroului, în momentul în care ei îl credeau înfrînt, era o perspectivă de o voluptate îmbătătoare, singura susceptibilă de un entuziasm suveran. Singura care putea reduce la tăcere instinctele firii sale temătoare.

Înainte de a se decide să facă primul pas, amintirea care-i smulsese de curînd un surîs superior de batjocură i se înfăţişă din nou în minte : Claire era absolut lipsită de perspicacitate ; în ceea ce-l privea, el ştia bine că era capabil să ucidă în anumite împrejurări ! Nu mai încercă să alunge fantoma. Contemplarea acestei năluci îi pricinui dimpotrivă, un surplus de excitaţie ; cu pumnul mereu crispat în buzunar, coborî cu pas ferm treptele peronului.

VIII

— CE ÎNSEAMNĂ ACEASTĂ manevră ? murmură Claire cu o voce care-i trăda enervarea.

Arvers înainta pe potecă, spre vila lui Gleicher, fără să facă mai mult zgomot decît o umbră. Avu o scurtă ezitare ajungînd în faţa grilajului, apoi intră în grădină. Austin intui că ultimul act încă nu se jucase şi-i făcu un semn fetei. Coborîră din porumbar şi se apropiară la rîndul lor de vilă, rămînînd în umbra arborilor. Ascunşi în tufişuri, auziră o muzică asurzitoare. Gleicher se lăsa în voia distracţiei sale favorite. Îndepărtară cu precauţie crengile şi-l zăriră pe Arvers la douăzeci de metri de ei, în faţa uşii casei, chiar în momentul în care se hotărîse să bată. Rămăsese acolo, pe prag, în timp ce ei înaintau.

Discul acoperea probabil zgomotul, căci nu se auzi nici un răspuns. După ce aşteptă un moment, bătu din nou, mai tare şi de mai multe ori. Muzica continua, dar Austin auzi curînd vocea lui Gleicher.

— Cine-i acolo ?

— Eu, spuse Arvers. M-am gîndit că încă nu v-aţi culcat. Vreau să vă previn că şeful meu din Londra a venit.

Uşa fu întredeschisă, apoi împinsă de tot.

Lumina din vestibul lumină o parte din grădină. Gleicher aruncă o privire afară şi lăsă să-i scape un rînjet dispreţuitor, văzînd că Arvers era singur.

— Era cît pe-aci să mă sperii, Herr Arvers. Nu m-am îndoit că eşti dumneata ; doar dumneata.

Lui Austin i se păru că Arvers se încordează din cauza insultei ; dar răspunsul său nu expimă decît regrete pentru contratimp.

— Nu-i vina sa, spuse el. A avut o pană de maşină şi a trebuit să împrumute o bicicletă. S-a scuzat mult pentru această întîrziere, dar ar fi foarte dornic să vă întîlnească acum, dacă aţi vrea să veniţi la mine.

— Otto a plecat, spuse Gleicher prost dispus. Totuşi, aş vrea să am o întrevedere preliminară cu el. Sunt grăbit să văd ce mutră are... Apoi, după o pauză :

— Dar ce-şi închipuie, că sînt la ordinele sale ? M-am mai deranjat o dată...

Arvers luă un ton şi mai umil.

— Nu prea ştiu cum să vă explic. Cred că se fereşte puţin, cu toate eforturile mele. E firesc ; nu vă cunoaşte. Pe de altă parte, vă consideră ca pe un simplu intermediar. I-am spus că sunteţi dispus să-i faceţi servicii. Astea au fost propriile dumneavoastră instrucţiuni.

Gleicher îl privi cu atenţie. Ezită un timp destul de lung, amintindu-şi de discuţia pe care o avusese cu Otto, înainte de plecarea acestuia. Otto îşi exprimase neliniştea de a-l lăsa singur în apropierea unui om care avea numeroase motive să-l urască.

— Lasă, Otto, n-am de ce mă teme de el. E prea fricos ca să îndrăznească să mă atace. Cînd a fost arestat de către Gestapou n-a schiţat un gest de apărare.

— Violenţa bruscă îl paralizează, spuse Otto ; dar poate că e altfel cînd i se dă timpul să reflecteze.

Această remarcă i se păru lui Gleicher destul de subtilă, pentru a se gîndi la ea un moment. Băgă de seamă că adjunctul său făcea progrese în domeniul a cărui importanţă i-o subliniase : psihologia. Dar nu putea accepta lecţiile unui subaltern în această materie.

— Asta niciodată, afirmă el cu dispreţ. Arvers face parte din acea rasă de indivizi care sunt incapabili să verse sînge, fie şi pentru a-şi salva existenţa.

— Existenţa, nu spun nu, Herr Doktor ; dar poate avea un motiv mult mai puternic... Apropo de acea afacere veche, tocmai există un punct care mă tracasează...

A insista astfel, cu riscul de a-şi nemulţumi şeful, i se păru ciudat lui Gleicher, care-l rugă să se explice.

— E un amănunt care mi s-a părut totdeauna straniu şi la care m-am gîndit mult în ultima vreme. Cum a murit camaradul său, Morvan ? Noi ne-am gîndit tot timpul că poliţiştii l-au doborît. Or, l-am revăzut pe informatorul meu, care i-a interogat din nou pe supravieţuitori, iar aceştia păreau sinceri.

— Atunci ?

— Ei afirmă că Morvan era mort cînd s-au întors la fermă.

— În urma torturilor ?

— Nici pomeneală, Herr Doktor ; mai multe gloanţe în inimă.

Otto nu mai adăugase nimic. Gleicher rămăsese visător, apoi ridică din umeri şi-şi concedie adjunctul, fără să-şi schimbe cu nimic planul.

Amintirea acestei discuţii îi pricinui o uşoară indispoziţie, dar orgoliul îl împiedică să ţină seama de acest avertisment implicit.

— Bine, spuse el ; pentru că şeful dumitale se teme, am să vin eu la dumneata.

Privi pădurea şi se înfioră.

— Aşteaptă-mă. Mă duc să mă îmbrac...

Îi închise uşa în nas şi se întoarse în living-room. Reumatismul colonelului von Gleicher se acomoda rău cu plimbările nocturne prin pădure. Îşi făcuse acasă un foc zdravăn de lemne, alături de care se pregătea să-şi petreacă restul nopţii ascultînd discurile sale preferate, şi oftă la gîndul de a părăsi această atmosferă caldă. Se înfăşură friguros în manta şi se îndepărtă de cămin cu regret. Înainte de a ieşi din odaie, şovăi, se întoarse şi, cu un gest hotărît, îşi strecură un revolver în buzunar.

Abia dispăruse Gleicher, că Arvers şi puse mîna pe clanţa uşii. O împinse fără nici o dificultate, şi se strecură în tăcere, în casă, pe urmele neamţului.

Aspectul fizic i se schimbase, aşa cum se întîmpla de fiecare dată cînd îşi încorda firea. Sîngele îi pierise de pe faţă. Mişcările erau cele ale unui automat, coman-

dat de o voință exterioară, ce părea că o depășește cu mult pe a sa și în care el găsea un soi de alinare să se abandoneze. În ciuda spaimei, încerca orgoliul de a constata că mușchii ascultau de solicitările imperioase ale spiritului și că era pe cale de a se comporta ca o ființă de o îndrăzneală excepțională. Știa că nimic nu-l va opri și simțea de-acum comis actul pe care era pe cale să-l săvîrșească.

Nu era pentru prima oară cînd se lăsa călăuzit astfel de o putere suverană triumfînd peste toate opunerile lui interioare. Păstra în fața ochilor imaginea care-i apăruse un moment mai înainte și descoperi o sursă inepuizabilă de energie. Revăzu în ea cele mai mici detalii și trăi din nou, cu exaltare, scena acelui precedent eroic.

IX

CÎND OAMENII GESTAPOULUI îl aduseseră în camera în care zăcea Morvan şi-l lăsaseră în paza a doi poliţişti, Cousin petrecuse cu siguranţă cele mai cumplite ceasuri din viaţa sa. O afirmase în faţa doctorului Fog şi, ca multe din declaraţiile sale, şi aceasta era exactă.

Încremenit într-un fotoliu, se constrîngea la o imobilitate absolută şi se apăra cu înverşunare de orice gînduri. Încerca cu disperare să facă abstracţie de lume, adoptînd pasivitatea şi rigiditatea unui cadavru. Singura nădejde pe care-şi îngăduia să şi-o facă era continuarea veşnică a stării de buimăceală în care izbutise să se cufunde, graţie armistiţiului pe care i-l acordaseră călăii. Se temea de cea mai banală manifestare de activitate exterioară care risca să-l smulgă din această amorţire binecuvîntată, relativ nedureroasă a trupului şi a sufletului. Cîntecul unui cocoş, în toiul nopţii, îi provocă un junghi insuportabil.

Închise ochii cu încăpăţînare, pentru a nu-l vedea pe Morvan. Acesta era întins pe pat. Poliţiştii îl pansaseră sumar după ce-i unseseră rănile cu ulei, rostind chiar cîteva vorbe de compătimire.

Munca lor îndeplinită, nici o raţiune nu le mai interzicea să se arate miloşi. Socotindu-l inofensiv, îl dezlegaseră. Pe urmă, după ce verificaseră cătuşele lui Cousin şi încuiaseră uşa, începură să joace cărţi, bînd alcoolul găsit în cursul percheziţiei. În momentele de spaimă, cînd nu se putea stăpîni să nu reflecteze, Cousin socoti că li se va trimite, dimineaţa, o maşină, ca să-l ducă la închisoare. Se temea de acest eveniment, nu de frica sechestrării — năzuia, dimpotrivă, să se afle singur în-

tr-o celulă — ci de groaza gesturilor pe care ar fi trebuit să le facă pentru a relua contactul cu universul material.

Un reflex îl obliga totuşi să întredeschidă pleoapele. Morvan nu mai gemea ; rămăsese nemişcat, cu ochii închişi şi el. Totuşi îi avusese larg deschişi cînd Cousin intrase. Privirea sa, la început voalată de suferinţă, se fixase asupra lui. Reuşise atunci, cu preţul unui efort eroic, să-şi părăsească înfăţişarea de cîine supus, să se înţepenească şi să-şi ridice capul. Dar un gînd îngrozitor îi trecu prin minte, chiar în momentul în care afecta această atitudine : Morvan ştia. Uşile dintre cele două camere rămăseseră deschise. El nu pierduse nici unul din strigătele sale. Morvan îi cunoştea trădarea. Supliciul nu-l lipsise de conştiinţă. Lucrul se vedea în ochii lui ; Cousin nu trebui să-l privească multă vreme, pentru a descoperi cu spaimă în acei ochi plini de dispreţ manifestarea unei atitudini ostile care îl înfricoşa mai mult ca orice. Un alt sentiment, pe care-l ura tot atît i se citea în pupile : orgoliul victoriei. Aceste două expresii conjugate îi pricinuiau o durere ascuţită, care deveni intolerabilă cînd Morvan schiţă un surîs, o grimasă a cărei umbră respingătoare avea s-o găsească mai tîrziu pe buzele lui Claire.

Acum Morvan închisese ochii peste dispreţul şi peste triumful său. Ei aşteptau astfel de mai multe ceasuri, uitaţi, se părea, de un duşman care avea altceva mai bun de făcut decît să se ocupe de ei. Fericiţi de această odihnă nesperată, paznicii lor se simţeau în siguranţă şi supravegherea lor slăbea din ce în ce.

Cousin îşi păstrase cu încăpăţînare aceeaşi rigiditate, înverşunîndu-se să nădăjduiască nebuneşte că acest răgaz va fi veşnic. Brusc, printr-unul din acele reflexe de neînvins care-l sileau să-l observe pe Morvan, băgă de seamă o schimbare în atitudinea sa ; se întoarse uşor pe-o parte, cu faţa spre nemţi. Aceştia îşi întrerupseră partida şi se tolăniseră pe scaune, pe jumătate aţipiţi. Cousin băgă de seamă că privirea tovarăşului său era fixată asupra pistolului mitralieră pe care unul dintre ei îl pusese alături. Cu gesturi încete şi imperceptibile, el îşi îndepărtă puţin cîte puţin cuvertura, în vreme ce privirea măsura distanţa care-l despărţea de armă.

Era evident că se pregătea să făptuiască un act disperat. Își încercă relaxarea brațelor, care urmau să suplinească avîntul picioarelor sale slăbite. Cousin îl detestă și mai mult pentru această tentativă. Tot ceea ce amenința să-l scoată din catalepsia lui voită i se părea un sacrilegiu. Îl cuprindea furia la gîndul de a fi smuls din singura stare pe care o putea îndura ; și asta, tocmai de către acest Morvan, care voia să-l umilească o dată mai mult printr-un gest de o temeritate absurdă.

Dacă nu striga, pentru a-i înștiința pe polițiști, era pentru că se simțea din nou paralizat. Iminența violenței îi interzicea folosirea cuvîntului. Asista mut, înghețat, la pregătirile lui Morvan. Nu făcu nici un gest cînd acesta, dînd la o parte cuvertura, se avîntă sprijinindu-se în mîini, apucă pistolul-mitralieră și doborî gardienii din două rafale, înainte de a se prăbuși el însuși învins de durere.

Se scursese un timp destul de lung, în tăcere, după această execuție. Nemții, uciși pe loc, zăceau la pămînt. Întins de-a lungul patului, Morvan nu făcea nici o mișcare. Cousin nu se clintea nici el ; aștepta să-i treacă paralizia.

Faptul începu mai întîi prin eliberarea spiritului care-și regăsea treptat agerimea. Își dădu în curînd seama de realitate și redeveni capabil să judece. Observă că această realitate era și mai atroce de cînd nu se mai aflau în mîinile dușmanului.

Nimeni nu-i mai reținea. N-aveau decît să treacă pragul și să fugă. Să fugă ? Să revină în tabăra prietenilor ; să răspundă la întrebările lor ; să le povestească drama !... La acest punct al gîndirii sale se produse ca o declanșare în creierul lui și, pentru prima oară, își dădu seama de ordinele imperioase ale acelei puteri suverane preocupată de interesele sale și care-l constrîngea să acționeze. Totodată simți cum se sfărîmă lanțurile care păreau să-i împiedice trupul.

Vocea îi porunci să se scape mai întîi de cătușe. Începu să lucreze fără grabă, cu noul sînge rece pe care i-l dăduse dorința lui de supunere. Treaba nu era prea grea ; după puțină vreme izbuti să și le scoată, fără însă a înceta

să-l supravegheze pe Morvan cu coada ochiului, fără gesturi prea bruşte care l-ar fi putut alarma. Îşi regăsea în acel moment hotărîrea şi curajul calm al eroului care era frămîntat de visuri şi se felicita pentru asta.

Morvan deschise ochii şi-l văzu liber. Păru că presimte intenţia sa şi întinse mîna spre pistolul-mitralieră căzut la piciorul patului. Cousin fu mai rapid decît el : nimic nu se mai opunea jocului muşchilor săi şi instinctul vital găsea în fiinţa sa materială o mecanică perfectă. Sări şi apucă arma, chiar în momentul în care celălalt se pregătea să pună mîna pe ea. Salută acest succes ca pe o primă victorie.

Dar suprimarea unui martor jenant nu constituia esenţa actului său. Spiritul are cu totul alte cerinţe ! Spiritul cere să creadă în propria sa virtute ! Spiritul poruncea ca Morvan să fie un trădător şi el, Cousin, un justiţiar instigat de providenţă.

Îndeplini acest pas sublim, fără nici un efort. Se înălţă chiar pînă la un asemenea grad de convingere, încît simţi nevoia de a şi-o exprima cu voce tare şi de a urla, pentru a-l încredinţa pe Morvan de ticăloşia lui.

— Canalie ! Trădătorule ! Gîndeşte-te, gîndeşte-te la camarazii care sînt pe cale să plătească crima ta cu sîngele lor !

Îl insultă un minut întreg, pradă unei furii pe care trebuia în mod cu totul firesc s-o încerce, în această împrejurare, eroul viselor sale. Îl scuipă în obraz, îl pălmui, înainte de a-i ciurui pieptul cu o rafală care ţinu pînă cînd se isprăvi încărcătorul.

Ecoul cuvintelor sale îi aţîţă indignarea naivă. Evocarea camarazilor morţi, sacrificaţi din laşitate, îi spori furia dincolo de orice limită : Microbul imaginaţiei sale fu de asemenea natură încît chiar atunci cînd rămase singurul supravieţuitor din odaie, cînd se asigură că Morvan era într-adevăr mort, că nici un sunet nu mai putea ajunge la vreo ureche străină, el continuă pe acelaşi ton.

Singur, în mijlocul cadavrelor, proferă doar pentru el acele cuvinte care puneau în lumină misiunea lui sacră şi-l făceau să apară ca un înger glorios al răzbunării :

— Astfel trebuie să fie pedepsiţi toţii trădătorii, spuse el.

X

ÎŞI REGĂSISE ACEA STAre de bună dispoziţie intrînd în vilă, pe urmele lui Gleicher şi repetînd în şoaptă cuvintele romantice care grăiau despre radioasa lui metamorfoză.

— Astfel trebuie să fie pedepsiţi toţi trădătorii.

În acel moment, ca şi cum l-ar fi doborît pe Morvan, deformaţia profesională venind în ajutorul firii sale, un patriotism încrîncenat şi intransigent îi însufleţi braţul.

Cunoştea bine vila, clădită după acelaşi plan ca şi a sa. Living-room-ul, care dădea într-un vestibul lung, era singura odaie pe care o ocupa Gleicher. Dormea acolo, pe un divan, după ce asculta şi răsasculta discurile lui favorite. Arvers îi cunoştea obiceiurile. În toiul nopţii, ştia că-l va găsi astfel, în faţa focului, gata să asculte muzică pînă în zori. Ştia, de asemenea, că nu ieşea nicăieri fără manta. Repetase toate gesturile necesare şi le executase cu precizia bătăii unui orologiu.

Trecu, fără să fie văzut, de uşa living-room-ului şi se ascunse în spatele unui dulap. Scoase din buzunar obiectul pe care-l întrezăriseră Austin şi Claire. Era coarda de vioară pe care n-o putuse folosi împotriva lui Bergen. Îşi înfăşură cele două extremităţi pe după mîini, pentru a o putea ţine mai bine şi-şi încercă tăria muşchilor. Gleicher se întorcea încheindu-şi mantaua, fără a se deranja măcar să închidă pickup-ul. Ieşi din cameră şi făcu un pas către uşa de la intrare. În aceeaşi clipă Arvers se prăvăli asupra lui.

Trecuseră mai multe minute de la dispariţia sa şi Austin încă îşi mai punea întrebări în legătură cu purtarea

lui ciudată. În zadar își ciuli urechea ; concertul acoperea orice zgomot.

În sfîrșit muzica, se opri. Casa redeveni tăcută. Alături de el, Claire, cu sprîncenele încruntate, părea să caute soluția unei probleme. Se izbi brusc peste frunte și strigă pe un ton disperat :

— Banda, banda de magnetofon ! Asta a venit el să caute ; e în stare de orice, ca să pună mîna pe ea !

Vocea ei răsună în tăcerea din jur. El o apucă de braț, dar ea se desprinse cu violență și strigă din nou :

— O s-o distrugă. Vom ajunge prea tîrziu !

Și începu să alerge spre vilă, fără nici o precauție, trîntind grilajul grădinii cu o pocnitură care afectă dureros nervii lui Austin. El o urmă, socotind că era inutil să se mai ascundă, pentru că ea, oricum, le dăduse în vileag prezența.

O ajunse aproape de peron ; o apucă din nou de braț, pentru că ea se oprise acolo, după cum de altfel făcu și el în fața apariției subite a lui Arvers în prag. Pe buzele acestuia se ivise un surîs triumfător. Dincolo de el, ei distinseră un trup inert, lungit în vestibul. Arvers deschise ușa, cu un gest larg, aproape spectaculos, și se dădu de o parte din fața lor, pentru a-i lăsa să-i contemple opera.

Nu manifestă nici o mirare și părea că-i așteaptă. Nu se temea de ei ; dimpotrivă. Se felicita totodată pentru prezența lor și pentru perspicacitatea lui care prevăzuse acest lucru.

Apăruseră ca niște martori providențiali ai valorii sale, chiar în momentul în care el dorea acest lucru.

După ce se bucură în tăcere de buimăceala lor, vorbi primul, pe un ton de detașare suverană.

— L-am lichidat, spuse el.

— Cum ?

Austin, la rîndul lui, nu se putu abține să nu strige. Nervii săi erau încordați de lunga așteptare nocturnă și mai ales de senzația odioasă de a fi înconjurat de nebuni care încercau să pară teferi.

— Gleicher ; l-am lichidat, repetă încet Arvers. Era un trădător. M-am îndoit o vreme, dar în noaptea asta am avut dovada... L-am sugrumat.

I se părea că trăiește un început glorios, după un coșmar înfricoșător. Nu trebuia să se sileaască prea mult ca să afecteze aerul neglijent care convenea călirii sufletului său.

— L-am sugrumat cu o coardă de vioară. Este mijlocul cel mai tăcut și mai sigur.

Totuși, revenindu-și din surprinderea de la început Claire îl dădu la o parte și, pășind peste cadavru, fără să-i arunce o privire, dădu buzna în living-room. Alergă drept la șemineu și se opri acolo frămîntîndu-și mîinile. Focul ardea. Bușteniî trosneau. Un vătrai, pe jumătate înfipt într-un morman de jăratec, arăta că cineva aţiţase focul. Scormoni printre rămășițele incandescente, dar nu rămăsese nici o urmă care să poată fi identificată. Ochii ei rătăciți zăriră atunci pe o masă un cilindru plat de piele. Era gol.

O cuprise furia și se întoarse spre intrare. Arvers era pe cale de a-i explica lui Austin toată povestea.

— Aveam bănuieli asupra loialității lui, dar abia în seara asta, cînd a venit la întîlnire, am avut o certitudine : nu urmărea altceva decît să vă atragă într-o capcană... De unde știu ? Am surprins o discuție între el și acolitul său.

Alcătuia povestea pe măsură ce-o istorisea, ca un scriitor expert care, atunci cînd ia pana, nu cunoaște încă toate amănuntele povestirii sale, dar a cărui inspirație este orientată, la fiecare nou capitol, de ideea generală a operei, far puternic slujindu-i de ghid și de susținător, făcînd să țîșnească continuu, din neant, înlănțuirea evenimentelor necesare. Își regăsise toate calitățile intelectuale și încrederea în propia sa stăpînire.

— Da ; cum întîrziați, m-am prefăcut că mă urc la primul etaj și i-am lăsat singuri. De fapt, am rămas lîngă ușă. Atunci am auzit acea discuție care nu putea să-mi mai lase vreun dubiu asupra planurilor lor... Mai întîi am înțeles că Gleicher era personajul important, un ofițer superior al Abwehrului... Otto ? un simplu subordonat. Abuzau de informațiile fabricate de Abwehr : un vast plan de intoxicare.

Neștiind cu exactitate ce cunoștea șeful său, avea mare grijă să nu altereze adevărul fundamental. Ceea ce

spunea se potrivea atît de bine cu anumite observaţii ale lui Austin, încît acesta fu descumpănit şi aproape că şi începea să-şi reproşeze că-l considerase trădător.

— Pe urmă, intenţiile lui Gleicher au apărut limpede. Nu era vorba să ia o legătură cinstită cu aliaţii... Îşi băteau joc amîndoi, evocînd viclenia lor şi credulitatea noastră nebună... Voia să atragă unul sau mai mulţi şefi ai serviciului secret în ghearele sale şi să dea astfel o lovitură fatală organizaţiei noastre şi războiului secret Capcana nu era pentru noaptea asta, ci pentru o proximă întîlnire pe care n-aţi fi întîrziat să i-o daţi. De altfel şi exista un risc mare ca el să vă întîlnească şi să vă recunoască. Eram consternat. E bine că n-aţi venit. N-am început să răsuflu decît după ce au plecat. Atunci, i-am pîndit din umbră. Am auzit maşina. Era Otto. Ştiam că Gleicher va petrece noaptea acolo.

Aventura se ţesea de la sine, plecînd de la fapte riguros autentice. Chiar dacă-i spionaseră fiecare gest în cursul nopţii, nu puteau să-i conteste nici un element al povestirii sale.

Austin dori în acest moment să-i poată deschide cutia craniană şi să-i citească în cutele creierului, socotind nebuneşte că acesta era singurul mijloc de a descoperi adevărul, în prezenţa unui asemenea fiinţe.

Dar Austin se înşela ; dacă ar fi avut puterea să efectueze această operaţie şi această descifrare a materiei cenuşii în meandrele sale cele mai intime, n-ar fi descoperit decît confirmarea intenţiilor cavalereşti care răzbăteau din această povestire.

Nuanţele subiective cu care înfrumuseţa evenimentele erau totodată atît de fireşti şi atît de ameţitoare, încît îi înflăcărau propria-i convingere. Şlefuia, prin intermediul limbajului, o realitate reînnoită, virgină, atît de pe măsura ambiţiei sale, încît spiritul său n-o putea pune la îndoială. A sculpta, a rîndui materia primă a faptelor în aşa fel încît să se desprindă din ea o semnificaţie satisfăcătoare, asta era tot ceea ce făcuse toată viaţa. Meseria în care trecuse drept maestru reapăruse în acest moment în toată glorioasa sa maiestate. Sentimentul exaltant al propriei virtuţi trebuia să-i smulgă lacrimi de entuziasm, în

vreme ce dădea ultimul retuş. personajului său, prin magia savantă a cuvintelor.

— Era singur ; ştiam asta. N-avea nici o bănuială. Credea că mă păcălise. Nu mai puteam ezita ; ocazia era prea frumoasă. Am bătut la uşă. I-am spus că aţi sosit şi că doriţi să-l vedeţi. A reintrat în vilă să-şi ia o haină. L-am urmat. L-am strîns de gît cu coarda asta. N-a zis nici pîs...

Vocea sa avea însuşi accentul adevărului şi dovada a ceea ce spunea, era acolo, în vestibul. Austin era încîntat. Reîncepu s-o bănuiască pe Claire că e nebună sau că a inventat toată povestea ca să-l piardă.

Ea nu va fi niciodată convinsă de buna lui credinţă, gîndi Arvers. Ce importanţă avea, la urma urmei, Claire ? El îi smulsese ghearele. Întreaga sa atitudine arăta că fata era conştientă de înfrîngerea ei. Stătea acolo, în faţa lui, cu inima plină de furie, dar neputincioasă. Strîngea în mîinile ei tremurătoare cutia pe care el nu mai avusese cînd s-o distrugă şi-şi dădea seama că nu-i slujea la nimic împotriva lui. Dovada o constituia faptul că tăcea. Ce mai conta acest accesoriu fără importanţă în faţa cadavrului masiv întins la picioarele lor ?

Austin fu adus la realitate de primele licăriri ale zorilor. Îi veni brusc în minte că avea răspunderi grele şi că nu era ceasul de a se lăsa, aşa cum făcea de o bună bucată de vreme, în voia consideraţiilor teoretice asupra diverselor simptome ale demenţei. Avea treburi mult mai urgente de îndeplinit decît stabilirea unui diagnostic. Trebuia să fugă. Sectorul devenise foarte periculos. De îndată ce moartea lui Gleicher va fi cunoscută, Abwehrul va avea reacţii brutale. Incapabil să hotărască cine anume dintre colaboratorii săi era demn de încredere, le dădu ordine la amîndoi cu o voce seacă şi autoritară.

— Mai întîi trebuie ascuns cadavrul ; asta ne va face să cîştigăm timp. E prea tîrziu ca să-l mai ducem undeva afară. Există vreun colţ, în vilă, unde ar putea fi ascuns ?

Pivniţa, pe jumătate plină cu o grămadă de butuci de lemne, i se păru un loc potrivit.

— Coborîți-l și ascundeți-l acolo dedesubt, îi spuse el lui Arvers. Claire o să vă ajute. Eu mă duc s-o previn pe mama ei, ca să se pregătească de plecare, după ce va face să dispară toate urmele. Trebuie de asemenea să alertez diverse persoane. Mă voi întoarce, să vă iau cu mașina care e ascunsă destul de departe de sat. Vom pleca probabil la Paris.

Arvers nu făcu nici un comentariu și-și scoase vesta ca să se apuce de treabă. Se simțea ușor, aproape bucuros. Claire deschise gura ca pentru a protesta, dar un gest imperios a lui Austin o opri. Ea își plecă încet capul, păru să se resemneze și se pregăti să-l ajute pe Arvers. Austin îi aruncă o ultimă privire perplexă, apoi ridică din umeri, ieși din casă și se îndreptă repede spre sat.

Trudiră multă vreme în pivniță observîndu-se adesea pe furiș, dar fără să-și adreseze vreo vorbă. El scotea din grămadă butucii mari. Ea îl ajuta să-i mute din loc.

— Ajunge, spuse el în sfîrșit. Groapa e destul de adîncă. Haide să aducem mortul.

Ea îl urmă la parter. Epuizați de efort, abia răsuflînd, se așezară cîteva clipe în living-room, departe de șemineul unde jăratecul dogorea încă. Afară, soarele începea să lumineze grădina.

— Destul, spuse el după un minut. N-avem timp de pierdut. Austin se va întoarce în curînd și totul trebuie să fie gata.

Își reluase cu plăcere tonul de șef autoritar.

Ea se sculă și trecu în vestibul.

— Ia-l de picioare, porunci el.

Ea ascultă docilă. El se aplecase, își trecuse mîinile pe sub subțiorile cadavrului și se pregătea să se ridice. Era cu spatele spre ușa de la intrare.

Claire, care apucase picioarele lui Gleicher le lăsă brusc. El ridică, surprins, capul. Ea avea privirea fixată asupra unui punct, în spatele lui. Acolo, pe prag, se afla mamă-sa.

Intrase fără zgomot și îndreptase spre el unul dintre acele revolvere mari pe care ei le ascunseseră la ea.

XI

— CÎND M-AM REÎNTORS la mama fetei, am început să mă simt stingherit, *sir*, spuse Austin. Trecusem pe la ea prima oară, ca s-o înştiinţez de pericol şi s-o rog să adune materialul ascuns acolo pe care voiam să-l iau cu mine. Ea ascultase scurta relatare a evenimentelor, fără să pară surprinsă şi fără să facă o singură remarcă. Am părăsit-o, ca să mă duc să telefonez şi să-mi găsesc maşina. Cînd m-am întors, am găsit casa goală.

Îi recomandasem totuşi să mă aştepte. Am intrat în odaia din spatele băcăniei. Nu făcuse nimic din ceea ce o rugasem să facă. Cred că plecase imediat după vizita mea. Atunci am avut un presentiment.

Am vrut să mă reped la vilă. Am pierdut din nou timp cu maşina. Acele gazogene blestemate, *sir*...

Austin povesti sfîrşitul misiunii sale. Plecarea sa din Franţa fiind întîrziată de vremea proastă, de la acele întîmplări trecuseră două luni, dar era evident, după vehemenţa istorisirii sale, că fiecare din ele lăsase o amprentă puternică în memoria sa şi nu era deloc pe cale să le uite. Doctorul Fog îl asculta fără să-l întrerupă. În cursul carierei sale de două ori fertilă în ciudăţenii, cunoscuse bine fiinţe şi situaţii insolite. Anomalia era domeniul lui şi, după cum o mărturisea adesea, simţea pentru ea o înclinare tainică. Era interesat de ultimul episod al afacerii Arvers, dar nu vedea necesitatea de a se emoţiona peste măsură. Calmul său, care părea aproape de neînţeles, îl agasa pe Austin, a cărui surescitare se reînsufleţea pe măsură ce trecea în revistă diferitele etape ale dramei. Se enerva voind să reînvie, pentru şeful său, atmosfera din acea dimineaţă şi se pierdea adesea

în amănunte triviale care lui i se păruseră, în acel moment, de o importanță capitală.

— Gazogenul se stinsese... Mașinile acelea blestemate care se folosesc în Franța, *sir*... Și eu, ca un imbecil, am mai pierdut un sfert de ceas, încercînd să-l reaprind. Fără asta, probabil că aș fi ajuns la timp. Abia după ce m-am istovit în eforturi zadarnice, mi-a venit ideea s-o iau pe jos. Înțelegeți, *sir* ?

— Înțeleg, făcu doctorul Fog pe un ton încurajator. In sfîrșit, ai luat-o pe jos ?

— Nu era departe. Douăzeci de minute de mers... poate chiar mai puțin, căci am început să alerg de îndată ce-am ieșit din sat. Eram din ce în ce mai neliniștit... o presimțire, o intuiție, v-o spun, *sir*, și apăsarea creștea pe măsură ce înaintam. Ceea ce mă neliniștea era atitudinea mamei, acea placiditate, acea indiferență, acea aparentă lipsă de emoție... Totuși tot ceea ce-l privea pe Arvers trebuia s-o pasioneze, cel puțin tot atîta cît și pe fiică-sa.

— Anumite ființe sînt capabile de o disimulare puțin obișnuită, remarcă sentențios doctorul Fog. În general, aceasta este un semn al voinței.

— De îndată ce văzui vila, printre arbori, mă șocă unul din elementele sale... da, acesta este cuvîntul, mă șocă aproape ca o necuviință, un amănunt nesemnificativ, banal — de ce acest lucru mă afecta astfel ? N-o pot explica ; aveam nervii încordați la maximum, *sir*. Era fumul abundent care ieșea din cămin. Se puseseră lemne și focul fusese atițat ; astfel s-ar fi stins. Existau o sută de rațiuni pentru a explica acest lucru. Puteau arde hîrtiile, urmele compromițătoare ; și totuși, la vederea lui, am fost cuprins de o adevărată spaimă. Mi-am încetinit mersul, pentru că de-abia mai puteam răsufla ; apoi am început din nou să alerg. La ce bun, mă întrebam eu ?

— La ce bun, într-adevăr, murmură doctorul Fog.

— Am ajuns în grădină. Cele două femei, Claire și mama sa, se aflau acolo, cu capul în mîini, așezate pe treptele peronului. Claire schiță un gest la apropierea mea. Am vrut s-o întreb, dar n-am putut ; vederea

chipului ei m-a înghețat. De nerecunoscut ; imposibil de descris, *sir*. Niciodată astfel de expresie de groază n-a fost întipărită pe vreo față omenească.

M-am oprit, mișcat, apoi am făcut un pas spre ea. Atunci am simțit mirosul și am fost din nou paralizat... V-am spus că ușa de la intrare și cea de la living-room erau deschise ? De acolo venea mirosul. Nu exista nici un pic de vînt, nici o pală de aer... *Sir*, dacă iadul există, apoi atunci trebuie să se răspîndească de acolo vapori la fel de împuțiți ca și cei pe care i-am simțit eu, cînd am ajuns în fața acelei case !

Cînd o văzu pe mama Clairei în fața lui, Arvers înțelese că triumful său nu era complet și că va trebui să mai înfrunte o ultimă încercare. Asta nu-l surprinse. Știa de multă vreme că va trebui să se măsoare într-o zi cu această bătrînă. Apariția sa i se păru de o ciudățenie familiară. Aspectul ei amenințător nu-l impresionă. Și-o imaginase astfel.

— Mîinile la spate, spuse ea.

El ascultă fără să pună o întrebare, dar acest lucru nu-l sperie. Se analiză, în mod obiectiv, dar conchise, cu bucurie, că acest sentiment îi devenise străin.

Nu făcu nici o mișcare, cînd Claire îi legă mîinile.

N-avea decît să aștepte cu răbdare momentul în care își va juca rolul în scenariul pe care cele două femei îl pregătiseră de multă vreme, cu minuțiozitate, pentru cazul în care ele n-ar fi avut alt mijloc ca să-și atingă scopul. Nu schimbau nici o vorbă, dar Claire nu șovăi. Mama îi aruncă un ghem de sfoară. Se gîndise la toate amănuntele. El jubilă în sinea lui, gîndindu-se că ea n-a putut, că nu putuse să prevadă totul.

Cînd mîinile îi fură imobilizate, bătrîna se adresă în sfîrșit fetei :

— Culcă-l pe divan.

El se pregătise să execute ordinul, înainte chiar ca Claire să i-l fi repetat. Cînd ajunse lîngă divan. Claire îi dădu un brînci și începu să-i lege gleznele, picioarele și restul trupului. Întins pe spate, cu capul odihnindu-se pe o pernă, Arvers își fixă privirea asupra mamei care se apropiase de cămin, și nu și-o mai luă de la ea.

— Eliberează-i o mînă.

Poruncea ca un regizor experimentat, fără să uite însă rolul esenţial pe care şi-l rezervase. Se străduí să reaţiţe focul. Apropie butucii, adăugă alţii şi suflă peste jăratic. Curînd, flăcări lungi linseră partea de sus a căminului. În acest timp, Claire dezlegase mîinile lui Arvers. Apoi se trudi o vreme ca să-i lege braţul stîng de rama divanului, lăsîndu-i-l pe celălalt liber.

Arvers se lăsă în voia ei ca un copil, fără s-o părăsească din ochi pe bătrînă. Ar fi spus că îndeplinea vreo treabă casnică, dar el nu-şi făcea nici o iluzie în ceea ce privea planul ei.

— Scoate-i pantofii.

El nu simţi nici un fior. Cunoştea felul încercării care-l aştepta. Petrecuse nopţi interminabile contemplînd-o în vis, pregătindu-se să-i disece toate etapele, să-i elimine cu răbdare, întregu-i caracter de neprevăzut. Întărit de această lungă educaţie, spiritul lui izbutise minunea de a metamorfoza această încercare într-o formalitate obligatorie şi de a o despuia de toată groaza.

Mama suflă pentru ultima oară în cămin, apoi, lăsînd vătraiul înfipt în jăratec, se întoarse şi se îndreptă spre el.

— Să nu pierdem vremea, spuse ea. Citeşte-i mărturisirea.

Claire scoase o hîrtie din buzunar şi citi Era un lung document relatînd povestea de la ferma Lachaume, reconstituită după banda de magnetofon şi frînturile de discuţie pe care le auzise ea. Era o mărturisire completă a lui Cousin, recunoscîndu-şi trădarea şi făcînd să reiasă purtarea eroică a lui Morvan

— Astfel s-au petrecut lucrurile, nu-i aşa ? întrebă mama, după ce Claire isprăvi.

Atunci Arvers vorbi, pentru prima oară de la sosirea bătrînei :

— Cîtuşi de puţin, spuse el. Morvan, fiul tău, e cel care a trădat.

— Mincinos, urlă Claire. Laş mizerabil ! Ţi-am auzit vocea ; ţi-am auzit rugăminţile ; cunosc pe dinafară toate frazele trădării !

El răspunse printr-un surîs dispreţuitor. Ea se năpusti asupra lui cu mîinile întinse şi-l scuipă în faţă ; dar mama, care-şi păstrase tot sîngele rece, o opri.

— Să nu pierdem timpul, repetă ea. Refuzi să semnezi ?

— Refuz. Fiul tău e cel care a trădat. Nu eu... Eu nu pot să fac nimic...

— Vom vedea, spuse bătrîna.

Se îndreptă spre cămin şi apucă vătraiul.

— Mamă !

— Lasă-mă în pace !

În momentul, foarte scurt, în care mama îi întorsese spatele şi în care Claire îşi întorsese privirea, îngrozită de fiecare dintre gesturile ei, el execută pe furiş prima parte a actului pentru care se pregătise luni de zile. Tot căuta o ocazie favorabilă, încă de cînd Claire îi dezlegase mîinile, şi nesiguranţa reuşitei îi pricinuia o neliniştе surdă ; singura lacună pe care frica o mai găsi în el. Cu mîna liberă, apucă fiola cu otravă, ascunsă într-un buzunar secret de sub un rever al hainei şi şi-o strecură în gură Asta îi luă doar o secundă. Succesul operaţiei îi risipi şi ultima fărîmă de teamă în această lume.

XII

MAMA SE ÎNTOARSE ȘI se îndreptă spre el cu vătraiul în mînă. El rămase cu ochii larg deschiși, măsurînd calitatea propriei sale hotărîri, după ce studie în amănunt cu o precizie de necrezut, instrumentul de tortură. Capătul înroșit emitea raze albe pe o lungime de cinci sau șase centimetri. Tija trecea apoi prin diverse nuanțe de roșu, pe urmă prin cenușiu închis, pînă la galbenul minerului de aramă, aproape tot atît de sclipitor ca și vîrful. Încercă o satisfacție puerilă, constatînd că nu mai era vorba de o simplă bucată de fier îndoit, ca cea de la ferma Lachaume, ci de o unealtă perfecționată, lucrată și înfrumusețată de un meșter dibaci, ca să fie decorativă într-un cămin burghez. Aproape că era un vătrai de lux și orgoliul său mulțumi Providenței, ca și cum ea ar fi voit să recunoască în această alegere calitatea structurii lui.

— Semnezi ?

El scutură din cap cu o expresie care aducea a agasare. Bătrîna îl plictisea cu întrebările. Sigur, el va depăși încercarea, dar pentru asta trebuia să-și concentreze toate resursele psihice și să se separe de tot ceea ce l-ar fi putut distrage. Contactul cu fiola de sub limbă îi era de ajuns, ca să risipească această contrarietate și să-i redea calmul necesar faptelor mari.

Liniștea i se traducea printr-un surîs.

Apoi surîsul îi îngheță. Fața i se scofîlci. Fiecare fibră a trupului i se contractă. Timp de o clipă, durerea îi interzise orice gînd. Mama îi aplicase fierul pe piciorul drept. Îl retrase aproape imediat și-o opri printr-un gest pe fiica ei care făcuse un pas către ea, cu o exclamație înăbușită, ca și cum s-ar fi opus la fapta ei.

— Semnezi ?

Înainte ca el să poată scutura din cap, se scurseră cîteva secunde ; timpul necesar spiritului un moment descumpănit, ca să-şi reia supremaţia, să-i demonstreze că această durere era un element esenţial apoteozei sale şi să-şi insensibilizeze carnea pentru extazul revanşei.

Îşi lipi limba de fiolă. N-avea de făcut decît un gest mărunt, pentru a-şi lua această revanşă strălucitoare şi definitivă. Îl va face cînd va avea el chef. Era stăpîn pe situaţie. Cîştigase. Nu va ceda niciodată în faţa violenţei ; nu era din acelaşi aluat cu acel Morvan ! Mama, duşmanul lui cel mai înverşunat, era înfrîntă. Claire şi renunţase la luptă. Stătea cu capul ascuns sub braţe. Schiţînd un nou surîs maliţios, regretă că ea nu-l putea vedea.

Fu din nou surprins de cea de a doua aplicare a torturii. Sufletul lui fortificat, întărit în cursul interminabilelor şedinţe de antrenament teoretic, fu descumpănit de neprevăzut : aştepta arsura pe acelaşi picior şi ea i se înfipse în piciorul stîng. Înfiorarea îl făcu să-şi mişte cu putere picioarele, în ciuda legăturilor. Mama lăsă fierul pe piele o secundă. Înainte chiar de a-l fi retras, spiritul îşi impuse din nou legea lui.

— Tu ai trădat. Mărturiseşti ?

El scutură din cap, cu acelaşi gest lent şi monoton. Acum regreta că nu putea vorbi. Îi plăcea să-şi asculte sunetul vocii, dar se temea să nu scape fiola.

Al treilea episod al supliciului duse la acelaşi rezultat. Bătrîna blestemă printre dinţi şi se întoarse pentru a pune din nou vătraiul pe jăratic. În timpul acestui răgaz el se străduí să-şi stimuleze şi mai mult resursele spirituale şi să le pună în slujba unei voinţe supreme. Trebuia să triumfe asupra unui ultim duşman : Morvan. De cîte ori îndurase Morvan tortura ? De şase ori ; îşi aducea aminte ; numărase cu grijă reprizele de urlete.

Urletele... Comparaţia care i se impuse la această amintire îi fu de un puternic ajutor, pentru a urca ultimele trepte al gloriosului calvar... El nu urla, el calcula ! Deplina percepţie a acestei superiorităţi intelectuale îl copleşi de fericire şi, în timp ce mama, pierzîndu-şi sîngele rece, îşi grăbi atacurile, elemente de literatură

confuză începură să plutească în ceața care începea să i se întindă în fața ochilor.

Se gîndi : „Nici un animal n-ar face asta". Și în vreme ce ceața se făcea mai deasă, el văzu umbrele „animalelor", agitîndu-se în jurul lui, dobitoace lipsite de inteligență, dobitoace cu mintea otova, fără cunoștințe adevărate, dobitoace care luau cînd înfățișarea unei vrăjitoare bătrîne cu ochii roșii, pierzîndu-și în mod stupid vlaga în mișcări nesocotite, cînd a unei mici imbecile ascunzîndu-și capul ca un struț, incapabilă să suporte pînă la capăt consecințele unei idei, cînd ale unei brute perfecte, ale cărei urlete erau singura reacție în fața suferinței.

Îndură de opt ori tortura. Nimic nu se mai putea adăuga triumfului său. Se temea să nu leșine îndurînd prea multă vreme încîntarea în care îl făcea să se scufunde amestecul acela copleșitor de durere fizică și de voluptuoasă exaltare. Apucă fiola cu dinții. Cînd mama ridică din nou vătraiul, cu chipul desfigurat de ură, el o privi drept în ochi, sfărîmă fiola și înghiți lichidul odată cu bucățile de sticlă. Resimți imediat șocul otrăvii și-și pierdu cunoștința, regretînd că nu putuse prelungi la nesfîrșit contemplarea victoriei sale.

XIII

CÎND M-AM HOTĂRÎT ÎN sfîrşit să intru în cameră, l-am zărit pe divan.

Dar n-am putut rămîne mult timp acolo. Mirosul şi fumul... într-adevăr o atmosferă de iad, *sir*. Nici măcar n-am putut să mă apropii de el. O privire rapidă... am văzut că era într-adevăr mort. Am deschis fereastra şi am ieşit. Claire mi-a istorisit, încet, încet toată povestea. Sigur că de la mamă n-am putut scoate nimic. Şi pe Claire a trebuit s-o scutur zdravăn, ca să se hotărască — între două crize de nervi — să vorbească.

„Nu voiam, nu voiam, repeta ea fără încetare. Era doar o înscenare ; mama îmi făgăduise... Trebuia doar să ne prefacem. Era un laş ; eram convinsă că va fi de ajuns o simplă ameninţare. Nu voiam să mergem prea departe. Trebuia să cedeze ; eram sigură că la vederea fierului roşu va semna."

— Un raţionament extrem de logic pentru o tînără fată, remarcă doctorul Fog. Numai că de data asta n-a cedat.

— N-a cedat, *sir*. Şi dacă a rezistat astfel... Calmul doctorului părea să sporească agitaţia lui Austin. Dacă a rezistat astfel, e dovada că n-a vorbit nici prima oară. Trădătorul a fost Morvan. Am fost nişte criminali ca să-l lăsăm astfel în voia ţicnelii celor două femei, *sir*.

— Crezi ? întrebă cu blîndeţe doctorul Fog. Apropo, ce-ai făcut cu cadavrul ?

Austin înălţă din umeri. Acest amănunt i se părea de prea puţină importanţă în faţa problemei care-l preocupa. Răspunse mai întîi cu un aer absent, apoi găsi în acest subiect o nouă ocazie de a-şi exprima indignarea.

— L-am îngropat în pădure... închipuiți-vă, *sir*, că n-am socotit oportun să abandonez trupul unui patriot, sau să-l vîr în pivniță ca pe celălalt. Am socotit că-i suntem datori cel puțin un mormînt decent. Mi-am asumat și alte riscuri ! Bătrîna dispăruse — de altfel nici nu mai știu ce-a devenit ; dar, cu înjurături și cu ocări, am silit-o pe Claire să mă ajute. Am constrîns-o să trudească pînă la epuizare. Eram gata s-o bat, s-o chinuiesc și eu pe ea dacă ar fi făcut nazuri ; dar m-a ascultat cu docilitate. L-am dus cît mai departe cu putință de vilă și l-am îngropat într-o groapă adîncă. Am obligat-o să îngenunche la mormîntul lui. Eram un pic enervat, *sir*...

— Înțeleg, înțeleg, murmură doctorul pe un ton liniștitor.

— Cu toate precauțiile, mă tem totuși că nemții au să-l găsească.

— Nu l-au găsit.

Austin, surprins, ridică iute capul. Doctorul se îndreptă către unul din colțurile camerei.

— Nu l-au găsit, repetă el. Căci altfel nu s-ar fi deranjat să-mi trimită asta. Ascultă...

Era înregistrarea. Austin ascultă vocea lui Cousin, la început cu stupoare, apoi cu emoție crescîndă. Cînd banda se termină, sub privirea pătrunzătoare a doctorului Fog, el rămase o vreme tăcut, tulburat, în prada unui complex de sentimente pe care nu izbutea să și le explice. Sfîrși prin a spune în mod stupid :

— Deci era adevărat ?

Doctorul încuviință din cap.

— Și v-au trimis banda ?

— Cu complimentele lor... destul de bine întoarse, pe legea mea ! Presupun că Otto a descoperit corpul lui Gleicher. A ajuns la concluzia că fuseseră trași pe sfoară de Arvers și că acesta le scăpase. S-a grăbit deci să pună în practică amenințarea. Îți închipui că există numeroase copii după acest document... Dar asta nu-i tot, Austin. În pachetul care ne-a fost trimis pe o cale misterioasă, se mai afla și o scrisoare lungă dînd amănunte foarte precise despre afacerea de la ferma Lachaume. Otto a

reluat ancheta și se pare că a depus eforturi mari, ca s-o limpezească în întregime. O ființă răzbunătoare acest Otto, și furios de a fi fost tras pe sfoară. Pe scurt, apare în mod evident că Morvan nu putea fi împușcat de polițiști. Înțelegi ce înseamnă asta ?

— Vreți să spuneți că el...

— Așează-te în locul lui. Nu putea lăsa un astfel de martor să trăiască.

Austin se înfioră. Doctorul Fog ridică din umeri.

— De altfel nu m-am îndoit niciodată, remarcă el cu neglijență.

Austin care începuse să încerce un soi de ușurare în fața dovezii că Cousin era un criminal, se simți revoltat de această mărturisire.

— Și știind asta, *sir*, l-ați trimis din nou acolo cu sora lui Morvan !

— Putea să ne mai fie util, spuse doctorul ; și, pentru asta, familia Morvan ne era necesară. Evenimentele au dovedit că am avut dreptate... Oh, să nu crezi că am prevăzut totul ; dar, în sfîrșit, l-a suprimat pe Gleicher, un dușman periculos... deși puțin naiv, ca mulți amatori în această meserie.

— În concluzie, *sir*, în concluzie, socotiți că combinațiile dumneavoastră au avut un succes strălucit ! strigă Austin care nu izbutea să se stăpînească.

— Un succes doar pe jumătate, făcu doctorul cu modestie.

— Doar pe jumătate ?

— Da. Am nădăjduit că ne va scăpa și de Berger ; dar el nu era copt încă...

Austin nu găsi nimic de replicat și începu să-l privească cu un soi de groază. Metoda sa rațională de a se folosi de pasiuni îl făcu pe Austin să simtă dorința de a-l înjura. Totodată, nu-și putu reprima un sentiment de admirație în fața cunoașterii reacțiilor umane. Spiritul său de curiozitate puse stăpînire pe el și, cu tonul unui umil student care-și întreabă profesorul, ceru și alte explicații :

— Cum de s-a putut arăta atît de eroic în timpul torturii, după ce, într-un caz analog, fusese atît de ticălos ?

— Sunt sigur că confraţii mei psihiatri vor găsi c bună duzină de motive, toate, în parte, exacte. Ei îşi vor spune că delirul paranoic aduce adesea cu sine astfel de absurdităţi. Îţi vor cita ca exemplu laşul ce se sinucide tocmai de frica morţii. Adevărul, Austin...

Vorbi din nou pe un ton profesional. Atitudinea i se modifică brusc, cum i se întîmpla adesea. Se aplecă spre Austin, cu privirea strălucitoare, cu obrazul ca iluminat de o flacără interioară : semne, gîndi tînărul bărbat, care pentru alţii ar fi însemnat entuziasmul, o pasiune violentă, dar care la el trădau rezolvarea totală a unei probleme dificile.

— Adevărul, Austin, este că prima oară — îţi dai seama — prima oară nu era vorba decît de cincizeci de vieţi ; cincizeci de vieţi omeneşti, nu erau un simbol destul de evident, destul de violent, pentru a-l face să-şi depăşească instinctele. În vreme ce a doua oară...

Austin îl întrerupse mecanic.

— A doua oară el era miza.

— El, el singur, strigă doctorul Fog ; el cu universul lui de vise ; el însuşi, această creaţie ideală a propriei imaginaţii ! Ar fi acceptat distrugerea întregului pămînt, Austin, dar nu pe cea a acestei fiinţe fabuloase. Pentru el, numai pentru el, se arătase capabil de eroism.

Austin se cufundă într-o meditaţie penibilă, cu spiritul nesigur, solicitat fără încetare de umbre mişcătoare, cărora le ghicea convergenţa către un punct misterios, dar dezamăgit întruna de interferenţe care se opuneau la perceperea precisă a acestui pol. După un lung moment de acest fel de gimnastică descurajantă, simţi nevoia să se agaţe de elemente materiale consistente.

— Sunt de luat unele măsuri, *sir*. Morvan trebuie să fie reabilitat. Cît despre Claire, pe care am adus-o înapoi la Londra şi am pus-o într-un fel de arest în camera ei...

Doctorul schiţă un gest plictisit, ca şi cum ar fi izgonit consideraţiile mai puţin importante.

— Liniştește-te. Morvan va fi acoperit de onoruri... Recompensele postume cele mai importante.... Am şi făcut ceea ce era necesar. Cît despre el...

Păru, la rîndul său să ezite şi să viseze. După o tăcere reluă :

— Dovezile în favoarea lui Morvan vor fi destul de glorioase pentru ca familia lui să renunțe să mai urmărească cu răzbunarea ei o umbră. El ? Povestea sa nu e cunoscută cu exactitate decît de noi doi. Socoți necesar s-o divulgi, Austin ?

Austin nu răspunse. Cu gesturi lente, doctorul Fog luă o pereche de foarfece, scoase banda de magnetofon și începu s-o taie în bucățîi pe care le lăsă să cadă în recipientul de fier unde-și ardea documentele extrem de secrete. Continuă să vorbească, văzîndu-și de treabă, metodic. Vocea sa avea în unele momente intonații curioase, pe care părea să le regrete și să încerce să și le corijeze după un moment.

— Un intelectual, Austin. l-am judecat bine... bagă de seamă că intelectualii se întîlnesc mai des printre zidari și militari decît printre oamenii de litere și artiști. Căutînd bine, îi descoperi chiar printre profesioniștii serviciilor secrete. Nu crezi ?

Austin avu un surîs slab. Doctorul puse cîteva bucățele de hîrtie în recipient, le dădu foc și supraveghe arderea cu un ochi atent.

— Socot că a plătit prețul... Cînd plătești, ai dreptul să te odihnești în pace... Ai vorbit de iad mai adineauri, Austin ?... De fapt, cred că are destule șanse să se odihnească în pace. Nu ești de aceeași părere ?

Exista o nuanță de neliniște reală în întrebarea sa, pusă pe un ton neglijent. În loc să răspundă direct, Austin evocă o ultimă amintire.

— Cînd am intrat din nou în odaie, *sir*, cînd m-am silit să-l privesc de aproape, am fost izbit de fizionomia sa. Trupul său era cumplit de contractat, desigur ; membrele răsucite ; dar fața îi era destinsă, aproape fericită... De necrezut ! Fața sa, *sir*, purta amprenta unei minunate seninătăți și păstrase un surîs extatic.

— O rază a ultimului său gînd, spuse doctorul Fog. Nici nu mă îndoiam. Și dumneata care mă acuzi de cruzime spirituală ! Crede-mă, n-am dat greș în datoria mea de medic... Am făcut mai mult pentru el decît o cerea simpla omenie.

Se lăsa dus de considerații care nu erau cîtuși de puțin cele ale unui om de știință. Părea dispus să discute la nesfîrșit cazul lui Arvers. Austin ar fi jurat că-i era silă să-l alunge din minte. Fiecare frază pe care o rostea părea să-l facă să descopere un orizont nou.

— Mi s-a întîmplat adesea să mă gîndesc la el în ultima vreme, spuse doctorul cu voce joasă ; chiar aici, în această cameră, unde nu și-a făcut decît o scurtă apariție — îți amintești — dar în care se află acest dosar ce conține esența personalității sale neliniștite. Rapoartele sale constituie o creație puțin obișnuită, fără să aibă nimic comun cu operele sale de scriitor ; o catedrală, Austin, o catedrală constituită după arhitectura barocă a idealului său, cu pereții impregnați de spaime, cu pietrele cimentate de eforturile înverșunate ale disperării sale, cu săgeata din vîrf năzuind către un astru inaccesibil.

— Romantic, *sir* ? spuse Austin privindu-l plin de curiozitate.

— Ei aș ! Și cine știe, după toate ? Doresc să-ți cer o consultație. Consideri cumva o halucinație drept un simptom edificator ?

Austin nu se putu abține să nu exclame :

— O halucinație ? Dumneavoastră, *sir* ?

— L-am văzut cum te văd în acest moment. Mă pregăteam să-i recitesc rapoartele. E oare atît de surprinzător să se fi încarnat astfel din aceste pagini ? Esențialul ființei sale află că e aici, în acest dosar. Și apoi umbra care mi-a apărut era infinit mai consistentă decît ființa sa materală.

Vreau să-ți mărturisesc tot. Cînd s-a ridicat în fața mea, am avut o clipă de groază. Nimănui nu-i plac fantomele în această țară, începînd de la Shakespeare, nici măcar specialiștilor în boli mintale, și eram răscolit, speriat la gîndul de a-i da socoteală.

Austin băgă de seamă cu o stupefacție crescîndă că vocea doctorului trăda, în timp ce rostea ultimele fraze, un sentiment aproape asemănător cu emoția.

Își ținu răsuflarea, convins că avea să audă mărturisiri rare, dar doctorul Fog se strădui să-și regăsească liniștea, o dată cu precizia limbajului.

— Temerile mele nu aveau un temei rațional : neliniștea mea era puerilă. Umbra mi-a spus doar atît : mulțumesc. Nu cred să fi încercat vreodată satisfacție profesională mai intensă ; nici ușurare... Austin, Austin, eu n-aș fi putut supraviețui unui diagnostic eronat !

Lector : ANDREI TEODORESCU
Tehnoredactor : CONSTANȚA VULCĂNESCU

Tiparul executat sub comanda nr. 30 118 la
Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria „CORESI" București
ROMÂNIA

Lei 250

EDITURA

EDITURA